

חולאת עומאתן והנה כן הנשמות היו באים מתו"ג אשר הם מסוד הדע"ת וכו' וגם כל הדור הוא כמי' הדע"ת רק שנמשכו אל הקליפות אמנם גלות מלרים כל עיינס לא היה רק לנרף לשמחה ההם ולכן בלאו בלאותו הגלות הגדול וכו' עכ"ל פע"ח עיי"ש באריכות . וזה הנאמר לאברהם ידו"ע תר"ע רז"ל יומשך לך כל הנשמות מן הדעת הקדוש אשר נתאחזו בהם הקליפות ומסיכן ובאיזה אופן יתמשכו אליו הנשמות הלא הקליפות אחזים בהם ע"כ אמר כמעט כי גר יהיה זרעך וכו' ועבדום וענו אותם ועי"כ חתך זוהמת הטומאה ויבואו אל הקודש ודי בזה .

(ב) **כי** גר יהיה זרעך אמר לשון יחיד יהיה והנה סיים ל' רבים לא להם ועבדום וענו אותם. יעבדו ילדיו. והנראה עפ"י האמור בכתבי מרן שכחי' ז"ח היה בקטנות ובעיבור ולא האיר בו מבחי' המוחין דאימא רק מחלוניות יסוד דאימא האיר בדעת סוד חו"ג יו"ד שמות אהיה מלא דמלא ז"ך אותיות והנה י"פ ז"ך גבי ע"ר כל זס הקטנות נחמה על ידי חטא ארה"ר ר"ע בסוד ויהי ער כבוד יהודה רע ולרעמי ז"ס זרעך זך ר"ע וז"ל הפע"ח כבר ידעת כי דעת הז"ח הח' והג' נמלא ממילא כי היסוד דבינה הוא כולל ומלביש את ה' בחי' ה"ל ובהכרח יהי' בלבוש הזה ג"כ מליאות יו"ד ולפי שהבינה הוא סוד אהיה וכו' עכ"ל נמלא לפי"ו מורה כי בדעת דז"ח גם בקטנות ניכר מליאות היו"ד בלשון רבים ובבינה מליאת היו"ד באחדות ע"כ התחיל ביחיד וסיים ברבים ל"ל והשם הטוב יכפר :

(ג) **בארץ** לא להם לא אמר סתם בארץ אחרת או נכרי' ויתבאר הענין עפ"י מר"ן שכל הנשמות הם מסוד הדעת הקדוש. ופרעה אותיות הערף שהי' יונק מסוד העורף נגד אחוריים של הדע"ת העליון וכן מלרים מלד הגרון וכל שפע הדע"ת היו יונקים אותו פרע"ה ומלרי"ם ולכן היו ישראל מסוד הדע"ת משועבדים אליו וז"ש לאברהם שיהי' גרים בארץ ל"ג לה"ם היינו דוקא בלאותו ארץ שהוא יגוד אליהם . היינו יגוד הדע"ת ממול' עור"ף ודי בזה :

(ד) **בפסוק** הנאמר אלל יחאק ויגדל האיש הנוך וגדל עד כי גדול מאד כאן נרמז סוד סדר הלילה הזה שהקטנות ראוין אינו נכנס עד שכנס הגלות הב' כמבואר בכתבי מר"ן . שיש פחד שלא יתאחזו החיונים בקטנות א' אבל כיון שכנס גלות הב' שוב אין פחד שיאחזו אז נכנס קטנות הא' והנה הקטנות ב' הוא שם אכ"דטס בנימט' ע"ד יתפרש ברמז הפסוק ויגדל האיש תיכף מתחלת הגלות ראשון וילך הנוך וגדל ע"ד . ע"ד הוא קטנות ב' כי גדול מאד היינו גדלות ב' אז נרמז גדלות א' היינו כ"י גד"ל מא"ד ס"ת יל"ד היינו קטנות א' והוא הגרמזו בהטעם

מאמר ד ספור יצ"מ בחג הפסח

מאמר ה בו ידובר כמה ענינים ופירושי הסקוקים כבדיית בין הכתרים וסוד גלות מלרים ושאר הגלויות ופירושים על כרייתות בהגדה של פסח ומהי לחוק ישראל לומר בליל יצ"מ והגם שלא יבואו הדברים כסדר קמח קמח דמטי לידו אכתבה על לוח חוקה וגם יבואר חי"ה כמה טעמים במלות הלילה פסח מלה מרור וד' כוסות ונק' המאמר ספור יצ"מ :

(א) **ויאמר** לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וכו' יש להתבונן ל"ל למימר ידוע תדע הל"ל ויאמר לאברהם גר יהיה זרעך וכו' ויתפרש עפ"י המבואר בכתבי מרן האר"ז שכל הנשמות שהיו גלות מלרים היו מילואי קרי של ארה"ר וה"ם דור המבול שהיו משחיתים זרעם וז"ש וירא יי"י כי רבה רעת האדם בארץ ואח"כ נתקלקלו בדור הפלגה וקלקלו והנה הי' הנשמות קדושות רק שאחזת החלונים היתה בהם מלד החטא והולרכו להודרך ע"י השעבוד עד חוס

ותתבונן לפי מ"ש למען תספר באזני בך

וכן בך את אשר התעללתי וכו' דהנה יש להתבונן למה יהי בחיוב לספר לכן כו' הלא אחי יספר לו. אך הוא דהכה בן. וכן הבן. הנה הבן הוא גדול. וכן הבן הוא קטן ממנו. הנה להורות הנס המוסלג אשר נעשה גנבה מרומים גדולות קוד' לקטנות הנה חובת ומלזה עלינו לספר לכן (הגדול קודם ואח"כ) לכן הבן (שהוא קטן). ופירשתי במקומו שארית בפסוק. את אשר התעללתי וכו' ויראתי להרחיב הדבר בכאן:

עוד

פירשו בפסקא עבדים היינו וכו' ויולאנו ו"י אלקינו וכו' ואלו לא הוליא הקב"ה וכו' הרי לנו ובנינו ובני בנינו משועבדים וכו' הנה מה שיש להתבונן בפסקא הלזו ח' התחיל לומר ויולאנו ו"י אלקינו ואח"כ אמר ואלו לא הוליא הקב"ה וכו' הנה שיהיה התחלה לכנותו ית"ש בשם הקב"ה. כ' אומר ואלו לא הוליא וכו' הרי לנו ובנינו וב"כ וכו' הנה קשה הלא אפשרות אחי מן הנמנעות. ואפשרות היא שיבא אחי מלך וילחם עם המלכיים ויכס וישלח את העבדים חפשים או העבדים בעלמם ימרדו או פרעה ישים אל לבו וישלחם חפשיים ואף החליט לומר ואלו לא הוליא וכו' ומי יודע זאת. ג' התחיל לומר עבדים היינו וסיים ואלו לא הוליא וכו' משועבדים היינו וכו' והנראה לפרש בפסטי"א דאורייתא ענין דהנה דקדקו הראשונים דהרי הקב"ה כהן הוא כביכול הנמלא בדברי רז"ל (" וכנסת ישראל כביכול נק' ארוסו כענין הנאמר ואחס תהו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ע"ד הרי את מקודשת לי וכעין שאמר הכביא וארשחך לי וכו' והנה ישראל היפה בשמים היו בשבי' במלרים. ושנוי' אסורה לכהן והש"י כביכול מקיים התורה וגם דהש"י יודע שטוהר' היא כנ"י. עכ"ז עפ"י משפטי התורה לא מהני דברי ר' זכרי' אמר המעון הזה לא זה ידי מתוך ידה ואעפ"י אסרוה לו עפ"י התורה. ותיירו עפ"י ההלכה דכהן בעלמו שפרה את השבוי' (ומעיד עלי') מותר לישראל דחזקה לא שדי איתם זוי ככדי ממילא ככאן כביכול הש"י בעלמו פרה את ישראל ביד חזקה וזרוע נטויה הנה חזקה עפ"י התורה ויודע הש"י שטוהר' היא כנ"י (" ומעתה נבוא לביאור עבדים היינו וכו' ויולאנו ו"י אלקינו (בעלמו) משם ביד חזקה וזרוע נטויה והנה כאלו כביכול התחמץ ונתן ממון הרבה בעדו והנה אמר ואלו לא הוליא הקב"ה נק' כביכול הקדו"ש היינו כנאמר בכאן אשה וזה ותלל וכו' לא יקמו כי קדו"ש הוא

וכו' וכביכול הקב"ה כהן שנק' קדו"ש ואלו לא הוליא הקדו"ש ב"ה (שהוא כהן) את אחותינו ממלרים (בעלמו וכבודו) רק ע"י אחי עונה מלובש בטבע הרי לנו ובנינו וב"כ משועבדים היינו וכו' היינו סמוכים ושייכים אליו והי' נק' שמו עלינו שיש לחשוב שפעל בנו כענין החשב בשבי' והרי היינו אסירין לכהן ע"כ כביכול הש"י בעלמו גאלנו וכו' והוא עפ"י משפטי התורה חזקה לא שדי וכו' ויודע שכו"י טוהר' היא ופסטי"א דאורייתא ענין:

ח ואפילו

כולנו חכמים וכו' כולנו יודעים את התורה מלזה עלינו וכו' יש להתבונן. ח' למה אמר יודעים את התורה ולא הספיק לומר סתם יודעים דהרי בי"מ לנו עסקוקם ולא מן התורה. ב' מלזה עלינו ל"ל למימר תיבת עלינו: אבל ידוע דהתורה הוא מזון הגשמות כנ"ע בפנימיות. ומש"ל המלות הם לבושי הגשמות והלבושים הם מבחוץ ונראים. והנה סיפור י"מ המבואר בתורה. הנה הו' תורה וסד"ח שיחארה מזה רק מזון בפנימיות אבל לא מלבושים מבחוץ לזה אמר חפילו כולנו יודעים את התורה (שהוא מזון) מלזה עלינו (דוקא) לספר בי"מ כי סיפור י"מ בלבד שביא ענין התורה עוד למנו' יחשב ומתחיה מלבוש עלינו מבחוץ וזה שסיים וכל המרבה לספר בי"מ הרי ז"ה משויבת תיבת הוא מור' על דבר הנסתר שאינו נראה אבל תיבת זה מורה על דבר הנראה וז"ש וכל המרבה לספר בי"מ הרי זה משויבת הנה הוא משויבת בדבר הנראה מלבושים. הבן. וביזה מלאנו טוב טעם מה שנוהגין ללבוש הקיטל או שאר בגד לכן כפיסור י"מ: ע' עבדים היינו לפרעה במלרים הזכיר פרעה ומלרים. ידוע מה שכחנו המקובלים שורש פרעה ומלרים בקליפה ועכ"פ פרעה בני' ספירה שהי' אחוז בספירות שבמרכבה הטמא' מלרים בני' ש"פ הנה בקדוש' ש"פ מורה על שורש היחוד הו"י עם אדני' היינו י' פעמים ח'. ה' פעמים ד' ו' פעמים נ'. ה' פעמים י' בני' ש"פ. והנה זה לעומת זה בקליפה היה כח מלרים. ומזה נוכל להתבונן חוקף הנס שפעשה. וז"ש ויולאנו י"א מש"ס דייקא ממקום כח עז וקשה בקליפ' כזה הוליאנו הש"י ביד חזקה וכו' ולזכרון חוקף הנס שהוליאנו הש"י ממקום קליפות גאלה פרעה ומלרים נטויונו לאכול פסח מלזה ומרור בני' תשל"ג מספר פרעה מלרים וביטולם ע"ג מלזה הללו. המשכיל יבין:

במדרש

הג"ה

כהן מורה על האחדות הן המה ה' אומיות שאין להם בן זוג באלפ"א ביהא דלעטב"ה והארכתי במ"א ועת לקר' : ביארנו פסוקי התורה אחס רחמים את אשר עשיתי למלרים (בעלמו וכבודו) ועתה חס שמוע חשמתו וכו' ואחס תהו לי ממלכת כהנים [וגם] גוי קדוש מקודשים לי לשמי הבן כי אכ"מ להארץ :

(י) במדרש שומר טוב (אמר הקב"ה) אחס מכרתם את יוסף לעבד חייכם שתאמרו עבדים היינו לפרע' במצרים. והוא כפלא. ונרא' לפרש עפ"י משארז"ל בש"ט לא גאל (הקב"ה) את ישראל ולא עשה עמם אלא בשביל שיהיו מזכירין נפלאותיו. אמר דוד א"כ אני מזכיר ותלילנו עכ"ד. וכ"ה בזהר שפ"י שמזכירין י"ג כביכול מותיים עו לאלקים עיין בר"מ פ' בא. ועפ"י יתפרשו הפסוקים בתורה כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני וכו' לא תירא מהם. וזכר תזכור את אשר עשה י"ה לפרעה ולכל מצרים והוא כפולגה להילל מכל הגוים ולהתגבר עליהם והל' כבר ידוע לך אשר כל היסורין שכלל הגלויות הכל יש בהם מעין מכירת יוסף כמבואר כ"ז במנ"ע. וזפ"י יתפרש היטב דברי המדרש הל"ל אחס מכרתם את יוסף לעבד והנה חוכה עליכם שתסבלו יסורי הגלויות חייכם שתאמרו עבדים היינו לפרעה במצרים וכו' ותספרו נפלאותיו אשר עשה במצרים וע"י תהיו גלולים מכל הארצות והיסורין ומידי הגוים וכענין הכתוב זכור תזכור את אשר עשה י"ה לפרעה :

בונה ירושלים י"י (היינו ביהמ"ק) והדר נדחי ישראל יכנס ויש חשש לאותן שהיו עדיין בגלויות שיאמרו אשתקד מי וכו' משפ"כ בקרבן פסח אין חשש זה כי אינו נקרב רק בביהמ"ק ומעתה נבא לבאר לך הספיקתה דהיינו אחר שנתקין המל"ה לשנים חלק א' למצת מנז"ה וחלק הב' מטמינים לאוכלו וזכר לפסח שיקרב עדיין במצרים ע"כ בחרו מצה דייקא שיהיה ג"כ נאכלת במצרים ז"ש ה"ל לחמא עניא די אכלו אבהתה בארעא דמצרים (על כן עושין בזה דייקא זכר לפסח) כל דכפין ייתי ויכול (כזית מצת מצוה) כל דלריך (לא יאמר דכפין כי קאי על הכזית הנאכל בארבע) ייתי ויפסח (היינו אכל כזית אפיקומן זכר לפסח ואינו דינו כפסח לומר שאינו נאכל אלא למנויו ואין חשש לגזור ולומר מהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו וכו' דגזירין ביום ה"ק כי אין כאן חשש כי) השתא הכא לשיהיבא בארעא דישראל השתא וכו' משפ"כ ביום ה"ק וכמ"ל :

(כ) פיסבא מעשה בר"א ור"י וכו' שהיו מספרים בי"ג כל אותי הלילה הנה אוחז לשון זכר (ע' בתוי"ט פ"ב דברכות) עיין בזהר כי ה"היא ה" קודם בבח' לילה והיא עובדיה נוקמין בכח בח' יו"ט ע"כ נק' בלשון זכר אותו הלילה והיו אותן התלמידים מספרים כל הלילה מענין ה"היא שה' בבח' לילה מחלה עד שבאו תלמידיהם ואל' רבותיו הגיע זמן ק"ש של שמריה וכאחר דרכורא אשתתא לית שבתא אלא לדכורא ומתבונן מענין ק"ש שמ"ע בהרמת קו"ל ברוך בחשאי. הבן דבר :

(א) דהא לחמא עניא וכו' מה שיש לדיקק בפסיקתא הזאת. א' מהו הנראה שאנו אומרים על המלה שהיא הלחם עונ' שאכלו אבותינו במצרים. ב' למה אנו אומרים זה תיכף קודם הסיפור וקודם שעוסקים באכילת מצה הל' למימר זה קודם אכילת מצה. ג' מה קישור יש לומר אח"כ רכל דכפין. ד' קשה הכפל לשון דכפין דלריך גם ויכול ויפסח. ה' ויפסח וכי פס"ח בזה"י מנין והרי תז"ל חשו הרבה אפי' מלומר בשר זה לפסח וגם דובר שקרים לא יכון ויש לפרש קישור כל הפסיקא בטוב טעם דהנה אהמו מוטנים לאכול כזית מצה למנוה דאורייתא בתחלת הסעודה כשהוא רעב ואח"כ אהמו אוכלין כז"ת מצה אפיקומין בסוף הסעודה על השבוע זכ"ר לפס"ח הנאכל על השבוע (ולזה יחלקו המנה תיכף ומניחין חליו בקערה למצת מצוה וחליו השנית מטמינים לאוכלו על השבוע זכר לפסח) והנה בחרו לאכול מצה דוקא זכר לפסח ולא חיזה מין מאכל אחר כי בחרו הדבר הנאכל במצרים ואז יהי' זכר לפסח מצרים. והנה להורות שאין זה פסח גמור (רק הוא זכר לפסח) אנו מכריזין כל דכפין וכו' כל דלריך וכו' ר"ל שאין דינו כפסח שאינו נאכל אלא למנויו. והנה מצינו בגמ' שגזרו באיסור חרש שיהא יוס הבק כולו אסור כי מהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר המזרח וכו' ואם כן יש לנו בזה ג"כ לחוש מהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו אפילו שלא למנויו דבקרבית העומר יכול להיות שיבנה ביהמ"ק ויקריבו העומר ועדיין רוב ישראל בארצות אויביהם דכתיב

(ג) ברוך המקום ב"ה שנתן תורה וכו' מהראוי להתבונן מה שייכות יש בכאן לנתינת התורה ונראה דהג' אותיות התורה היו ג"כ בגלות מצרים וע"י כור הברזל יאלו האותיות מן הגלויות ובה הזמן לנתינת התורה וז"ש למשה וזה לך האות וכו' כהו"א וכו' תעבדון וכו' וזה לך האות היינו אותיות התור' והג' אותיות התורה המה ז"ך וכל אות כלול מכולם זך פעמים זך בני' פסח מצה מרור ע"כ מחוייבים לומר בפה אלו הג' דברים כמ"ש ר"ג כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יאל' י"ח להורות על הטוב הגדול אמיר' בפה אותיות התור' שנתחייבו לדבר בס.

(ד) פיסבא רשע מה הוא אומר וכו' ואף אתה הקהה את שיניו וכו' לי ולא לו אלו ה" שם לא ה" נגאל. יש להתבונן מהו הלשון הקהה את שיניו. ב' אמרו אלו ה" שם לא ה" נגאל. הנה לא אבותינו בלבד נגאל הקדוש ברוך הוא אלא אף אוחנו נגאל עמם כי כולנו היינו כלולין שם באבותינו שהי' הדור דפשי כל השמות ס' רבוא שרשים ממלא

נמלא הרשע הוא כיון שיטנו עמנו דתינו. הנה היה שם והל' נגאל. אכן תחבונן כתיב שיני רשעים שברת וכתיב ברוך יי' שלא תחננו טרף לשיניהם הנה תראה שהפסוקים מגומים ברוב על שיני רשעים דייקא ולמה השייכים דוקא אבל תחבונן אות השיין הוא החוזה דקשיט וכמו שמנ' אר' נזר בנאותיות שק"ר השי"ן החוזה דקשיט והוא החיות של שקר ילון המח' כן הוא בנאותיות רשע' הנה הוא רע' אבל על כרחך כיון שיש לו עדיין מליחות ע"כ יש בחוכו חיזה ילון קדוש שמחייכו הנה הוא חות השי"ן וכל החיות וכן שלו הוא מלות השי"ן וכיון שמוציאין ממנו הכה"ק נשאר רע' ואין לו מליחות והולך לתרפות וזהו יומר לא רע רשעים וזהו ג"כ אוי לרשע רע' אוי לרשע כשנעשה רק רע' או' או' בודלי וגמול דיו יעשה לו וז"ש שיני רשעים שברת היינו השיינין של רשעים וכן ברוך יי' שלא תחננו טרף לשיניהם לשיינין שלהם שכ"ז שהשיינין בחוכם יכולים לפעול ברשעות והל' כתיב וכה' כי יאמרו אליכם בניכם מה העבוד' הזאת לכם ודרשו חז"ל בשור' טובה נתבשרו ישראל שיה' להם בנים וכ"כ עכ"ל והל' קשה ומאי ס"ד שלא יהי' ח"ו להם בנים לדורות עולם הלא יבראל יכונן לעד לצולם ופירשנו בו דהוקש' להם חומרו והי' לשון שמח' ולשמחה מה זו עושה הלא מה העבוד' וכו' היא שאלת הבן רשע ודברנו בזה שיהא עפי' דברי חז"ל לא תהיו בעבורי אחסנתא חפי' מברא בישא לברא ענא דילמא יפוק מיני' זרעא מעליא והל' ככאן קשה הקושיא שהקשינו לשיל בפסקא שמשיבים לרשע אלו הי' שם לא היה נגאל והל' ישנו עמנו. והל' נגאל אלא ע"כ יש בחוכו חיזה ילון כדוש ועי"ז יפוק מיני' זרעא מעליא וע"כ אמרה תורה והי"ה כי ישאלך בך וכו' מה רעבדה וכו' רז"ל שמח' יהי' לך חפי' מן שאלת הבן רשע אשר ישאלך מה העבוד' וכו' דכיון שיטנו בקרבינו והל' נגאל ע"כ שיש בחוכו נה"ק ויפוק מיני' זרעא מעליא והנה נתבשרו ישראל מזה בשורה טובה שיהי' להם בנים ובני בנים היינו אס' ח"ו יהי' חיזה בן שאינו הגון ע"כ יפוק מיני' זרעא מעליא דחי' לא תימא הכי מאי בעו גבן ולמה נגאל חז"ל הברייתא בתשובת הבן רשע ואף אהה הקה' את שיניו שכל כמו וחיותו מן השי"ן נה"ק שבו ולפי שהוליא ח"ש מן הכלל תראה להוליא ממנו השי"ן וישאר רק רע' ויחבטל ממוציאותו (או הקסה את שיניו היינו שחפשה לו קהיון שינים ותודיע לו שכל חיותו מן הנה"ק) ואמר לו אלו הי' שם בדרך רע' בלא הנה"ק הוא החיות של השי"ן לא הי' נגאל ומה שנגאל הוא בעבור הנה"ק של השי"ן אשר בחוכו והבן :

טו) פיסכא ושאינו יודע לשאול את פתח לו שנאמר והגדת לבך וכו' בעבור זה עשה יי' לי בנאתי וכו' והנה לכאורה יקשה הלא זה הוא בעלמנו תשוב' לכב"ן רשע עשה יי' לי ולא לו והנה ראינו בס' עי"ר דר"ד פירש את פתח לו אתה תפתח ותדבר עמו זה הפסוק בעבור זה עשה יי' לי וכו' והוא יענה אחר כך כל מלה ומלה א"כ גם הוא יאמר בעבור זה עשה יי' לי ואין כאן מימוש וג"ל דבזה יונה לנו תיבת לאמר והגדת לבך ביום ההוא לאמר רז"ל שיאמר אחר כך מלה במלה כנ"ל והנה לכאור' יקשה לפי"ז מה נלע אס נאמר עם החיות שאינו יודע לשאול הפסוק הזה מלה במלה. אבל לדעתי ג"ז שיך לזכרון הסדי השי" אשר פעל ועש' עמנו דהל' כתיב ויאנחו בני' מן העבוד' ויצעקו לא נאמר מה אמרו בזעקתם (ובענין שדקדקו רז"ל אלא מרדכי ויעקב זעקה גדולה וכו' מה אמר עי"ש במס' מגלה) אבל זעק"ה הוא בלב שלא היו יכולין להוליא מנזקשיהם כמו פיהם מחמת שהיתה השכי' כביכול אס הבנים (מלכות פה וחור' שבט"פ קרינו לה בבחי' נאלמתי דומיה ולא היו יכולין להוליא מנזקשיהם כפיהם) וישמע אלקס את נאקתם היינו שברת הלב וירף אלקס את כ"י וידע אלקס שרואים להוליא כפיהם ולבקש מלפניו יה"ש אבל ממוקף הגלות אינם יכולים וירף הקב"ה זעקת ואנחת הלב' כאלו התפללו בפה וזה הוא הגרל' לזכרון החסד הגדול הזה הנה כן לנשויו לעשות לזכרון הבן שאינו יודע לשאול הנה רואה שינויים וקשה לו הדבר בלב אבל עדיין אין לו החבונות לחתוך שאלתו נפיו וכשפתיו הנה לנשויו להוליא מחשבחו וללרכו בנאותיות ולומר עמו בעבור זה [רז"ל בעבור מעש' כזאת שנס אחננו לא היינו יודעים לשאול רק הי' לנו הדבר בלב] עשה יי' לי בנאתי מנזרים (צירף השי" מחבונותיו כאלו הי' דיבור מעשיי בס' וקיבל השי" תפלתיו הבן :

זא) חמרתא

חמרתא אלא בשע' שיש מלה ומרור וכו' הו"א הלילה הזה שהלילה נק' בלשון דבורה ז"ה ע"כ יש דה הלל שלם חז"ש בעבור ז"ה לא אמרתי אלא בשע' שיש מלה ומרור בני' אס הבנים שמח' הללו' (בהלל שלם) הבן :

טו) פיסכא

טו) פיסכא ר"ג חומר כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח לא יא' י"ח וחלו הבן פסח מלה ומרור הרב הגדול חיד"א זלה"ה פי' פסח לשון דילוג שדילג את הקץ והוא מן ב' טעמים. טעם א' לפי שהשכי' הית' עמסה וכביכול וכו' ולז' מורה מנ"ה שהשכי' נקראת מנ"ה (והוא בני' קל"ה דעתן קלות וכשמחבר עמה הו' נעש' מנ"ה) טעם ב' קושי השעבוד

"הג"ה עמ"ש בפסוק דברו על לב ירושלים וכמדרש בשלח דבר אל כ"י ויסעו יסעו דבר מלכן עי"ש ויונעס לך מדבש ונוסח אוסם :

ולבנים שממריין חיי האדם אצל אלו שהמרו כדור הפלג' לא היו אז אבותינו. והיו נקראים אבותינו כשנתקטעו הגשמות צרעו של יעקב והמה תקנו כל הגשמות הללו. ולפי"ז תבין דגם על מרור יקשה דהנה הוא רומז על שעבוד חומר ולבנים שמורדין וכו'. הנה הוא כמוכיר של חומר ולבנים של דור הפלגה ואין קטיגור ני"ם אצל התירוף הוא אלו עושין זכר לאבותינו ודור הפלגה לא היה אבותינו. ואבותינו במלרים המה השתדלו כעבודתם לתקן וא"כ גם כזה מיילי מיילי קחתי חו"ם ר"ג כל שלח אמר ג' דברים אלו כפסקה לא ילא ידי חובת"ו דהן המה כולם מוכירים חוב"ם ואין קטיגור ני"ם. אצל כיון שאומרן כפה טעם עשייתן הנה מילין דחוב"ם לחוד ומילין דזכות לחוד ולא שייך כזה אין קטיגור ני"ם ויאל האדם מידי חוב"ם ויעמדו לו המלות לזכות ולמילי יושר. חמין :

(י) ג' ל לפרש ליל שמורים הוא ליי' להוי"חם מארץ מזרים וכו' שמורים לכל בני לדרוחם היינו לימות המשיח"ה כי משיח בא בהי"ח הדע"ת כמשארז"ל ואמר הקדוש מהר"ם מקארין זוק"ל שפי"כ אמר חזק"י שה' משיח הוא יהי' ישן על מסתו והקב"ה עשה נקמה בשונאיו כי כשיה יסח הדע"ת ומתגלה בחי' משיח"ה והנה פליה הז"ה יסח הדע"ת מן משיח כי מספרים בי"מ ויסח הדע"ת מן הגאולה האחרונה ונתגלה בחי' משיח"ה וזהו ליל שמורים וכו' להוי"חם מחמ"ז (ע"כ) הוא הלילה הז"ה ליי' שמורים לכל בני לדרוחם. וקארתי :

(כ) דה לחמא עינא די אכלו חבהתנא בארעא דמזרים כחכ הרב הגדול החיד"א זללה"ה ר"ת אלו התיבות הם קי"ז כמנין השנים שהיו אבותינו כשעבוד מזרים (לדעת הרוק"ח זללה"ה) דהיינו מפסיר' לוי (שהאר"ך ימים על כל השנתיים וכ"ז שאלח מן השנתיים היו קיים לא נשתעברו) עד שילאו עכ"ד ליל קי"ז בני' מלאך הוי"ו הוא שאמר וישלח מלאך ויוי"חמו ממזרים וכל ס"ח התיבו"ה הג"ל הם בני' אבי' אבי' ולא מלאך וכן ס"ח פעמים י"מ בתורה מנין אבי' כידוע הבן הדבר :

וכתב עוד הרב הגדול פי"ה הא לחמא עינא די אכלו וכו' דהנה יש פלוגתא בין הפוסקים אם יולאין במלה משומר"ת משעת לישא או דוקא בשע' קצירה. והנה מסתייעא נילתייהו דליך דסברי משעת לישא. ממלה שאלו ישראל במלרים דעי"כ לא הי' להם שיעור משעת קצירה דלא אוי קא מסיק ארעתייהו. ולפי"ז

(ל) דג עמש"ל בדרוש בענין הכריכה דיש פלוגתא בין הרמב"ם להראב"ד לרעה הרמב"ם א"ל לכוין ביחד רק המלה ומרור הן המה המורים על הטעמים של הדילוג. והדילוג בעלמא הנה שמו מורה עליו פסית"ה ודילוג. ולשעת הראב"ד הלא מלה ומרור המה מורים על טעמים לפסית"ה לרין לכוונתם ביחד פסקה מלה ומרור :

השעבוד השלים וזה מורה מרור וימררו וכו' קושי השעבוד עכ"ד ולדעתי זהו ש"ל לא ילא ידי חובתו היינו ידי חובת השעבוד במלרים והוא בחיוב כמורה לומר דכתיב כי בחפזון ילאח מחמ"ז למען חזכור וכו' וזכיר"ה כפי"ה הרי שר"ך לזכור כפה ענין החפזון ומה טעמו והי' החפזון עם הטעמים כרמז כפסקה מלה מרור כ"ל ח"ל ר"ג כל שלח אמר ג' דברים אלו כפסקה לא ילא י"ח והבן א' :

יאענה חלקי בדברי ר"ג. רג"א כל שלח אמר ג' דברים אלו כפסקה לא ילא י"ח הנה התמי' מימי קדם למנה לא ילא י"ח חס לא חמרן כפה והיכא רמזיא ונראה לפרש דהני קיי"ל בכ"מ אין קטיגור נעשה קטיגור ע"כ אין משמשין בדברי זהב בבית קה"ק ואין תוקעין בשופר של עגל והי' ככאן דרשו חז"ל משכו וקחו לכם לאן. משכו ידיכם מעו"ז שהיו משוקטים גם הם בעו"ז של מזרים. וקחו לכם למנוח לאן לעבודת הש"י וההיזאת כפרתכם. ורואית את הדם ופסחת וכו' והי' קשה הלא האלון הי' עו"ז של מזרים והם עבדו את האלון. וא"כ איך תהי' זאת למנוח ולכפר' והלא אין קטיגור ני"ם. ונראה לתבן עמי' מ"ש בגמרא ותהא אשה מהגרשת בכסף [דמקשיין יליה' לכו"י] ומשיי סברה אין קטיגור נעשה קטיגור. ומקשיין ח"כ שטר נמי. ומתרחן מיילי דהאי שטר' לחוד ומיילי וכו' א"כ כזה יש לתרחן גם ככאן דחמרה הורה ואמרתם זכר פסקה הוא ליי' וכו' ונלמירה תליא מילתא הנה מילין דהאי לחוד ומילין וכו' הנה לפי"ז זהו הדבר המבואר בתורה. והנה בא ר"ג וחדש לנו כי לא כפסקה בלבד הדברים אמורים רק גם במלה ומרור לריכים להמרים כפי"ה מטעם הג"ל דהנה כתיב במלה ויאפו את הבלק וכו' ענות מלות וכו' כי גורכו ממזרים ולא יכלו להתמהמה וכו' הנה מה שלא יכלו להתמהמה ידוע הוא על שהיו משוקטים כבר כמ"ט ש"ט. הנה זכר המלה הנה הוא ג"כ כמוכיר עון הגם שהוא כעת למנוח ולכפרה אין קטיגור ני"ם. אצל הוא ג"כ לזכות וגם לר"ה לא עשו להם זה הוא מה שזכר הש"י לישראל כה אמר י"י זכרתי לך הסד ועוריק וכו' לכתך אחרי כמדבר בארץ לא זרועה. נמלא בדברי זה הטעם מיילי במיילי קחתי ולא מיקרי קטיגור ני"ם כי מיילי דהאי לחוד וכו' וכן במרור וימררו את היי"ם כחומר וכלבנים. ידוע מכתבי מרן האר"ז"ל שהיו נשמות גדולות מן דור הפלגה שהמרו אחרי אל והכעיסוהו כחומר וכלבנים ע"כ זאת היחה לאבותינו במלרים לתקן עולם כשעבוד חומר

ולפי"ו ניתקנה הפסקה (לדעת הגך פוסקים דס"ל משעת לישה סני) ואומרים עלי"ה הא לחמא עינא די אכלו אכזהנא בארעא דמאריס עב"ד עיי"ש. ולדעתי אין כאן סייעמא ממאריס דאחי מאריס שאין גשמים יורדים ואי"ש שימור משעת קאירה וי"ל דהוא שימור מעליא דתיקף כשקורין אותה מכניסין לבתיאן ואי"ש לייבש הכבואה כיון שהיא יבישה מאד כי אין גשמים על כן אין מיחוש אפילו לבטל. וי"ל. והנה לפי זה י"ל כהיפך הא לחמא עינא די אכלו. אומרים על מלה משומרת משעת קאירה. ואומרים הא לחמא עינא די אכלו אכזהנא בארעא דמאריס שנס שס שימור מעליא משעת קאירה כנס דלא מטיק ארעתייהו. וכמ"ש ;

כג) עוד בפסקא. הא לחמא עינא וכו' כל דכפין ייחי וייכול וכו' כתבאר הדבר בענין ורמז נאה במאמר טיול בפירוש דברוש א' בדרך הרמז עפ"י משארז"ל מה דרבו של עמי הוא מסיק ואשתו אופה עיי"ש. שהוא רמז למעשה הדקה ובפרט במו הזה אשר מדת החסד מתעורר וזה רמזו' רז"ל מה דרבו של עמי הוא מסיק (ומכין הכל) ואשתו אופה (גומר' הפעולה) אף כהן הוא מסיק ואשתו אופה. דהני בטותן לרקא בבחי' דכורא והמקבל הרקא. היא בבחי' נוק'. ואחז"ל כפסוק שם האיש אשר עשיתי עמו היום כעו. עשיתי כי יותר ממה שבעה"כ עושה עם העני. העני עוש' עם בעה"כ כי הוא גומר הפעולה וזה שהתקינו הא לחמא עינא וכו'. מה דרבו של עמי הוא מסיק וכו' ע"כ. כל דכפין ייחי וייכול וכו'. והוא לרקא. וגדולה לרקא שמקרכת את הנאולה ע"כ אומרים) הנה ליון במשפט תפדה ושבי' בלרקא ע"כ) השתא הא לאשנה הבאה וכו'. כי מוכתרים אהמו להיות בני חורין ע"י מעשה הרקא ואם תרצה להבין היטיב עמ"ש במאמר הבי"ל :

כד) ארו עשר מכות שהביא וכו' ואלו הן דס בכתיבי מרן מכה זו יאלה ממלכו"ח(דמלכות שמים) ומכה בגלגלח דמלכות הרשעה עיי"ש אמרו"ל במדרשיהם ממכת ד"ס העשירו ישראל ל"ל דכיון שאל"ה המכה מבחי' המלכות של השכינה והעושר במלכו"ח כענין השלחן בלפון הרו"ל להעשיר יפין ונחמ' עליו זר זהב סביב רמזו לכתר מלכות דמלכותא לא מיעני כמשארז"ל ובמדרש רבה ז"ל. והדג"ה אשר ביאור מתה א"ר אבין הלוי ברבי. ממכת דס העשירו ישראל וכו' עיי"ש הנה רבים וכן שלמים ללאו למנאז הפתח מאי שייכות כך דרשא להפסוק והדגה וכו' (ועיין בפירוש ידי משה כתב ששייך הפסוק לניסוס המדרש שלמעלה. והוא קרוב לפשוטו אבל אפי"כ נראה אשר ר' אבין סמך דרשתו על הפסוק הזה. ועיין בדברי הרב הגאון החיד"ה בס' פני דוד) וי"ל דהמדרש דייק למה הולך לומר חיבות אשר ביאור. הל"ל והנה מתה. ומדקאמר אשר ביאור ע"כ בא לשלול חיזה דגים אחרים שאינם ביאור ומה הם. ע"כ לדייק הגך דגים אשר אינם ביאור רק על הארץ. והם דכתיב בהו וידג'ו לרוב בקרב הארץ. הגך לא מתו והנה קשה מהיטי חיתי לומר שמתו. דאליטריך קרא לדייק שמתו הדגים שעל הארץ לא מתו לזה קאמר ר' אבין. דמשמיענו אשר חיו הדגים הללו

ולפי"ו ניתקנה הפסקה (לדעת הגך פוסקים דס"ל משעת לישה סני) ואומרים עלי"ה הא לחמא עינא די אכלו אכזהנא בארעא דמאריס עב"ד עיי"ש. ולדעתי אין כאן סייעמא ממאריס דאחי מאריס שאין גשמים יורדים ואי"ש שימור משעת קאירה וי"ל דהוא שימור מעליא דתיקף כשקורין אותה מכניסין לבתיאן ואי"ש לייבש הכבואה כיון שהיא יבישה מאד כי אין גשמים על כן אין מיחוש אפילו לבטל. וי"ל. והנה לפי זה י"ל כהיפך הא לחמא עינא די אכלו. אומרים על מלה משומרת משעת קאירה. ואומרים הא לחמא עינא די אכלו אכזהנא בארעא דמאריס שנס שס שימור מעליא משעת קאירה כנס דלא מטיק ארעתייהו. וכמ"ש ;

כז) ונצעק אל י"י וישמע קולינו. וישלח מלאך וכו' והנה כבר דרשו ועברתי באמ"ל וכו' חזי י"י. חזי ולא מלאך (עמ"ש'ל בס' ב'') והנה"ל לפרש עפ"י משארז"ל בראש השנה בטלה עבודה מאבוחינו במאריס כי ר"ה הוא יום הזכרון ועל המדינות בו יאמר ונריות בו יפקדו וכו'. והנה בר"ה קודם הילא' כבר נכתב באחתמה דמלכא שליאו ישראל לחירות בשנ' הזאת במודש האביב. והנה עיקר הענין הנעשה בר"ה הוא ע"י קו"ל שופ"ר. אשר נתן השי" ע"ה לישראל להנילם מיד המקטריגים והמלאכים הנעשים מן קו"ל השופ"ר הם המשתיקים וממתיקים את המדיינים והמטריגים והנה לבעבור זה יום תרועה יהיה לכם בנימט' תחנ"ז ענין הד' שנות היואלים מן תיבת מלאך"ך של ויסע (מלאך וכו') ויב"א וי"ט והם מה"ש. לל"ה אכ"א כה"ת. (עיין בס' ברכ"ע הוא סוד המלאכים היואלים מן קול השופר ומערבבים ובעלים את הקטגורים ובפרט המקטרג הגדול של אדו"ס) והנה בראש השנה קודם הילאה בודאו לדיקי הדור שהיו מקיימין החורה עד שלא ניתנה היו חוקעין ומריעין בשופר ובעלה עבודה מאבוחינו ע"י המלאך"ך. היינו ד' שמות הכל

משים שלום בית וכו'. וכן במוק' (ע"כ בפרטות המכה האחת גרמה שלום. מזה נתודע מאיזה מקום יאלה המכה להכות לשונאיהם של ישראל:

ע"ש במדרש מכה הפרדטיס היתה עולה ונוטלת בית הסתרים שלהם ומסרסן שגא' ופרדע ותשחית"ם כמד"א כי משחח"ם בהם מוס בם וכו' ע"כ.

הוא ג"כ להתודע ולהגלות מאיזה מקום יאלה המכה ממדת יסוד. מקום התולדה כביכול ע"כ בזה המכה והשחיתה כלי התולדה של שונאי ישראל.

ע"ש למה הביא עליהם לפרדע"ם מפני שהיו משעבדין בישראל ואומרים להן הביאו לנו שקלים ורמשים לפיכך הביא עליהן לפרדע"ם ע"כ. עיין בדברי חז"ל במלך פרס ששיגר לר' עקיבא שפחות. כדרכם והיו מתנפלות עליו וח"ו לא ראה ליגע בהם. ושאל אותו המלך אח"כ מפני מה לא עשית כדרך כל הארץ. וכי לאו בני אדם הן. ח"ל מה אטעה שעלתה ריחן לפני כריח שקלים ורמשים עיי"ש. והענין הוא כי מהמאכל שהאדם אוכל עולים האידים אל המוחין ומתהווה על ידי זה כח התולדה המתעורר מן המוח. ע"כ אין וכו' ח"ל לדע"ת. נמלא עיני התולדה הוא כפי דקות המאכלים וכפי גסותם וגשמיותן וזוהמקן. ע"כ תמלא ישראל שאינם אוכלים בהמות ועופות וחיות. עמאות ושקלים ורמשים. יסוד תולדותם מנען הוא בשכל דק ולולל יותר מכל האומות וכל האומות מודים בזה וכו' תחבובן כיון שהיו מזוויים לישראל להביא להם שקלים ורמשים אשר האוכלם. עולה האיר הענן והמזוהם אל המוחין ועי"ז מולידיים תולדות הזוהמים ורעים ואכזורים.

ע"כ יאלה המכה מן יסוד' (דמלכות דקדושה) אשר שם כביכול מקום התולדה לנשמות ישראל והכח המכה לדעת דנוק' דקליפה במוחין שבה וע"כ היתה המכה לפרדע"ע. לפור שיש בו דעה הבן:

ע"ש ותעל הפרדע (לשון יחיד) ר"ע אומר לפרדע אחת היתה והיא השרייה וכו' ע"כ. להיות המכה היולא' ממדת יסוד מקום התולדה ע"כ להורות זה יאלה לפרדע והולידה והשרייה. הבן:

שם ח"ל ראב"ע וכו' לפרדע אחת היתה ושרקה להם ובאו. ע"כ ראב"ע סובר אחר המוכה חזינין. דכיון שהמכה הכחה להמוחין והדעת שבראש הקליפה. ע"כ עשתה הפרדע פעול' בראש שרקה להם ובאו. הבן:

בפסוק ויאמר משה לפרעה. התפאר עלי למתי אעתיך לך וכו' תירגם אונקלם שאל לך גבורה והב לך זמן לחימתי וכו' עקבותיו לא נודעו. הא"ך יתפרש זה בכחוד והנראה דהנה יש להתבונן למה דוקא בואת המכה אמר משה שיגבול לו זמן הסרת המכה והוא יתפלל תיכף בלי הגבלת זמן. והנראה דהנה

הללו אשר על הארץ מן המכה ההוא. כי העני משוב כמת והם העשירו. וכענין שנאמר ביהושע וכלב חיו מן האנשים ההם שהעשירו שנטלו חלק המרגלים ל"ל:

ע"ש במדרש ח"ר יוסי בר' אבין כלל ופרט וכלל אי אחת דן אלא כעין הפרט על מימי מגרים כלל על נהרותם על וכו' פרט ועל כל מקוה מימיהם כלל אחר. מה אחת מרבה כל הדומה להן עכ"ל. למה ניתנה המכה הזו במדת כלל ופרט וכלל הוא מפתח למדת ר"ב חס"ד ר"ג מדות של רחמים. ומדת ר"ב חס"ד הוא שמתחסד הש"י יותר ממה שהוא במחשבת האדם המנטרף לישועה הנה במכה הראשונה לא די שהיה לישראל נקמה בשונאיהם אלא אף זו שהעשירו ישראל:

ע"ש במדרש מפני מה הביא הקב"ה עליהן מכת ד"ם וכו' לפי שלא היו מניחין בנות ישראל לטבול מטומאתן כדי שלא יהיו פריין ורביין לפיכך לקו המים בדם עכ"ל. עיין ברמב"ם הטבילה רומות לטבילה בנימי הדע"ת. והנה לא היו מניחין לבנות ישראל לטבול במים הרמוזים לדע"ת על כן במכה הלזו הכחה הגלגלת דמלכות הרשעה ובגלגלת הוא מקור הדע"ת:

כה) צפרדע ככתבי מרן מכה זו יאל' מייסוד' דמלכות ומכה בלפרדע שהיא סוד דע"ת דנוק' דקליפה בתרין מוחין שלה הנקראים תרין פריין עכ"ל:

במדרש הנה אנכי נוגף את כל גבולך בלפרדע"ם ריב"ל אמר כל מכה ומכה שהיתה באה על המגריים במגרים. הי' הדבר ממשמש ובא עממם כמ"ש ה"ה אנכי נגף הנה זה הדבר. כמד"א ה"ה יד י"י הוי' (הנה היתה להם קבלה גזירה שיה). להורות שתיבת ה"ה נמסר במכת לפרדע עכ"ל הגזיר' הזאת היתה שזה בכל המכות. ע"כ אמר הדורש. כל מכה ומכה וכו'. אבל מהראוי להתבונן כיון שהדבר הי' נהוג בכל המכות למה נמסרה הגזירה שזה במכה זו דוקא. וכבר ידעת שלא במקרה הוא שום לינאר בתוה"ק. אבל הוא לדעתנו כיון שהמכה האחת יאלה ממדת יסוד' דמלכות שמים אשר שם הוא מקום הפרי' ורבי'. להרבות נשמות ישראל בעולם. הנה לשם נרמזו כליון נפשות שונאי ישראל והוא הדבר אשר היה מכלה אותם הבן:

שם את גבולך בלפרדע"ם רז"ל אמרו המכות שהביא הקב"ה על המגריים גרם להם שיעשו שלום ביניהם. כידל ה"י מחלוקת בין בני כוש ובין בני מגרים. מנרים אומרים עד כאן תחומינו והכושים וכו' כיון שבאו הפרדע"ם עשו שלום ביניהם וכו' שנאמר הנה אנכי מנף את גבולך. גבולך ולא של אחרים עכ"ל להבין למה נרשם הענין הזה במכה זו דוקא. אבל הוא להיות המכה האחת יאלה ממדת יסוד' הנק' שלום) כמשארז"ל

דהנה מכה זו יאלה מן יסוד (דמלכות) אשר הוא ענף התפארת ויש צמדה זו ג"כ סוד ההכרעה כמו צמדת ת"ח. ההכרעה בין חסד לגבורה. (הג"ה ע"כ שירת הלפרדע באלו בחש (גבורה) ונמיס (חסד) : **והנה** מדת הגבורה הוא אמנם וגבול והחסד הוא מתפשט בלי גבול והנה משה אמר אשר הוא יתפלל חיקף הנוגף אליו יעשה מצלי גבול רק תיכף . מורה על כך החסד שבאותה המדה זה יקח לעלמו ולישראל. ומה שנוגע לפרטה יהי 'בחי' זמן וגבול אמנם והוא בחי' דין וגבורה (" וז"ש התפאר עלי. גזור שאעשה כמדת הת"ח בגבול ובלי גבול. למתי אעמיר לך. הנה חני אעמיר תיכף מצלי גבול הזמן רק יהי בגבול חימתי תגיע לך הרוחה. וזה שמירגס המתרגס שאל לך גבורה (לך דייקה) הכ לך זמן כשתתבונן כזה חנין ג"כ משארז"ל במדרשיהם שעי" המכה הזאת נתברר מה הוא הגבול של הארלות מלרים וכוש כענין שכתוב הנני מונף את כל גבולך דייקה וכמו שהבאתי לעיל :

כום ישועות והוא טעמו די כוסות בהג הפסח

מאמר ו בו ידובר כמה טעמים למצות די כוסות שתקנו חז"ל ואסמכיה אקרא הגם שכבר כתבנו מזה בדרושים עכ"ז נשייר בכאן אריכות וקצרות כיד יי המובה עלינו ונקי המאמר פרים ישועות :

(א) **טעם** למצ"ת ד' כוסות וכתב הרב הגדול חיד"ח זללה"ה נגד ד' דברים טובים שהיו בהם בישראל בהיותם במלרים שעי"ז נאלו (עיין מ"ש באריכות בדרושים) אבותינו ממלרים כמשארז"ל עיי"ש דבריו ולפי"ז י"ל כוס ראשון זכרון שלא שיהו את שמוחם בני ישראל עאלו ובני ישראל נפקו ע"כ מקדשין על כום זה ומברכין מקדש ישראל כום ב' זכרון שלא שיהו את לשונם הגה לשונינו נגביר ושפתינו אתנו להלל צפה ולשון ולספר הניסים והנפלאות אשר פעל הפועל ישועות. כום ג' זכרון שהיו גדורים מן העריות מברכין עליו ברהמ"ו. כי אם הלח"ם אשר הוא אוכל לישנא מעליה. כום ד' זכרון שלא היו בהם דליטורין ע"כ אומרים עליו לא לנו י"י וכו' למה יאמרו הגויים (דליטוריה) חי' נה אלהים (ובחמת אין בינינו דליטורין כי יודעים אהנו) אלהינו בשמים כל אשר חסן עשה ע"כ ישראל בטח ביי". בית אהרן בטחו ביי" וכו' :

(ב) **אשריך** ישראל מי כמוך עם נושע בהוי' וכו' ואתה על כמותימו מדרוך ישראל נושעים בהשם הנכבד כפי הירוף שמלטרפין וזשארז"ל

(**הג"ה** והי' כזה כענין מנוף ורפוח מנוף למלרים ורפוח לישראל :

מפני מה ישראל מתפללים ואינם נעיים מפני שאינם יודעים בשם. שנה' אשגבהו כי ידע שמי יקראנו ואפענו דקשה וכי ס"ד שישראל אינם יודעים את השם הנכבד. אבל אינם יודעים לכיון הירוף של השם המלטרך בשעתו. ולתפלה המלטרכת לו כעת. והנה ירופי השם הנכבד המה י"ב הגם שכל תיבה של ד' אותיות בונה כ"ד בתים להיות שבהשם הנכבד ב' אותיות שוות א"ח לבנות רק י"ב אבל כתבו המקובלים כשנעריך ה' ראשונה גדולה וסלחורונה קטנה ממנה וכן לריכין לכתוב בשם הנכבד וגם משתיית צורתה א"כ אפשר לבנות מן שם הנכבד כ"ד בתים כמשפט כל תיבה של ד' אותיות והדברים עתיקין. והנה כ"ד ירופי הוי' בנימי' מדרך. וז"ש אשריך ישראל עם נושע בהוי' וכו' ואתה על כמותימו מדרך. לרמוז זה תקנו ד' כוסות ד' פעמים כו"ס יי". בנימי' כ"ד ירופי הוי' ויתבאר עוד א"ה ותבין לבעבור זה תקנו לומר על כום רביעי. שפוך ממחך אל הגויים אשר לא ידעוך. ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו. משא"כ ישראל יודעים להסתפל בש"ם ואשר לרמוז זה תקנו ד' פעמים כום יי". שיהי' ישראל עם נושע בהוי' וכו"ל והגויים אשר לא ידעוך. ובשמך לא קראו יקויים עליהם ואתה על כמותימו מדרך וכו"ל.

פיסחה והלילא בהג הפסח

מאמר ז בו ידובר עניני הקרבן פסחה ואכילת והם ב' מצות עשה ממנין תרי"ג ויתבאר א"ה כמה טעמים למצות הללו כיד יי המובה עלינו ואגב יצורפו למאמר ביאור כמה פסוקים בפרשיות התורה ונקרא שם המאמר פיסחה והלילא.

(א) **בפסוק** כה אמר יי' כחזות הלילה חני יולא בתוך מלרים ומת כל בכור וכו' מהראוי להכתובן אמר ית"ש חני יול"א ולהלן הוא חומ' ועברתי בחמ"ל וכו'. וכן וע"כ יי' לנגוף וכו' (עמש"ל בדרושי') וגם אמר ככה' ומ"ת כל בכור משמע ממילא ולהלן הוא חומר והכיתי כל בכור וגם מהראוי להבין חומרו להלן ועבר ד' לנגוף וכו' ובסיפור המעשה נאמר ויי' הכה וכו' וקיי"ל בכ"מ שנאמר ויי' הוא וכו' כנודע. ולהבין כ"ז נקדים מ"ש מר"ן בפע"ח וז"ל והית' הי"א' בחיי הלילה ולא ביום משום דבימי הנלות הם בסוד ג' כלילין בנ' כמש"ל ואז הנקבד בסוד פסיעה לבד סוף הו' (שנה"א הראשונה) למטה ובעת הלידה היא יולאה תחילה שהיא מדת ליל"ה והיא גבורות. לכן יתה הוא ועשתה בהם שפעים וחמ"כ נשלמה לידת הכור וזה הוי"ס

היו"ם אחס יולאים כחינת הזכר והולך. שם ד"ס פס"ח ודס מילה עכ"ל ומעט' תחבון כה אמר הוי' (דכורא) כחנות הלילה אני' (נוקבא נקרא אני' כודע) ויולא (תחלה) בתוך מנרים (והנה המדבר השם הוי' ב"ה על כן לא אמר והכיתו כל בכור כי הרין והנקמה בלינה היה מיניא"ת אני' לזה אמר) ומת כל בכור באמ"ל לא ייחס הענין לשם הוי' כי מדבר בהיילאה והיילאה היתה אז בצחינת אני' וג"כ לא ייחס אליה ההכאה כי הכל בכה עליון וסיהרא לית לה מגרמא כלום ע"כ אמר ומ"ת סתם ואח"כ ביאר הענין ועברת"י באמ"ל בלינה הזה היינו העבר"ה התעוררות ללאח ועי"ז העברה יאלה הנוק' תחילה וכיון שהשם הוי' ב"ה מדבר בעדו אמר והכיתו וכו' כי אליו יתייחס (הגם שהנוק' עשתה המשפטים והנקמות) כי באחר דכורא לית שכתא אלא לדכורא. וכן ועבר י"י לנגוף וכו' הנה תבין היילאה מתייחסת לנוק' והעברה לדכורא. ועי"ז היתה ההכאה ע"כ כסיפור המעשה לאמר וי"י (הוא וכ"ד) הכה כל בכור וכו' הנה הדבר והשם הטוב יכפר בעדיו :

עפ"י רדברים אלה יתבאר לך לשון התנא בהגד"ה פס"ח שכו אבותינו אוכלין בזמן שביהמ"ק היה קיים על שום מה על שום שפסח המקום ב"ה וכו'. מהראוי להתבונן למה כינה בכאן להשם יתברך בשם מקו"ם אבל תחבון בהתחל' הסיפור מתחיל התנא בשבחי ית"ש ברוך המקו"ם ברוך הו"א היינו מלכות נוק' נק' מקום והיא נגימ' השם הנכבד בשבון כפולת אוחיותיו היינו י' פעמים י' ה' פעמים ה' ו' פעמים ו' ה' פעמים ה' ס"ה תחבון מקו"ם וכל חושבנא בסיהרא הוא ע"כ יאמרו המושלים (שהם בצחינת מלכו"ת) בלא תשבו"ן. הו"א מרמז לדכורא כידוע ע"כ התחיל בשבחי ברוך המקו"ם (כי נוק' יאלה תחילה ועבדת נוקמין) ואח"כ ברוך הו"א דכור' יומא חפיק לון גריש גלי. ע"כ בכאן שמדבר בטעם קרב"ן פס"ח ע"ש הפסיה"ה בלינה. שזה היה כמדת ליל"ה דעבדת נוקמין אמר ע"ש שפסח המקום ב"ה וכו' י"ל :

בפסוק (ז) ושמתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך ע"ד עולם והיה כי תבואו אל הארץ וכו' ושמתם את העבודה הזאת. הנה מהראוי לכל משכיל להתבונן ( ) א' מהו הכוונ' ושמתם וכו' לחק לך אם הכוונ' על חוקת הפסח לעשות קרב"ן פסח הנה אח"כ נאמר והי' כי תבואו אל הארץ וכו'

ושמתם את העבודה הזאת. ב' אומרו לח"ק לך ולבניך ע"ד עול"ם משמע בלי הפסק ובעוה"ר נפסקה זאת העבודה זה כמה מאות שנים. ג' הרי הפסוק בעלמו לוחז והיה כי תבואו אל הארץ דייקא. וי"ל עפ"י מה דק"ל להלכה (והוא מגמ' יבמות ואיפסק להלכ' בטוש"ע רס"ז) הלוקח עבד מן הגוי איך הגוף קנויה לו עד שיטבילנו לשם עבדות לפיכך אם קדם וטבל לשם ב"ה הרי הוא ב"ה לפיכך לריך להטיל עליו שום עבודה בעודו במים שיהא נראה כעבד שלא יקדים ויאמר אני עובד לשם ב"ה. והנה כן עשה עמנו היו"ר כל הוא אלקינו (כי הוא ית"ש מקיים מצות התורה) כאמור כי לי בנ"י עבדי"ם עבדי הם אשר הולאתי אותם מאמ"ל הכוונ' גליל המירות והפד' פדה אותנו מביט עבדים ופדה אותנו לשם עבדות להיות לו לעבדים ע"כ אמר לאבותינו במנרים משכו וקח"ו לכם לאן וכו' ושחטו הפסח ולקחתם וכו' ועבר י"י לנגוף וכו' הנה בשת היילא' והפדות הוטל עליהם עבדות לשיחי' כל ימי עולם הם וכניהם ע"ע עבדים לו ית"ש ולא יוכלו לפעור עגלם באומרם ח"ו כוונתינו היתה לשם מירות דכיון שכשעת היילאה הוטל עליהם עבדות וכן נטווו ואתם לא תלאו איש וכו' עד בקר גזולה מעלייתא מנפרא הנה הדבר וז"ש ושמתם את וכו' לחק לך ולבניך עד עולם היינו הדבר הזה השמירה לכל חוקת התור' לנו ולבנינו עד עולם כי עי"ז נעשינו עבדים לו ית"ש אלו וכנינו ע"ע לשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו כיון שהוטל עלינו עבדות בשעת היילאה למירות :

ועפ"י תחבון עוב טעם כפשוטו על חומר אלו הו"ב מצות עשה פסח ומילה שיש בהם כרת להיות אלו ה"ב מצות היו במנרים בלי"ה הו"ה (כאמור ואומר לך דמני"ך ח"י" דמני"ך ח"י" דס פסח ודס מילה) ועי"ז נהתייבנו בכל המצות. כיון שהועמם עלינו עול עבודתו ית"ש בשעת היילאה ( ) והנה המצול מנות הללו זה יורה כאילו אינו חפץ בכל המצות ולא הוטב בעיניו אשר קבלו אבותינו העבדות במנרים ע"כ יש כריתות בב' מצות עשה הללו. ובה תחבון אבותינו במנרים ואנחנו בניהם אחרים אומרים אז בהקרבת הפסח ובאכילתו הללויה הללו עבדי י"י ופירשו מו"ל הללו עבדי י"י ולא עבדי פרעה היינו תיבך בלאת ישראל ממנרים מביט עבדים ח"ו לא לבס הלך ללאח חפשים ג"כ מעבודתו ית"ש רק קיימו וקבלו עליהם ועל

"הג"ה כבר דברנו מזה דרושים אבל אין מדרש בלא חידוש וגם בכדי לדרוש הדברים במקומן כסיפור י"מ בלינה הזה :

''' השלש פעמים בשנה שמחויבים ישראל להתראות פנים בעזרה כאמור יראה כל זכורך אל פני האדון י"י נקרא בתורה רג"ל גי' פסח מילה ש"ע' אלו המצות כביכול הוא ית"ש אדון לנו ואנחנו עבדיו מוכינים לשרתו אלו וכנינו עד עולם .

דדרכי י"י ופירש ע"ד שאמרז"ל שנים שאכלו את הפסח אחד אכל לשם מזו' לדיקים ילכו כס ואחד אכל לשם חכילת גסה פושעים יכשלו כס הרי דגס דדרכי י"י אפשר להכשל בעשותו שלא לש"ש. רק למנן האחת גופו. והנה בכאן נאמר דה"י הש"י הכתיב להם בעשותם זאת המצוה אז יעבור הש"י לנגוף את מזריים וינקום את נקמתם הנה למדם הש"י דעת במצות ראשון' שנתן להם. דהנה יש משע שיעשו את המצו' האחת להנחתם. בכדי שהש"י ינגוף בעבור זה את שומריהם. ע"כ אמר להם הש"י לא כן הדרך ישכון אור רק ושמרתם את הדבר הזה לחק לך. כן ולפניות מפי כחוק ועליך לקיים מצות. לא בעבור קבלת שום פרס וכן לכניך עד עולם כן יקיימו המצות באופן כזה לא בעבור שום הכא' וקבל פרס רק לבעבור קיום מוקיו ית"ש והבן :

ו) וילכו ויעשו בני' כאשר רוב וכו' הנה הדיבור לישראל ה' בר"ח ועדיין לא הוטל עליהם שום עבוד' ועשה. ודרשו חז"ל מכיון שקבלו עליהם לעשות נחשכ' להם כאלו עשו (תיקף) כאשר ראה. להגיד וכו' כפירש"י :

והנה עפ"י פשוטי הדברים אין זה שכן גדול כ"כ ולמה לא יקבלו עליהם לעשות דבר קל כזה וגם למה לא ישנו מכל הדברים אשר רוב י"י ולפי מש"ל ב' הפירושים בפ' ושמרתם וכו' הנה הגם מפורשים בפ' הזה וילכו ויעשו ב"י וכו' מכיון שקבלו עליהם לעשות מעל' עליהם כחילו וכו' היינו משה אמר להם שע"י המצו' האחת יהיו קטוים לשם עבדות לו ית"ש לשמור כל מצותיו ב"ה וקבלו עליהם תיקף להיות' לו לעבדים לשמור מצותיו ב"ה ותחשב להם לדרקה לפני י"י כיון שקבלו עליהם לשמור כל מצותיו כחילו כבר קיבלו בפועל והוא כפירוש הא'. ואח"כ אמר כאשר ראה י"י וכו' להגיד שנתן שלא שינו וכו' היינו שלא עשו המצוה להנחתם בכדי שהש"י ינקום את נקמותיהם וינגוף את מזריים וגדולה נקמה. רק. עשו כאשר ראה י"י לעשות ראונו להיות נחת רוב' לפניו ית"ש שאמר ונעשה ראונו זה שנתן ותפארתן של ישראל והוא כפ' הב' והבן.

ז) וילכו ויעשו ב"י וכו' לכאורה תיבת וילכו'. הוא מיותר והל"ל ויעשו ב"י. ויש לפרש וילכו'. היינו הליכות עולם שמקרו ההלכות של המצוה האחת וכל הדינים שבע"פ אשר למדו חז"ל מן הדקדוקי' של פ' הפסח. וילכו הוא לשון הלכו"ה. עיין בת"ז. מאן דשונה הלכה אחת. ירית עלמא חד ומאן דמתני ב' הלכו"ת ירית תרין עלמין ע"כ נק' הליכות עולם שהולך מעולם לעולם. והוא וילכו". שלמדו ההלכות והלכו וטיילו מעולם לעולם :

מאמר

ועל זרעם להיות עבדי י"י ע"כ תיקף בשעת היציאה העמיסו ע"פ מצותו ית"ש וכמבואר לעיל הבן. וכן לפתח ב"ב השיר יהיה לכם כליל התקדש חג היינו מהליל התקדש חג במזריים. הנה אז שררו ב"י הללו עבדי י"י (ולא עבדי פרעה וכנ"ל) כמו כן יושר השיר הזה ב"ב הללו עבדי י"י ולא עבדי האומות) ויגאלינו ב"ב גאלת עולם להיות לו לעבדים שומרי מצותיו ב"ה ב"ב חמן :

ג) וכיון שבה לירינו הפסוק השיר יהיה לכם כליל התקדש חג ואפרשנו כיד י"י הטובה עלינו. הנה מה שיש לדקדק בפ' הזה דהנה הוא נבואת עתיד הכתוב' לימות המשיח. אשר עד היום היו כל השירות בלשון נקיבה שר"ה ולעתיד יהיה השיר בלשון זכר ולפי"ז פהראוי להבין מהו שליל התקדש חג (היינו חג הפסח במזריים) הרי אז ה' השיר"ה בלשון נקיבה ולעתיד ב"ב השיר יהי' לכם ונאמר כזה דהנה ידוע הליל"ה הזה הוא בבחי' יו"ם דרגא דדכורא ע"כ הליל"ה הז"ה. ולא הזמ"ת. ותדע הליל"ה הז"ה בגימט' מ"ה ב"ן. וע"כ אומרים הל"ל שלום ז"ה היום עשה י"י כי הארת הליל"ה הז"ה ליל"ה כיום יאיר ואעפי"כ לא אמרו במזריים אז ש"ר בלשון זכר כי הארה הזאת לא נעשית מזידיו וע"י מעשינו רק בכיול בסוד החפזון ע"כ לריכין אנתנו לספור אח"כ ספירת העומר כאשר יתבאר חי"ה וספרתם לכם לעמיתכם אבל לעתיד שיהי' ההארה הזאת מזידנו שנאמר כי לא בחפזון תלואו כידוע יהי' אז שיר חו"ש השיר יהי' לכם כליל התקדש חג שיהיה הארה בבחי' דכורא אבל לא ה' לכם היינו שהי' שלא ע"י מעשיכם משא"כ לעתיד יהי' לכם ובעת ההוא ישאר השיר ב"ב חמן :

ד) עפ"י דברינו ה"ל בפסוק ושמרתם את וכו' לחוק לך וכו' יתפרש לנו המכילתא. ר"י הגלילי אומר משכו וקחו לכם לאן משכו ידיכם מע"ז והדבקו במצות ע"כ. הנה קשה הו"ל למימר קחו לכם לאן למנו' ומהו והדבקו במצות ולפי ה"ל יונה דבא לתרין למה אמר משכו הול"ל קחו לכם לאן ושחקו וכו' אבל הכונה משכו ידיכם מעבודה זרה עבודה שהיא זרה לכם היינו עבודת מזריים שהיא ע"ז ממש. וברגע הזאת תקחו לכם לאן למנו' ותעמיסו עליכם עבודת הש"י ועי"ז הדבקו בכל המצות שחיו קטוים לו ית"ש לשם עבדות לשמור מצותיו כל הימים והבן :

ה) אשובה עוד לפרש הכ' ה"ל ושמרתם וכו' לחק לך ולכניך ע"פ. דהנה נאמר כי ישרים דרכי י"י ודיקים ילכו כס ופושעים יכשלו כס עיין כס' בע"מ דקדק תיבת כ"ס הא"ך אפשר שיכשלו

מצות תאכל בתג הפסח

מאמר ה בו יבואר עניני מצות עשה דאורייתא ומצות אכילת מצה כמה מעמים ביד יי הטובה עלינו ואגב יבואר כאן כמה ענינים ממצות לית איסור אכילת חמץ ונקי המאמר הזה מצות תאכל.

א) בפסוק ושמרתם את המנוחה כי בעלם היום הזה הולאתי את לבבותיכם מאמ"ל הנה הטעם מבוחר בפסוק אינו מוכן (ונרא' לנריך לבין הטעם בשעת השמירה כיון שהטעם מבוחר בתור' כידוע מהפוסקים) והל' כבר דברנו מזה בדרוש'י וכאן נשנה דאין מדרש בלא חידוש. וגם בכדי לדרוש הענין בזמן הסיפור ונרא' עפ"י מה שנתבאר בזה דמ"ה נקרא מיכל'א דנהימנות"א. ומהראוי להתבונן מהו האמור' שמרנות המנ"ה ונ"ל דהנ' הלחם חמץ' האומן כשעושה אותה בפעולתו אח"כ כשאומן גמרו במדתה הנה העיס' בעלמו עוש' פעולת עלמה היינו שמרתחת ומגבהת ח"ע לכל ד' ונסדקת בכמה סדקים וכיוצא כמה פעולות בעניני החימוץ אשר העיס' עשתה בעלמה מבלי האומן כי האומן כבר סילק ידיו וחלק והלך לו משא"כ מנ"ה אינו עושה שום פעולה מעלמה רק פעולת האומן וזה שמרנות המנ"ה לאמור' ונעוהו שאין לנו שום תנועה בזולת השגחתו ית"ש ולא יוסף האדם ולא יגרע בעבודתו דבר (זולת הכחיר' בתורה ובהפך ח"ו עבירות אשר כ"ז מסר הש"י לבחירתיו כנודע) הנה כאשר ידע האדם זה באמת ידע אשר גם המזלות לא יוספו ולא יגרעו הגם שמתנהג הכל בטבע ח"ו לומר אשר הטבע פועל מבלעדי השגחתו ית"ש ובפרט ישראל ע"ק הם למענ' מן המזל והש"י מנהיג את המזלות בהשגח' ומשדרם כרצונו מבלי הסיר השגחתו מהם כרגע וכל פעולתו היא הכל פעולת מעש' האומן הפועל ע"י מבלי מפסק והסר' ואין להם תנוע' מבלעדי כמו והל' זה ה' טעות מלר"ס באומרים שהכל נעשה ונפעל בכח המזלות. הנה מלר"ס הי' מזלם ענ"ה ראש הנכור המזלות. והנה הש"י בהודיע את גבורתו ואיך הוא משדר את המזלות הנה לזה לשחוט ענ"ה ראש המזלות קרבן ליי' בחדש ניסן' בעת שליטתו ולאוכלו בליל ט"ו לחדש ניסן' שאז המזל ענ"ה בתכלית הגבוהות והגדלות בזמן מילוי הלבנה והוליא את צ"י מכור הכרזל ממלרים דייקא בעת תכלית הגדלות של מזל מלרים מזה נחשו' האמונה

שהמזל לא יפעול שום דבר בזולת השגחתו וכחו ולזה נאמרו לאכול מנ"ה בליל' הזה לאמונת אומן הל' שהכל נעשה דמיון המנ"ה שאין לה פעול' אחרת זולת פעולת האומן כנ"ל ולזה נק' מיכל'א דנהימנות"א בן הדבר :

ב) ובוה יש לרמוז ג"כ בפסוק ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשך ד' מנ"ה מרמות ג"כ להמוחין הדע"ת כי מנ"ה ג"פ מ"ה אישתי למעלותה מהלח"ס שבכל השל' לח"ס ג' היות פשוטים מלה ג' היות מלחים בלפ"ן זהו ויבטחו בך יודעי שמך היינו התפשטות אחריות השמות כידוע הם במילוי משא"כ בכתיבה אפשר לכתובם בלי מילוי והנה יודע' שמך היינו מנ"ה ג' שמות במילוי מרמוז לנ' מוח' חב"ד הכללין דדע"ת היינו יודע' שמך' אומן היודעים כנ"ל בוטחים בך. כי לא עזבת דורשך יי' כרמז' העיס' שאסור לעזב' ולהניח' בלא עסק האומן ובאם יעזבה האומן מתבטל ממלאות שמה כי לא תקרא מנ"ה אלה חמץ כ"ה לא עזבת דורשך יי' אפי' בהפסק רגע בן : ובוה תבוא להתבונן הטעם הנאמר בתור' ושמרתם את המנוחה דשמיר' מעול' שלא הגיע לפעול' אחרת זולת פעולת האומן ואמר הטעם כי בעלם היום הזה. היינו יום ט"ו בנים שהוא ענ"ה בכור המזלות בתכלית הגדלות בו ביום שדרתי את מערכתו והולאתי את לבבותיכם מאמ"ל. מזה נחודע שהמזלות אין להם שום כח ותנועה ופעולה מבלעדי האומן היוצר כל הוא חלקינו להורא' זו תשמרו את המנוחה כנ"ל בין והתבונן :

ג) ויתפרש עוד ושמרתם את המנוחה כי בעלם היום הזה וכו' וכו' הוא ג"כ לדרך הנ"ל מנ"ה אין זה רק פעולת האומן רמוז לדבר הנעלם עפ"י מה דרודע בכתבי מרן דבכל המועדים הפעולות והזיווגים הנעשים באורות העליונים הוא על ידי מעשיו ותפילתו משא"כ ביום הקדוש הזה נעשה הכל בחישרותא' דלעילא כל האורות ביחד שלא ע"י תפילתו כמו שעשה הש"י בימי לאחיו מאמ"ל הפליא חקדיו ברוב רחמיו שלא כעבד כי כל הדבר אשר נעשה ע"י מעשה התעורר' הוא כסדר המדריוג' משא"כ בליל לאחינו מאמ"ל לא ה' בחשפרי להעשות הדבר כסדר המדריוגות מחמת הגדלות אחרות החילוניים. והפליא הש"י לעשות הדבר כרגע ביום הקדוש הזה התעוררת מוחין גדלות שני ביחד כנודע למדיני מדע וגם כעת נעש' הדבר שלא ע"י מעשהו " וזהו שמרתם את המנוחה להורא' הנפלא' הלזו איך שכל האורות העליונים נעשה

ד) הג"ה על תמונת בתורה בפ' פנחס בכל מועדי יי' מקראי קודש נאמר מקרא קודש יי"ה לכ"ס משא"כ ביום א' דמזל האומר מקרא קודש ולא נאמר יי"ה לכ"ס בן הדבר ובמ"א יבואר יותר

נעש' בהם דמיון המל"ה שאין לה שימוץ פעול' אחרת זולת פעולת האומן שעשאה להורות כי בעלם היום הזה הולאתי וכו' בעלומנו של יום בלבד מגלי חפלה הבן הדבר: (ג) **ויבזה** יש לפרש ג"כ הטעם האחר המבואר במשנה תור' במצות אכילת מל"ה שבעת

ימים תאכל עליו מצות להם עווי כי בחפזון יאלת מואמ"ל והכ' מהו הכרז' באכילת מל"ה לזכר החפזון וגם כפי הנרא' מדברי התור' הזאת הנה החפזון מעליוהא הוא ושכח היא. והנה לעמיד ב"ב הבטיחני יולרינו כי לא בחפזון תלאו אלמא דלאו מעליהא הוא החפזון. וכן אמרז"ל במדרש מי גרס לכם כל הלעזר הזה חפזון שאלתם אבל לע"ל כי לא בחפזון תלאו וכו' אבל אם עירי שכל לך תנין הכל דהנה החפזון הוא להיות שרא' הש" שצבר בשקטו בטומאת מזרים מ"ע ש"ע לדיק מ"ע לפני וכו' ואלו היה ממתין הש"ע עוד כרגע כבר היו ח"ו משוקצים בשער הנו"ן ולא היו יכולים ללאת לעולם ח"ו ע"כ ה"י בחפזון היינו שלא ה"י כסדר שאר הגאולות ע"י פעולת ישראל ומעשיהם הטובים פועלים הארת עולמות העליונים לנו"ך הגאול' כסדר המדרגות קטנות וגדולות כמדוע למידי מדע והן היום שה"י הדבר בחפזון מוכרח הדבר להיות בדרך שלא גדלות קודם קטנות והכ' הדבר נעשה שלא ע"י מעשינו ע"כ לא נתקיים הדבר רק לשעה ותיכף למחרת היום מתחילין להפסיד דרגא בחר דרגא עד מג השבועות. (כאשר יתבאר ח"ה) והנה לזו הש"י לעשו' זכר לחפזון לזכור הנס הגדול שעש' הש"י עמנו שלא ע"י מעשינו רק באיתערותא דלעילא כי לא ה"י באפשרי להמתין עד שיפעלו מעשי ישראל דרגא בחר דרגא והיה הכל בחפזון גדלות קודם קטנות לחיבת ישראל :

והנה עם היות הנס ההוא מופלא מאד עכ"ז יותר ה"י טוב לנו בהם היינו רחויס שתיה' הגאול' ע"י פעולת מעשינו הטובים באיתערותא דלחתא או

ה"י מתקיים ההאר' הוא לעולמי עד וכמו שהבטיחנו יולרינו על העמיד כי לא בחפזון תלאו כי תה"י הגאול' ע"י פעולת מעשינו ותה"י גאולה נלחיית לעולמי עד וזה הוא הנרלה בטעם אכילת מל"ה זכר לחפזון שה"י רק באיתערותא דלעילא כ"ה ענין ממל"ה שאין בה פעולה אחרת רק פעולת האומן הבן ורמז הדברים ועוד יתבאר ח"ה :

(ד) **ויתפרש** עוד ושמרתם את המצו"ת כי בעלם היום הולאתי וכו' ושמרתם את היום

הזה לדורותיכם חק"ת עול"ם להתבונן מהו הטעם ועוד מהו הנרלה חק"ת עול"ם כיון שכבר נאמר לדורותיכם. ונראה עפ"י האמור בם' בע"מ מאמר ח"ד ח"ג ד"א. וז"ל המנוה הראשונה (פ"ו) אשר אמרנו [שכבר דיבר

בה הרב כפי הקודם אשר אדה"ר הטא מהו שלא המתין בצעילת מצוה עד שבת] הוא כר"ן ח"ג לכל המצות שהן לריכות שימיו והזדמנות רב כמו שה"י מכרזו שלמה שומ"ר מצוה לא ידע דבר רע עיי"ש לפ"י הכוונה שומ"ר מל"ה היינו שעושה המנוה במחיות (ע"ד ואזיו שמ"ר את הדבר) לא ידע שום רע. דאם עושה שלא במחיות יוכל להתערב בחוכו רע ח"ו כענין שקרה לאדה"ר עין עץ הדע"ת טוב ורע משא"כ כשעש' המנוה במחיות וישו"ב הדע"ת אזי לא יתערב בהדע"ת רע רק טוב וזה שלטויו בתורה במל"ת חיסור אכיל' חמץ (הוא תיקון לע"ן הדע"ת שנחערב טו"ב ורע חמץ שא"ר בני' ע"ן הדע"ת. והנה נלטויו לזכרו ותה"י אכילתו לאו רק מל"ה כולו טוב) והנה נלטויו ושמרתם את המצות במחיות ושמירה וישו"ב הדע"ת בכ"פ שיהיה כולו טוב (ע"כ אמרז"ל כל האוכל מל"ה בע"פ כאילו בועל אריסתו בזית המיו שהיא דמיון אדה"ר שלא המתין הבן הדבר) ואמר הטעם כי בעלם היום הזה הולאתי וכו' הנה הש"י שלא את משה להוליח את ב"י ממזרים זמן שנה בקרוב קודם היליאה ואמר למשה להזילו מיד מזרים. והנה ה"י אפשר להש"י להזילם כרגע כיון שכבר ה"י הרזון לגאלם ואעפ"כ לא נאלם עד הגיע עלם היום"ם הזה וגם ביום הזה אמר הש"י ואחס לא תלאו ח"ש מפתח ביתו עד בקר עד בא עליומו של יום הנועד כי לכל י"ש זמן ועת לכל חפץ וכו' הגם שמצות הגאולה כביכול ה"י על הש"י לקיים הנה עשה הש"י המנוה בשמיר"ה כביכול שומר וממתין ומלכה מחי יגיע יום המקווה לקיים מצות גאולה זהו ל"ל שמור"ם הו"א ל"י להזילם מאמ"ל שה"י כביכול ממתין הש"י על קיום המנוה בזמן הו"א הילי"ה הזה ל"י שמור"ם לכל ב"י לדורותם. רז"ל ממתין עוד כביכול הש"י בהכנה דרבה על קיום המנוה בזמן המקווה כלי"ה הזה ב"ב שאנו אומרים ברוך שוב"כ הבטחתו לישראל היינו שהבטחתו עושה בביכול בשמירה ומתינות בהכנה דרבה לקיים המנוה בזמן הנועד ח"כ ממנו ית"ש ללמד דעת לעשות את המנוה בשמיר' ומחיות וז"ש ושמרת"ם את היום הזה לדורותיכם חק"ת עולם רז"ל מהיום הזה תלמדו שמירת והמתנת המצות ככל החוקים לעולמי עד. הבן :

(ה) **בנוסח** חפלת שמ"ע תקנו להכ"י כנה"ג ולא נכו"ש כי ב"ך בטח"ו מהראוי להתבונן הא"ך תלוי מניעות הכושה בהתייחסות הבטחון ועפ"י מ"ש לעיל ידק הדבר דהנה נלטויו בשמירת המנו"ת לכל תחמוץ והוא הבק' מיכלא דמהימנותא מורה על האמונה הגדולה כאמור לעיל שהמל"ה לא תפעול שום פעול' זולת פעול' האומן שעשא' וז"ל ולא תגרע דבר משא"כ

והב' שמות הקדושי' ה"ל לירוף כס"ף זכ"ב. וז"ס ויוליאס
 בכס"ף זכ"ב ואין בשבטי"ו כו"ל. וכתב שהענין פלא
 גדול ואסור לגלות יותר והנה הגם שאין אחנו יודע
 עד מה השורש של הדברים עכ"ז יש לרמוז מיין הב'
 שמות (הקדושים) ה"ל מספרם קע"ד הן המה מספר
 השעות שנאסר לנו חמ"ך מן התורה ומיין שמות
 [הקליפות] ה"ל הגרמזים בשבטי"ו כו"ל מספר תרפ"ג
 הן המה מיין השעות אשר שואלין ודורשין בה' הפסח
 עד הגיע זמן ציבור חמ"ך הנה מרבית הפוסקים ס"ל
 דאין מתחילין מן יום הפורים ולדומא בעלמא נקטי
 מיין שלם ואפי' אותן דס"ל דמתחילין מיום הפורים
 ל"ל בדלא במלות הפורים שעוסקין במחיית עמלק ודאי
 אין שטן ואין פ"ר . א"כ לא נשאר רק כ"ע יום והנה
 בערב פסח ביום מתחיל זמן הביעור ועוד קודם היום
 מעט כדאמר להו ר"נ לנחמתי ימא. כד חמיתו סיהרא
 וכו' בעירא חמירא כאשר תרפ"ג שעות. לבעל קליפות
 ה"ל ע"י מה שמקדימין וסואלין ודורשין ויש לטייל
 בדברים מריכות וקלות אבל עוד חזון למועד אם יראה
 הגזור לחיים ולשלום :

(ז) **כתבו** המקובלים ע"ן הדע"ת בנימט' חמ"ך
 שא"ר בהישאר מן חמ"ך שאר הוא חיקון
 לחטא אדם ע"ן הדעת עיי"ד והנה תחבובן שיפור
 חימוץ הוא רבע שעה וחלק ל' מן השעה הוא י"ז
 מניטין שלנו וכל מי"ט הוא חלק שעה מן חלק תחר"ף
 והנה י"ז פעמים ח"י בני' ש"ו . האשה אשר נתח עמדי
 היא נחמה לי מן העץ. והנה היא היתה גרמא בתקון
 לזה תמלא בדברי חז"ל לשמרה מעיני המלה לשמרה
 מחמץ דברו דנריהם נאשה אחת לשה ואחת עורכת
 ואחת וכו' ה"ן הדבר :

(ח) **עוד** זאת אדרוש בפסוק ושמרתם את המלות כי
 בעלם היום וכו' מהו הפעם הזה. והנראה
 לפרש עפ"י מ"ש הרב בעל ס' ברכ"ע שבח הפסח ע"י
 עשיית מלות מעשיות במלה ומרור וכיו"ל. קורים בחי'
 נפש והוא רק דמיון חיזוק הכלים לקבלת התורה שאז
 הוא וידבר חלקים בחי' רוח ממללא ע"כ ולפי"ז א"כ
 המלה הזאת מלה הוא לשמרה מחימוץ וכבר תקרו
 הפלוסופי' בחי' החימוץ בה מבחי' הרוח ועי"ר מתחמלת
 והנה מלות מלה לשמרה כעת מן הרוח הגם
 שהעיסה היתה כלי מוכנת שכתב בה הרוח אין כאן
 זמנה דזמן המועד ההוא הוא רק להכין כלי שרת ויבא
 בהם הרוח בחג העלרת ע"כ אז הוא המלה חמץ
 תאסנה . והנה בביהמ"ק היו כלי שרת ל"ג כמנין לבא
 ענין היחוד הו"ו בחדני הויה בביכל ע"כ בני ישראל
 כשמגיעים לבני עשרים אנשי האבא ה"ן הדבר , וזהו
 שיש לרמוז ושמרתם את המלות לכל יבא בהם הרוח
 כי בעלם היום הזה הולאתי את לבאותיכם וכו' ה"ן :

בחג

משא"כ החמץ פועל פעול' בעלמו גבוהת בחורך ורוחב
 ע"כ המלה מורה על בטחון' שלא ישתדל האדם
 בצנודת עוה"ז דריבוי רק ידע כאלמות אומן שלא
 יוסף ולא יגרע בצנודתו דבר זולת פעולת האומן כי
 האומן ב"ה וכו"ש אינו עוזב אפי' כרגע את האומנות
 שעש' והוא פועל בהאומנות בכל עת והוא דמיון המלה
 שאסור לעזבה מבלי עסק כי תכסוף פני' ותחמין וכו"ה
 הפירוש לפי"ז ויבטחו ב"ך יודעי שמך כי לא עזבת
 דורשך י"י עדיין המהווה ב"ה עוסק בהאומנות ואינו
 עוזב מבלי עסק והאדם המרבי' בהשחלות הנה הוא
 עושה דמיון החמץ' שהוא נעזב מהאומן העוסק ומתחיל
 להתחמץ וה' סימן התחלת החימוץ הוא הכסיפו פני'
 כנודע מרז"ל. ומעתה יונסם לחיך דברי אנשי כה"ג
 ול"א כבו"ש היינו הכסיפו' פני' כ"י ב"ך בטחון' ולא
 נעשה שום פעולה זולת פעולת האומן שעשה לנו
 הנפש והגוף ולא נעשה רק כמלווה עלינו בתורה
 לעשות כי אמונת אומן עלינו אשר האומן ב"ה אינו
 עוזב אותנו מבלי עסק כעמם כי לא עזבת דורשך י"י
 ה"ן הדברים :

(ו) **ויציאם** בכס"ף זכ"ב ואין בשבטי"ו כו"ל
 האי קרא לאו ריש' סיפי' ויש לרמוז
 ע"פ מה דכתב הקדוש מהר"ג זאוק"ל בס' דן ידיו פי'
 על הקריים שנאלו ב' שמות כס"ה בס"ז יאלו ישראל
 ממלרים וחס אחוון כס"ף זכ"ב עיי"ש (אותיות השמו'
 הללו מסובלים לכיון כ"ל למו"מ עיין בס' מעמדות)
 והנה השעות הנאסרים בחמץ' מן התורה הם מיין
 כס"ף זכ"ב קע"ד שעות (והוא הור"ל לכל השנה
 לאסור רוב ההתדלות אסיות כס"ף זכ"ב בחוסר
 הכטחון' רק יספיק מה שזומנין הבורא עיין מ"ש
 לעיל מל"ה מורה על מדת בטחון' והחמץ הסכו. וכמו
 שרמזתי בספוק ויבטחו כך וכו' כי לא עזבת וכו') וה'י
 רז"ל הוסיפו באיסור החמץ' עוד ב' שעות כדי שלא
 יבואו לידי מכשול אבל בימים ההם בלאת ישראל
 ממלרים היו משומרים ולא ה' חשש מכשול ולא יאוה
 להם כל חזן חה שיש לרמוז ויוליאס בכס"ף זכ"ב
 היינו כאסר החמץ' רק מיין כס"ף זכ"ב וזו בזמן
 לאחס לא ה' בשבטי' כו"ל לא ה' בהם חשש מכשול
 כי י"י שומרים ומלילם מכל דבר רע. זה היה כתוב
 עוד מימי חורפי :

ודנה בעת עוד מלאתי מה שנכתב אללי בלשון הזה
 ויוליאס וכו' ואין בשבטי"ו כו"ל פירש הרב
 הקדוש מהר"ג זאוק"ל עפ"י הסליחה כו"ש ט"ל כ"ו
 (שמות קליפות) היו מקטרגים במלרים ולולי חסדי י"י
 שהעיד ב' שמות קדושים כס"ה בס"ז לא יאלו משם
 לעולם . בשם לימודי הארז"ל ופי' הקדוש ה"ל לירוף
 לחיות של שבות (הקליפות ה"ל) הוא שבטי"ו כו"ל.

סוכה טעון מלה זה שטעון סוכה (היינו חג הסוכות) אינו דין שטעון מלה. ח"ל הזה. חג המלות טעון מלה ואין חג הסוכות טעון מלה עכ"ל הכריית' ושוב להלן בס' י"ד מ"ב. ובט"ו יום לחדש השביעי הזה חג הסוכות זה טעון סוכה ואין חג המלות טעון סוכה והלא דין הוא. [ר"ל אלו לא נכתב הזה כ"ל] ומה אם זה שאינו טעון מלה טעון סוכה חג המלות שהוא טעון מלה אינו דין שיטעון סוכה ח"ל הזה חג הסוכות הזה חג הסוכות טעון סוכה ואין חג המלות טעון סוכה עכ"ל הכרייתא :

דגה הרב הגדול בעל משנה למלך נתקשה מאד בצרייתות הללו (וגם הרב בעל קרבן אהרן נדחק בזה) דקשה לא יכתוב הזה לא בחג המלות ולא בחג הסוכות דמה חאמר בחג המלות. תראה ללמוד מיני' ק"ו לחג הסוכות שיטעון מלה. וחאמר ומה חג המלות שאינו טעון סוכה וכו' הלא חייבך כולל להשיב לך מעיקרא דדינא מנא לך דחג המלות אינו טעון סוכה דינאח טעון סוכה כיון דנא נכתב מיעוטא הזה בחג הסוכות וכן בבוא ולחג הסוכות לא יהיה לך באפשרי לדון ק"ו וכיון דלא יהי' לך באפשרי לדון ק"ו ממילא ישאר חג המלות במלות מלה בלבד וחג הסוכות במלות סוכה בלבד (שי"ש מה שחייב הרב בעל ז"ל) ולי' הקטן לבאר דבריהם ז"ל בצרייתות הללו בטוב טעם דהנה מרן הרמב"ם ז"ל השריש לנו בס' המלות שלו שורש ב' שאין למנות בכלל התרי"ג מלות מה שלמד באחת מי"ג מדות שהחורה נדרשת בהן וקרא לזה דברי סופרים ועם היות שהרמב"ן חלק עליו כבר מיראו בעל זהר הרקיע ובעל מג"א וגם נושאי כליו של הרמב"ם בס' היד והסבירו דברי הרמב"ם דנראה לאזהרות ולעונשין שוין הם בחורה מפורשת ואעפ"כ דברי סופרים נקרא להן להיותן מבחי' תורה שבט"ס ולא בכלל תורה שבכתב בפירוש וע"כ לא יכנסו במנין ובמספר תרי"ג. וזולת במקומות פרטיים שקבלו חז"ל בפירוש עיי"ש בדבריהם) כללו של דבר. הדבר המפורש בחור' דוקא הוא תורה שבכתב משא"כ דבר הגדרש במדות הוא תורה שבט"ס :

והנה עיין בכתבי מרן האריז"ל החילוק שבין שבת ליו"ט שבת נקרא בחורה קדש ויו"ט נקרא מקרא קודש. קדש הוא מוחין מעולם החכמה. אבא הנקרא קדש. והנה שבבת באים המוחין מעולם החכמה החכמה אחר עילאה דא"ק קדש שלא ע"י מעשינו רק באים

" **דגה** ועפ"ז פירשו הפסוק השמרו לכם פן תשכחו וכו' ועשיכם לכם פסל תמונת כל אשר ארך י"י אלקיך שאין לפסוק הזה ביאור עד שהולכנו בעלי הפשט להוסיף הכוונה היינו ארך שלא לעבדס (והאמת כ"ה עפ"י דרך הפשט) ולדרכינו יחא שפיר שבבת האזהרה שלא לעשות פסל בהציוויים אשר ארך י"י אלקיך שתיחד המעשה רק לשמו ית' ולא לשום דבר כבוד וממון וכיוצא הכן :

(ט) **בהג** הפסח ידוויין על התבואה. אמר הקדוש מו' פינחס זללה"ה מקארען (לפי מה שהבנתי מכתבי תלמידיו ברשימה) כל הרודף אחר הכבוד וכו' וכל הנורח מן הכבוד הכבוד רודפו כן היא מי שרואה להרבות במאכלים ואוכל מטעמים ותבשילים מבזממים כדי שיהי' רווחא לבסומי. אז המאכלי' בורחים ממנו ומתמעט ח"ו פריסתו. ובהיסק כשאוכל מאכלים בלא מטעמים בכדי שיספיק לו מעט מן המזון אז המזון רודף אחריו הנה מאכל המלה אין בה טעם אז דין על התבואה להרבות מזונות לישראל ע"כ. כן הבנתי מדברי תלמידיו. ונרמו לדעתי הדבר בדברי נבואה זכרתי לך חסד נעוריי וכו' לכהך אחרי בדבר וכו' הנה הלכו וברחו מנאקס המזון לארץ לא זועטה מה כתוב בתרי' קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. ע"כ זה היום הוא ראשית תבואתו לגזור על התבואה לטובה לישראל. ואחא הכן :

(י) **עוד** אמר עיקר ביטור חמץ הוא ביטור ע"ז ולכך נאמר ביאשיבו המלך לא נעשה כפסח הזה וכו' הוא להיות שביצר את כל ע"ז ולכך סמך אלל חג המלות אלאי מסכה לא תעשה לך (והוא מרז"ל) ואמר אם היו כל ישראל שורפין את החמץ ככווי' זו שהיא ביטור ע"ז הי' בקל יותר לסבול עול הגלויות עכ"ל הנה עם היות שאין כאן דבר חדש כי מבוארים הדברים בכתבי האריז"ל (וכרמזים ג"כ בדברי רז"ל) עכ"ז הוא דבר עמוק ביותר אשר דיבר הרב הקדוש ה"ל ועורר אותנו להעמיק בדבר דהנה ע"ז הוא ג"כ בכלל מי שאינו מייחד עבודתו בחורה ומלות לשמו ית' בלבד ומכוין בעבודתו לכבוד ולממון וכיוצא עיין כ"ז במו"ס בשער יחוד המעשה וכבר דברנו בזה בארוכ"י) :

והנה עיין החמץ הוא שאין בה יחוד המעשה כי נוסף על המעשה והפעולה שעושה בה האומן עוד יתוסף בה הרוח ומתערב בה וע"ז יש להעיס' נבחות כידוע והנה ביטור חמץ הוא לכוונה יהלזו בסגולי' לבער ע"ז ולשיעשה האדם עבודתו במלות יי'. רק כפעולת המלה יחוד המעשה של האומן בלתי ליי' לבדו פסל הכן הדבר כי קארתי :

(ח) **בריייתא** בת"כ פי"א מ"ב ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המלות יום זה טעון מלה ואין חג הסוכות טעון מלה והלא דין הוא (ר"ל) אי לאו מיעוטא דמיכתב הזה נפקא לן מדין ק"ו דחג הסוכות יטעון מלה כמבואר) ומה אם זה שאין טעון

להמוחין לחכמה אבל לא מצות סוכה) ובחג הסוכות לודק לומר דטעון סוכה לקריאת המוחין לחכמה ואין טעון מצה (לקריאת המוחין הקודש כיון שאינו מבואר ככתב) ומעשה דברי הכרייתא הוא בטוב טעם ואזרח לה קשיית הרב בעל מ"ל שהקשה לא נכתב הזה לא בחג המנוחות ולא בחג הסוכות וממילא לא נחייב חג המנוחות בסוכה ולא חג הסוכות במצה דהאיך נתחיל לדון ומה חג המנוחות שאינו טעון סוכה טעון מצה. חג הסוכות וכו' הנה הקשה האיך נתחיל לדון ומה חג המנוחות שאינו טעון סוכה דילמא באמת טעון סוכה כיון דלא נכתב מיעוט' בחג הסוכות זה אינו דאפי' אם נתחייב חג המנוחות בסוכה מאיזה מדה שתי' עכ"ל נקרא חג המנוחות אינו טעון סוכה. דלחין חג המנוחות טעון סוכה לקריאת הקדש של החג ההוא כיון דאינו מבואר בחורה שבכתב (הכנ' קדש) רק מצות מצה וכן בהיפך בסוכה הגם שנחייבהו גם במצה מאיזה מדה שתי' עכ"ל מיקרי אינו טעון מצה לקריאת הקדש שבחג ההוא כיון שאין מבואר בחורה שבכתב רק מצות סוכה ומעשה חס לא יהיה נכתב הזה הוא בחג המנוחות ובחג הסוכות שפיר נלמוד ק"ו חג המנוחות מחג הסוכות לחייבו בסוכה וכן חג הסוכות מחג המנוחות לחייבו במצה ע"כ אינטרך הזה הוא לנעוטי' לאוקמי כ"ל רק על מלכותו ודוק :

יב) פוסקין מלומר נגש בחג הפסח. דהנה נגש הוא פרינסה והנה אכילת מצה לחם עוני הוא סגולה לפרנסה כי מאכילת מצה הלזו נמשך פרינסה לכל השנה ע"כ בפסח נידונין על התבואה (עמ"ש במאמר ק"ס) ע"כ מצה לחם עני בנינו נגש ואבאר לך הענין ביותר עפ"י מ"ש הרב בעל כרכ"ע אשר הלחם שהאדם אוכל כל השנה. הנה לחם הוא ג' היות פשוטים ונעשה ממנו אוכל שהוא בנינו' ה' מילואים של ה' שמות הוי' והנה הלחם הנאכל בחג הפסח הוא מצה והוא ג' היות מלאים לחם אוכל. מנין מצה ג' היות באלפין וז"פ הפסוק כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הו"י יהיה האדם היינו מה שהוא מוליא פי הו"י היינו המילוי כשאתה מנטרך להוליא מפיך אותיות הו"י דהיינו יו"ד ע"כ חנטרך לומר יו"ד במילואו וכן שאר האותיות ע"י יחי' האדם דהיינו מאכילת מצה שמבואר בו ג' שמות הוי' במילואים וה"ם אכילה שרשיית לכל השנה לפרנסת ישראל. הנה נגש הוא הכנה לפרנסה וכשיגיע זמן אכילת מצה לחם עני שוב א"ל להכנה אחרת הבן הדבר :

יג) שבעת ימים תאכל עליו מצות וכו'. להבין מהו הנתינת טעם יליאת החפזון לאכילת מצה י"ל ברמז בכרייתא דהגדה. ברוך המקום וכו' שהקב"ה חשב את הקץ לעשות ופירשו בזה כי ת' שנה

באים מעלמם משא"כ יום טוב אינם באים המוחין לחכמה מעלמם (רק מעולם הבינה) וע"י החפלות ומעשה המנוחות שאנו עושים בכל יום טוב המנוחות השייכים לכל יום טוב בעתו. אלו קוראין היינו מוזמנין את הקודש מוחין לחכמה וזהו שנק' יום טוב מקרא קדש אלו מוזמנין את הקודש מוחין לחכמה ע"י מעשינו מפשי המנוחות של החג ועיין בזהר ויחי דף ר"ח וז"ל דהא אורייתא יין וחלב תורה שבכתב ותורה שבע"פ ועיין במק"מ וז"ל כתב הרב כי אבא (עולה החכמי) נק' תורה שבכתב ובינה נק' תורה שבע"פ והם יין וחלב אבא נקרא חלב שהוא רחמים גמורים ואמא היינו עולם הבינה נקרא יין המשמח עיי"ש ממילא חשכיל ותרע המנוחה שאנו עושין אם היא מנוחה מן תורה שבכתב אלו ממשיכין ומוזמנין את הקדש שהיא חכמה משא"כ המנוחה שהיא תורה שבע"פ אלו ממשיכין רק מוחין דבינה (כן נראה. והש"י יודע) והבן הדבר. והנה זכור תזכור את אשר הקדמנו דעת הרמב"ם דס"ל דדבר הלמד מי"ג מדות עם היות שהיא תורה שלימה עכ"ל נקרא תורה שבע"פ ולא תורה שבכתב :

ומעתה אפילו אם היה באמת הדבר הזה שללמוד חג המנוחות ק"ו מחג הסוכות שיתחייב חג המנוחות בסוכה וכן נלמוד חג הסוכות ק"ו מחג המנוחות שיתחייב חג הסוכות במצה עכ"ל הנה יהיה דחג המנוחות מצות מצה. תורה שבכתב ומצות סוכה תורה שבע"פ ובחג הסוכות בהיפך ולמה כואת על כרחך הוא דהגם דכל המועדים חייבים באלו מצות היינו מצה וסוכה כ"ל. עכ"ל לענין המעשה המנטרך לנו בהכרח להזדמנות הקדש היינו מוחין לחכמה שאינם באים מעלמם כיו"ט רק ע"י החפלות וע"י מנוחת המעשיות שאנו עושין הנה בחג המנוחות אנו פועלים קריאת והזדמנות הקודש על מצות מצה שבכתב בפירוש בחג הזה בחורם שבכתב ה"ם אבא חכמה הנקרא תורה שבכתב משא"כ סוכה הגם שנתחייב גם בחג המנוחות עכ"ל כיון שאינה מבוארת בחורה שבכתב רק בע"פ אין בה סגולה קריאת הקדש של החג הזה. ובח"ה"ם הוא בהיפך אפי' אם נאמר שנתחייב גם במצה עכ"ל קריאת וההזדמנות הקדש בחג ההוא אינו רק ע"י מצות סוכה הנאמרת בפירוש בחורה שבכתב והמצוה הזאת דוקא עשויה לקריאת הקודש של החג ההוא משא"כ מצות מצה כיון שללמוד אותה בק"ו הוא תורה שבע"פ ואין בה סגולה קריאת הקודש של החג ההוא. ונעשה חס אפילו שתי המנוחות ה"ל יהיו בחיוב בכל חג משתי המועדים ה"ל אעפ"כ יודק לומר חג המנוחות טעון מצה (היינו לקריאת הקדש של היום ההוא) ואינו טעון סוכה (כיון שהוא רק בבחי' תורה שבע"פ ואינו מבואר ככתב הוא ללמדיו דמנוחת מצה דוקא מועיל בחג הזה

שנה היה להם להשתעבד במצרים ולא היו שם אלא רד"ו. הנה נחסרו מנין ק"ן. כי לא יכלו להתמסמה ויאלו כחפזון ומשגב עליהם הקב"ה כאילו כבר נעשים הקץ שנה. ונתן להם מצות עשה אכילה מנה. והנה מנה במיליו כזה. מ"ס לד"י ה"א בגימ' ק"ן וזהו הרמז בנותן עטם למנה. כי בחפזון יאלת וכו' ;

מאמר ט בו ידובר מעניני מצות מרור אשר הוא זכר לוימררו וכו' ואגב יתבאר: כמה פסוקים מעניני השעבוד והגאולה.

א) פיסקא בהגדה מרור זה שאנו וכו' על שמררו המצריים וכו' מה שיש לדקדק בסידורא דלישנא דר"ג כל שלא אמר וכו' פסח מנה מרור הנה עטם הפסח ע"ש הפסחה. ומנה על שלא הספיק בלמס וכו' להחמין עד שנגלה עליהם מנה הקב"ה וגאלם הנה אלו השמים זכר לניסי הגאולה. ומרור זכר לוימררו היינו העבדות והשעבוד הנה לפ"ו ה"ל לסדר מרור פסח מנה.

והנה הרב הגדול החיד"א זלנה"ה כספרו כסא דר"ד כתב בשם ילקוט דר"ד וז"ל עטם לגלות מצרים דהתור' רומיית ואינה חלה על האדם שיש לו מחשבות רעות ויגר זונה כי התורה כולה עבודה וזה עטם שאוה"ע לא יכלו לקבל התורה ולכך הכניע הקב"ה את ישראל בגלות מצרים להחליש כח היצר הרע ותוכל לשכון בה התורה עכ"ד :

והנה עפ"י תבין בפסוק וישמו עליו שרי מסים לנענן עמוהו בסבלותם שהכוונה לפ"ו שגפרש מה היא הסיבה של השעבוד ההוא הוא כוונת היוצר כל לנענן עמוהו שיחלש ויוכנע חיות היצר וישארו מוכנים לקבל אור התורה ולא יעצרו גשה המומר מלקבל התורה. וזה הוא הגרמז למעשה בראשית ההחגלות בהולילך את העם ממצרים חשבדון את האלקים וכו' רל"ל אז תבין הטובה הגדולה אשר נעשה בהעבדות והשעבוד (ויחבאר ח"ה בחרוכה במ"א) והנה החולה כשהוא צמליו הנה הרופא משתדל עמו ונותן לו סמים המרים בע"כ ושלא בטובתו וכמשא כנר יכבד הדבר על החולה כי אינו מנין אז למה יחאכזר עליו להשקותו כוס התרעלה כזה. אבל כאשר ישוב נחיתנו ויעמוד על צוריו ויקים ויחלץ כחון על משנתו אז יבין למפרע גדול השתדלות הרופא ברחמים וממלה וזה יבח יודע להרופא הנאמן והרחמן וכוה מתבונן הדבר גם ככאן. הנה בגזרת היוצר הנה במצרים מררו את חיי אבותינו ולא ה' מוכן להם על מה עשה י"י ככה עד שעמדו כמעט על צוריים בעת לחתם ממצרים הבינו למפרע הטובה הגדולה

מהקמים המרים שהיא למען ציפול והכנעת חומתם והחיות הגם בחיי הכהמיות וישנו הארת חיי החיים ולזכר הזה הוא מצות המרור לזכר הטובה הגדול אשר פעל עמו רבון כל המעשים להכניע החיות הכהמיי ולעשות אותנו מוכנים כמלאכי רוח לקבל התורה והנה הטובה הזאת לא הייתה מובנת עד שנגלה עליהם מנה"ה הקב"ה במצרים ע"כ בסידור השנה כפיפור יאלת מצרים הוא פסח מנה ומרור וקארתי ועוד יתבאר יותר ח"ה :

יבדה תחבונן מה שאמר התנא מרור זה וכו' על שום שמררו וכו' את חיי אבותינו וכו' דלכאור' הלשון מרירות אינו מובן מה לן למשות זכר לזה. ה"ל לעשות זכר לשיעבוד חומר ולבנים אבל עפ"י ה"ל יצק לשון מרירות הוא דבר הסיך לטבע הנה"ח הלא תראה מאכל אשר הוא מ"ד לטעל ח"י אחד והוא עיקר המאכל של בעל חי אחר כי להיות המאכל ההוא היך טבע הבעל חי זה הנה הוא מ"ד אללו וכנעל חי אחר שהוא בטבעו יערכ לחיכו וכן הוא הדבר בתור' וימררו את חיייהם מרירות החיים היינו שפעלו בהם היך החיים שהי' בהם נסות כעין בע"ח הגשמיים ועי"ז נתבטל בהם החיות הגשמיות והפסח בהמייית ושנו לחיות רומיית כמלאכי רוח :

ב) וישכרו עליו שרי מסים תירגס חונקלום שלטונין מבאש"ן עקבותיו לא נודעו והאיך נודק זה על לשון המקרא והנראה לי דמפרש מסים היינו שרים כאלה שהם בכח" מ"ס היינו מאותיות מ' ס' דהנה הס"ס הוא השטן הוא המקטרג הוא המסית לר"ע הוא המסית הרשעון שפיתה לחדם וחזה בא ס"מ ורכב על נחש ופיתה אותם לעץ הדעת טוב ורע כי הוא רע ובהוכו מעט טוב לקיום כמדוע כסוד נהירו דקיק כמד"א ואתה מחיה את כולם והנה פסוק ואשר הרעות"י הוא חד מהיך פסוקים שגמולר בהם אשר כביכול הקב"ה מתחרע על בריאת הרע הוא הס"מ וכן נק' יצר הרע ולעתיד לבוא כ"כ יבועל הס"מ היינו התרין אחון ס' מ' שהוא רע שבו וישארו אחון אר אל הקדושה והנה המלכים והשרים אשר משעבדים בישראל שאין כוונתם אפילו לטובה עלמם שיגיע להם איזה טובה והנאה רק מתכוונים להרע לישראל הנה יינקתם מתרין אחון ס' מ' שאין בהם חלק להטובה רק רע כל היום וז"ש וישמו עליו שרי מסים שרים כאלו שאינם מתכוונים לשום טובה ויינקתם מן ס' מ' וזה שחירגס חונקלום שלטונין מבאש"ן היינו רק רע וזה שסיים לנענן עמוהו בסבלותם שלא היו מתכווין לשום טובה בעולם אפילו להנחת עצמן רק לפעול רע לשעבד ולסגף את ישראל והנה רע אין לו מליחות נפ"ע. ע"כ כתבו תלמידי הבעש"ט כשיארע לאדם איזה דבר

לא טוב אזי יחפש להמליא בדעתו איזה דבר בהטבה בלוחו רע כמו שאמר אותו החסיד על כבילה כמה לביים שיני' וכשימלא הטובה בלוחו דבר הרע הנה הוא בירודי הטוב מן הרע וממילא יתבעל הרע כי רע אין לו מליאות בפ"ע הבן מאד הדבר :

ורפי"ז יש לפרש ג"כ וימררו את חייהם בעבודה וכו' כוונתם ה' רק רע שנתכוונו רק למרר את חייהם ולא שיגיע להם איזה טובה וכיון שה' פעולתם רק רע זה ה' סיבה מאת הש"י בכדי שיהיו נעיים בתפלתם אפי' לא ה' בידם זכות דכיון דפעולת המלריים ה' רק רע הנה רע אין לו מליאות ע"כ בקל ה' קבלת תפלתם שיתבעל הרע וזהו וישמו עליו שרי מסים למטן ענותו בסבלותם הש"י פעל ועשה זאת ששמו עליהם שרי מסים כאלה אשר פעולתם רק רע למטן ענותו בסבלותם בכדי שיהיו נעיים ישראל בתפלתם כשיעקו אל י"י מסבלותם. הבן :

ובזה תמלא טוב טעם במגלת אסתר מה זה משמיענו שאמר המלך להמון הכסף נתון לך וכו'. לכאורה ה' הנם יותר מושג אם ה' אחשורוש לוקח ממנו הממון ואעפ"כ ה' חוזר בו אבל משמיענו מפלאת תמים דעים להיות שהדור ההוא נתחייבו כמבואר בדברי חז"ל . והנה המגיד מראשית אחרית פעל ועשה לטובת ישראל והנה המן שרצה ליתן ממנו לאבד ח"ו את ישראל הנה ודאי שלא יגיע לו מזה שום טובה ח"כ אין בזה שום הטבה רק רע אבל אחשורוש הוא המלך הפועל ועושה אלו ה' לוקח הממון הנה עשה לכוונת איזה טובה ויש בזה כבד מה איזה קריאת שם טוב ולא ה' קשה ביותר לבעל הגזירה אבל הש"י היודע ומגיד מראשית אחרית בידעו שהדור נתחייב ואעפ"כ ה' רוצה הש"י שיהיו נעיים בתפלתם. הנה נתן בלב אחשורוש שאמר הכסף נתון לך וא"כ אין בזאת הפעולה רק רע ולא ה' מליאות למלכותו ע"כ בלילה ההוא נדדה שנת המלך וכו' עד שחשב למי שלא שלם לו טובה יעשה עמו כעת טובה ונתעורר הטוב ונתגבר על הרע ותתכוון ע"ז למה סיפר מרדכי להתך את פרשת הכסף אשר אמר המן לשקול וכו' ולא סיפר שהמלך לא רצה ליקח. אך הוא עפ"י ה"ל מרדכי ה' יודע שאסתר חכמה גדולה וכאשר תשמע שהמלך אין לו מזה בום טובה והוא רק פעול' רע ואין בזה קיום מליאות תבין שתבעל הגזירה בנקל ולא תסכון א"ע לבוא אל המלך להתחנן לו ע"כ מרדכי עשה בחכמה ולא הודיע לה שהמלך לא רצה לקבל הנה תעמוד אסתר משחומם על הדבר כיון שתראה שיש בזה איזה לך הטבה וח"ו יש לזה איזה מליאות ותשם נפשה בכפה לבוא אל המלך להתחנן לו . הבן :

(ג) בתרגום המיוחס ליונתן תירגם על שרי מסים דברבין מפלתינ הנה ג"כ לא יודע איך לשון התרגום נוסף על לשון המקרא ונראה שמפרש מ"ס יש היינו שורש התיב' מ"ט סמך . דהנה בכל אותיות האלפ"א בית"א אין לך אות שלה יהי' לו העמדה ומליאות כלל בזולת המקום כמו מ' וס' שאין להם מליאות כלל בזולת המקום הסובלן דכל האותיות יכולין לעשותן בזולת מקום משא"ב מ' ס' (ע"כ מ"ס וסמך) שבלוחות בנם היו עומדין) וכמו כן יתפרש ככאן וישמו עליהם שרי מסים היינו שרים מכשפים ומרעומים שיהיו פועלים בהם כ"כ כקומאחם עד שנעשו לאחדים עממם וכפופים לגמרי עליהם ולא ה' להם מליאות זולתם הבן הדבר עפ"י הדברים האלה תבין ג"כ מעלות יששכר בעבודת התורה לאחר עליו ויהי' למס עובד אין לו מליאות בפ"ע בזולת התורה :

עפ"י הדברים האלה תבין דברי רז"ל דרשו בפסוק או הנסה אלנקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי דרשו כעובר בשמט מרחם אמו הנה דרשו מקרב לשון קרביים היינו שהיו נתונים בתוך המלריים כעובר הכתוב ברחם וקרבי אמו שהוא לאחדים ממש עמה כענין שאמרנו עובר ירך אמו הוא והנה עובר השמט מרחם אמו קודם שיגיע זמנו ללאת מעלמו הנה הבס כשיולא על ידי השמטתו הוא מפרסם ונראה בו חיות עכ"ז אין זה חיים עצמיים מידי דהוה אונג הלעאה שמפרכת כ"כ עובר כזה ימנה ויתבעל כי מאין לו מליאות לחיות בפ"ע בזולת אמו והנה הש"י הוליא את אבותינו ממלריים קודם זמן הקץ והיו נתונים בתוך מלריים וכ"כ התפעלו בהם כקומאחם עד ששבו להם כירך וכמותח מאבדיהם כעובר שהוא ירך אמו ועב"ז הוליאם הש"י קודם הזמן וקנו מליאות כלה בפ"ע :

כשתתבונן בכל דברינו ה"ל הנה תתבונן טעם למאות מרור על שום שמררו המלריים את חיי אבותינו במלריים היינו שלא היה מליאות לחייהם העצמיים ואעפ"כ הוליאם הש"י בנם ופלא גדול הבן הדבר :

(ד) מדרש ומשה היה רועה שה"ד יודיע דרכיו למשה וכו' שהודיע דרך הקץ למשה שכאמר ומשה היה רועה עכ"ל והוא תמי'. ויל' דהוקשה לו למה התחיל הפ' ומש"ו בזה"ו החיבור ה"ל וילך משה אל הר וכו' אל המדבר לרעות וכו' אך הוא להיות סיוס פ' הקידמות וידע אלנקים היינו עלה בראונו ית"ש להוליא הדעת מן הגלות. ע"כ נאמר להם בכל פעם וידעתם כי אני י"י ומשה נשמתו בבוד הדעת אשר ידעו י"י פא"פ ע"כ ה' הוא דוקא מתוקן לגולה זו וכשארז"ל שאמר לו הקב"ה אם הן אחת גואלם אין

אין אחר גואלם וז"ש ומש"ה בוא"ו קאי בחיבור על יודע אלקים ז"ש הה"ד יודיע דרכיו למשה הודיע דרך הקן למשה. הבן :

(ה) ויש לפרש עוד המדרש הזה בהקדים הפסוק וירא אלקים את ב"י וידע אלקים והנה הפסוק אינו מוכן כפשוטו והנה חירגם אונקלוס ואמר במימרי' למפרסקוון י"י ואינו מוכן ג"כ הא"ך לודק הרבר במקרא והגראסה לפרש עפ"י דברי מר"ן האר"ז"ל בכוונת הלינה הזה שהגם היה בהפלא גדול שהי' הז"א בבחי' חלת גו תלת ולא הי' באפשרי לישראל להיגאל והולרכו להיות השפעת והמשכת המוחין שלא כסדר המדריגות גדלות קודם קטנות (עמ"ש בחיבורי אנר"א רכלה בפסוק למען חספר וכו' את אשר התעללתי במצרים) והנה ידוע קטנות ראשון הכונה בשם אלהים גדלות. כוונתו שם הו"י (עיין בכוונות) והנה קטנות כביכול לשבר את האזון הוא קטנות הדע"ת כביכול כמו קטן שאין לו דע"ת שלם וגדלות נק' דעת שלם (הכל לשבר את האזון) וזה ש"ס לפרש וירא אלהים את בני ישראל היינו שהם בני ישראל הז"א וגאולתו הוא דוקא כהיות בגבתי מרומים הדעת בגדלות ע"כ וידע אלהים היינו כסדר המדריגות מהראוי להאיר המוחין דבחי' אלקים היינו קטנות ואח"כ מוחין דגדלות הדעת אבל לא יכלו להחממה כנודע. ויר"ע אלהים מה שהי' ראוי להיות כחיות אלקים קטנות הנה המשיך הדעת דגדלות וז"ש המתרגם ואמר במימרי' למפרסקוון הו"ה להיות זה הדבר לא היה כעמ בזמן ששמע אלקים לעקתם רק הש"י אמר שיעשה הפלא הפלא הזה בעת יליאתם לפדות אותם ע"י בחי' המוחין דגדלות הנק' הו"י. היינו שיקדים בגדלות והנה לבעל המדה הוקש' כ"ל למה אמר ומש"ה בוא"ו החיבור ע"כ פתח יודיע דרכיו למשה היינו הש"י הודיע דרך הקן למשה מה שיעשה בזמן היליאה וז"ש בפסוק לבני ישראל עליזוהו (הבן לשון עולל שהיא בחי' קטנות) רחום וחטן הו"ה ויראתי להרחיב הדיבור והמ"י. ותשכיל ותבין למה אמר ומשה בוא"ו. ויה"ר שאל יאמר פינו דבר שלא כראונו והשם הטוב יכפר בעדיו וכל דבריו בדרך האפשר :

(ז) שם ועתה לכ"ה ואלתלך וכו' אר"ה לכ"ה ודאית. לומר אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם עכ"ל. ודאי כאלתרין תיבת לכ"ה בה"א. רז"ל רק אלך דוקא מניע הדבר הזה כמו ולכ"ה אין בשורה מואלת דאחימען והיינו לכ"ה ודאית כי אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם והעטם כ"ל שהגלות הי' גלות הדעת ואין אחר לגואלם רק מש"ה ששמחו מסוד הדעת אשר ידעו י"י וכו' ועוד לכ"ה ה' ודאית שנקוף תיבה מרמות לשכינה סוד ה' אחרונה שהיתה המטרונותא כביכול בגלות ואמר הקב"ה למשה אם אין אתה גואלם וכו' כי משה נק' כביכול בעל' דמטרונותא עיין בזה :

(ח) שם ויאמר משה אל הו"י כי אדני אמר משה להקב"ה אתה אדון העולם. וכי אתה רואה שאהיה שליח. הרי לא איש דברים אכני וכו' עכ"ל. בא לתרן הרי להשם הו"י היה אומר ולמה הזכיר ב"י אדני ומבואר הדבר עפ"י דברי הזכר בחי' שם אדני כשהוא בגלות הוא בבחי' נאלמתי דומי' (ע"כ אין חזון נפרץ גם בגלות המל הזה) שם אדני הוא בחי' דבור כמבואר בפסוק ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת וגם מילוי שם אדני בנימט' דבר"ת (אדני דינא דמלטותא דבר מלך שלטון) והנה כ"ו שהיה הדבור בגלות משה חול קול בלא דבור כי הוא הי' בבחי' קול בעלה דמטרונותא ע"כ לא הי' איש דברים עד מתן תורה ומעתה הרי לך דברי המדרש מבוארין :

(ט) שם פ"ה מי יחקר כח לי בזה"ה את מדבר וכו' אלא כיוסף לבנימין עכ"ל נודע למביים לריק עליון ולריק תחתון. וכשתבונן בזה תבין למה הביא המדרש הזה כאן בפניעת אהרן ומשה להתחלת הגאול. ודי בזה :

(י) שם באתה שעה קיבץ כל חכמי מצרים. ח"ל שמעתי שמו של אלקיכם של חלו. ח"ל שמענו שכן חכמים הוא בן מלכי קדם. הנה למדו זה מדברי הנביא אין תאמרו אל פרעה בן חכמים אני בן מלכי קדם. אבל תגדל החימא וכי לא הי' להם מוח בקדקדם לומר על הש"י בן חכמים בן מלכי קדם אבל כאשר תתבונן בבחי' מרן האר"ז"ל שאז בזמן הגלות הי' הז"א תלת גו תלת והי' פרעה סובר שיתעכבו המוחין ולא יתגדג ח"ו וכבר ידעת דע"י הגידול מתהווה גאולת ישראל (כאשר תתבונן בדבר בעיון בפרע"ה) וגם נודע לך שכ"ן הז"א הוא ממלכין קדמאין היינו העולמות שבראן הקב"ה והחריבן (כנודע להטועמים מעה"ה) כאשר תתבונן היטב בכ"ו תבין מ"ש המכשפים הללו שמענו שכן חכמים הוא רק בן חכמים ולא אמרו חכם כי אין לו מוחין דגדלות בן מלכי קדם היינו ממלכין קדמאין שהי' בבחי' ב"ן קודם הארת מ"ה החדש הבן הדבר :

(ו) עוד במדרש ועתה הנה לעקת ב"י באת אלי עד עתה לא באת לעקתם לפני שלא הגיע הקן שאמרתי לאברהם ועבדו וענו אותם ת' שנה עכ"ל ר"ל דכא לתרן ועתה משמע ח"ו שעד עתה לא שמע ע"כ אמר שעד עתה לא הייתי יכול להביא העקקה לפני כי היחה הגזירה גזורה. אבל עתה שהגיע הק"ן (הגם שלא השלימו ת' שנה אבל עכ"פ יש מקום לקיים הגזירה משולד יאחק) הנה מקובל לעקתם וכנה לפני להשיג בה ומדקדק זה מחיבת לעק"ת ע"ת ק"ן :

(ח) ענין הכריז' ביחד בלח"ד . פסח מלה מרור
 כי מספר כולם תשכ"ט וכוללס ביחד לרמוז הוספת הכולל אזי יפלה מספרם תש"ל. מנין סר"ת של שמי"ע וברוך יחודל עילאה ותתלה ויתפרש עוד אי"ה כמ"א . וכל דבריו בדרך חפז . ותתבונן מ"ש בזה. לילה עבדיה נוקמין במגרים. ויומא חפיק לון בריש גלי וחמרו עוד . וי"י הולך לפנייהם יומם הוא ובית דינו . הבן הדבר :

שם החג

מאמר ו בו ידובר איזה טעמים בשם חג הקדוש הזה. ואגב ידובר בו איזה גרגרים ברברי התלמוד מסי פסחים לקיים תקנות משה דתיקן דהם לישראל שיהיו דורשין בענין היום ונקרא המאמר בשם החג :

(א) יש להתבונן בכל התורה נק' שם החג הזה חג המנוה ובפי ישראל קוראים אותו בשם חג הפסח . ולשמע און שמענו אומרים בשם הרב הקדוש המפורסם בישראל בתורה ובקדושה כ"ש מוה' לוי יצחק מבארדיטשוב זוק"ל . דהנה כתיב בתורה ויאפו את הבצק אשר הולילו ממגרים ענת מלות וכו' וגם לרה לא עשו להם . והש"י שיבחס בזה ע"י נכילו. כה אמר י"י זכרתי לך חסד ועוריד וכו' לכתך אחרי במדבר וכו' היינו שלא אמרו איך נקח לרה רק האמינו בי"י ובטחו בישועתו ולא לקחו רק הבצק ואפו מלות והנה פסח שאכלו ישראל בזמן המקדש . על שום שפסח המקום ב"ה על בני אבותינו וכו' וע"כ הוא ית"ש קורא בתורתו את החג המנוה שהוא ית"ש משבח את כנסת יכראל שאפו את הבצק אשר הולילו ממגרים ענת מלות . וגם לרה לא עשו להם וכנסת ישראל קוראים את שם החג חג הפסח משבחים להקב"ה על שפסח על בתי בני ישראל וכו' בנגפו את מגרים ואת בחינו היל' . ע"כ דברי הקדוש זוק"ל ודבריו ז"ל ממוקים למיך :

(ב) אבל עוד מהראוי לתת לב. דהנה גם בתורה
 שבע"פ בכל המשניות והתלמודים והברייתות ומדרשים . נק' בשם חג הפסח והנה גם התורה שבע"פ מפי הגבורה יתחנה . ונ"ל דידוע בחי תורה שככתב ותורה שבע"פ הם בחי' ז' כידוע והנה בחי' מלכות פ"ה ותורה שבעל פה קרינו לה כשהי' הגלות הי' כבוד נאלמתי דומיה וכשהגיע זמן הגאולה נקרא פסח היינו פ"ה ס"ח . והגדת לבך ובחי' ז"א תורה שככתב בזמן הגלות כביכול הי' בבחי' ג' גו ג' כהסדר המוחין גדלות וכשהגיע זמן הגאולה אז נמשכו

המוחין חכ"ד ולזה מרמז מלה ג"מ מ"ה . ע"כ בתורה שככתב נק' החג חג המנוה ובתורה שבע"פ חג הפסח כ"א כפי הישועה שנתפשה בזמן הגאולה בין והתבונן ועוד חזון למועד אי"ה יתבאר בארוכה :

(ג) ריש פסחים הללוהו כל כוכבי אי"ר וכו' הא
 קמ"ל אור דככבים נמי אור ל"מ שטורר מן האור וכו' יש להתבונן לפי"ז לתם נשמע לנו הדין הזה במקום הסוף דייקא והנה ישויון ככתבי הארז"ל הללוהו כל כוכבי אור התכללות היירה בצרי"ח והנה נדר ידוע דהוא בחיי המלך ושבוט' נשבע במלך (חי"י המלך הוא המוחין נק' ח"ים כידוע) מוכן למשכיל והנה ידוע ג"כ אימא מקנת ככורסיא הוא בריא' וז"ל מקנן בלירה והנה באתר התכללות יצ"ר בצרי"ח לין דלרר ושבוט' בענין האור . והבן :

(ד) משנה הסו"ך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו וכו' ירושלמי אמר ר' יוסי בן ר' בון בא וראה מה גדול הוא השלום שתיקש לשני דברים שחייבין עליהם כרת מילת בנו ושחיתת פסחו עכ"ל פיין בפי"ת סעודת אירוסין קחמי"ב ל"י בשל"ם דשמוס איקרוכי דעתא הוא פי"ש והמשכיל ע"ד יתבונן ככתבי מר"ן זל"ה"ה דם פסח ה"ג דטוקבא דם מילה ה"ח דפומא דלמא דלכורא וע"ז מתהווה היחוד לארוס וארוסה וי"ה' שלום בבית . והש"י יברך את עמו בשלום ותתבונן ברקדוק מאמר ר' יוסי גדול הוא השלום ומגדולתו יתן כביכול לכנסת ישראל ומשם ישאו הרים שלום :

(ה) עוד בגמ' פסחים . עוד זאת דרש תודוס איש רומי מה ראו חמו"ע שמסרו עלמנן על ק"ה לכבשן האש נשאו ק"ו בעלמנן מלפרדעים ומה לפרדעים שאין מלווין על ק"ה כתיב בזה ועלו ובאו בכיתך ובתנורך ובמשארותיך . אימתי משארות מלויות אלל התנור בשעת שהתנור חם אנו שמלווין על ק"ה עאכ"ו . וכתבו התוס' פי' הקונטרס מה ראו שלא דרשו ומי בזה וכו' וקשה וזה בפרהסיא הוה ומסקין בסנהדרין דלכ"ע בפרהסיא חייב למסור עלמו וכו' ומפרש ר"ת דללם זה שעשה כ"י לאו ע"ז הוא אלל אנדרטא שעשה לכבוד עלמו וכו' . ור"י מפרש מה ראו שלא דרשו שהרי קודם המעשה היו יכולין לברוח כמו שעשה דריאל וכו' עכ"ל . והנה דבריהם ז"ל אינם מובנים דעל חירזין ר"ת שהי' הללם רק אנדרטא לא ידענא מה מועיל הק"ו מן האפרדעים הרי וחי' בזה כתיב חפי' במלות . ומכש"כ בדבר כזה שאין בו שום יצווי ואריבא עובדים על ואלך את דמכס וכו' בהמסרם א"ע שלא לנורף (ואפי' מאן דס"ל חפי' במקום שאמרו יעבור ואל יהרג א"ס החמיר ומסר א"ע שברו אתו וספולתו לפניו זה דוקא בעיני מלות התורה. משא"כ כאן ומתפרדעים לין

אין שום ראי' שהרי נלטו על ככה) ועל תירון הר"י
 שה' להם לברוח ג"כ לא ארע פירושו של הדברים וכי
 מפני שדרשו ק"ו מפרדעים לא ברחו הרי הק"ו פריכה
 דשאר הפרדעים שהיו מלווין בלוחם הזמן למסור א"ע
 לכבשן האש בניצרתו ית"ש משא"כ הם שלא נלטו (והנה
 על תירון הר"י ז"ל יש לתרץ דהק"ו שנשאו מפרדעים
 היא כך דהרי הפרדעים לא היו מלווין בפרטות אלו
 ילכו לתורים ואלו ילכו לנחם ואעפ"כ כתיב ועלו
 ובאו כביתך מרוכס שכל אמת מן הפרדעים רתה
 לעשות רצון קונס לילך אל התורים הגם שניצרתו ית"ש
 ה' מתקיים ע"י אחרים מהפרדעים מזה גשאו חמו"ע
 ק"ו ולא הילנו א"ע לברוח. מיהו ג"ו דוחק דאעפ"כ
 הק"ו פרכא דשאר פרדעים דאפי' היו מלווין על וך
 את דמכס וכו'. ככאן לא היו מלווין כיון שיש ככאן
 עכ"פ ליוו הש"י עכ"פ בדרך כלל שילכו ג"כ אל
 התורים. משא"כ חמו"ע לא נלטו. וחזן לזה הרי
 הפרדעים אינם מלווים על וך את דמכס וכו' והם
 נלטו וכשיכולין לברוח מחוייבין לברוח) וז"ל לומר בזה
 אחר שנקדים דברי מרן האריז"ל (בהשגרו בכל מכה
 ומכה מה שהוכה על ידה שיעור קומת הס"ט"א הנה)
 במכה הפרדע כחב. ומכה זו יאלה מיסוד דמלכות
 דקדושה והכה למוחין דמלכות רשע' וכו' מקום הדעת
 שלה עד כאן. והנה נק' לפרדע' לפור שיש בו דיעה
 כמשאל"ל על כן הוכה על ידו המוחין דמלכות הרשע'
 מקום הדעת והנה בבבבדנלר כתיב אמת הוא רישא די
 דהבא שהוא הראש מקום הדעת דמלכותא חייבתא.
 וכחמו"ע כתיב ילדים אשר וכו' ויודעי דעת ומביני מד"ע
 וכו' נתן להם האלקים מד"ע וכו' והנה כ"ג עשה לם
 די דהב להגביר כח מלכותו כאשר אמר לו דיאל
 והודיע לו אמת הוא רישא די דהבא. והנה לו יהי' שלא
 עשאו לע"ז עכ"ז רנה להגביר בזה כח ממשלחו. וניצרתו
 ית"ש ה' לאבד מלכותו מתחת השמים כאשר הודיע
 דיאל. והנה חמו"ע דכתיב בהם יודעי דעת וכו' נתן
 להם האלקים מד"ע וכו' הם היו מוכרים אשר על ידם
 יחקקו כבוד שמים ויוכעו הרישא דהבא של מלכות
 הרשעה (מקום הדעת) היא מלכות בכל והנה הגם
 שנאמר שהי' הללם רק אנדרטא. והגם שנאמר שהיו
 יכולין לברוח עכ"ז מסרו א"ע בשא"מ ק"ו מפרדעים
 מה הפרדע לפור שיש בו דיעה יש בו דעת קל ממה
 שהטביע בו היו"ר ה' מוכן להכניע ולהכות המוחין
 דמלכות הרשעה והם אינם מלווין על ק"ה. אלו שמלווין
 על ק"ה ונתן להם הש"י מדע והשכל עאל"ו שאנו
 מחוייבים לקדש שמו הגדול להתוודע ולהגלות כי הו"ה
 הוא האלקים ולהכניע הראש דמלכותא חייבתא מקום
 הדעת. וז"ש חמו"ע וכן לא ידוע להו"י מלכא וכו' היונו
 לא יהי' לך תגבור' הדעת במלכו' שך כי תכפול מלכותך:

אין שום ראי' שהרי נלטו על ככה) ועל תירון הר"י
 שה' להם לברוח ג"כ לא ארע פירושו של הדברים וכי
 מפני שדרשו ק"ו מפרדעים לא ברחו הרי הק"ו פריכה
 דשאר הפרדעים שהיו מלווין בלוחם הזמן למסור א"ע
 לכבשן האש בניצרתו ית"ש משא"כ הם שלא נלטו (והנה
 על תירון הר"י ז"ל יש לתרץ דהק"ו שנשאו מפרדעים
 היא כך דהרי הפרדעים לא היו מלווין בפרטות אלו
 ילכו לתורים ואלו ילכו לנחם ואעפ"כ כתיב ועלו
 ובאו כביתך מרוכס שכל אמת מן הפרדעים רתה
 לעשות רצון קונס לילך אל התורים הגם שניצרתו ית"ש
 ה' מתקיים ע"י אחרים מהפרדעים מזה גשאו חמו"ע
 ק"ו ולא הילנו א"ע לברוח. מיהו ג"ו דוחק דאעפ"כ
 הק"ו פרכא דשאר פרדעים דאפי' היו מלווין על וך
 את דמכס וכו'. ככאן לא היו מלווין כיון שיש ככאן
 עכ"פ ליוו הש"י עכ"פ בדרך כלל שילכו ג"כ אל
 התורים. משא"כ חמו"ע לא נלטו. וחזן לזה הרי
 הפרדעים אינם מלווים על וך את דמכס וכו' והם
 נלטו וכשיכולין לברוח מחוייבין לברוח) וז"ל לומר בזה
 אחר שנקדים דברי מרן האריז"ל (בהשגרו בכל מכה
 ומכה מה שהוכה על ידה שיעור קומת הס"ט"א הנה)
 במכה הפרדע כחב. ומכה זו יאלה מיסוד דמלכות
 דקדושה והכה למוחין דמלכות רשע' וכו' מקום הדעת
 שלה עד כאן. והנה נק' לפרדע' לפור שיש בו דיעה
 כמשאל"ל על כן הוכה על ידו המוחין דמלכות הרשע'
 מקום הדעת והנה בבבבדנלר כתיב אמת הוא רישא די
 דהבא שהוא הראש מקום הדעת דמלכותא חייבתא.
 וכחמו"ע כתיב ילדים אשר וכו' ויודעי דעת ומביני מד"ע
 וכו' נתן להם האלקים מד"ע וכו' והנה כ"ג עשה לם
 די דהב להגביר כח מלכותו כאשר אמר לו דיאל
 והודיע לו אמת הוא רישא די דהבא. והנה לו יהי' שלא
 עשאו לע"ז עכ"ז רנה להגביר בזה כח ממשלחו. וניצרתו
 ית"ש ה' לאבד מלכותו מתחת השמים כאשר הודיע
 דיאל. והנה חמו"ע דכתיב בהם יודעי דעת וכו' נתן
 להם האלקים מד"ע וכו' הם היו מוכרים אשר על ידם
 יחקקו כבוד שמים ויוכעו הרישא דהבא של מלכות
 הרשעה (מקום הדעת) היא מלכות בכל והנה הגם
 שנאמר שהי' הללם רק אנדרטא. והגם שנאמר שהיו
 יכולין לברוח עכ"ז מסרו א"ע בשא"מ ק"ו מפרדעים
 מה הפרדע לפור שיש בו דיעה יש בו דעת קל ממה
 שהטביע בו היו"ר ה' מוכן להכניע ולהכות המוחין
 דמלכות הרשעה והם אינם מלווין על ק"ה. אלו שמלווין
 על ק"ה ונתן להם הש"י מדע והשכל עאל"ו שאנו
 מחוייבים לקדש שמו הגדול להתוודע ולהגלות כי הו"ה
 הוא האלקים ולהכניע הראש דמלכותא חייבתא מקום
 הדעת. וז"ש חמו"ע וכן לא ידוע להו"י מלכא וכו' היונו
 לא יהי' לך תגבור' הדעת במלכו' שך כי תכפול מלכותך:

משנה (ז) אור לארבעה עשר בודקין את החמץ
 לאור הנר. משנה הזאת מרמזת כשהגיע
 האדם בהתחלת שנת ה"ד אז באת השמנה עם היל"ט
 אל האדם אז בודקין את החמץ היינו היל"הר שהי' אללו
 עד היום והבדיקה לריכה להיות לאור הג"ר היינו לאור
 השמנה שבאת אל האדם ל"ר י"י נשמת אדם. והנה
 בהסיר החמץ מן ל"ר נאשר יב"ק. תבין מה דכתיב ב'
 ביעקב כשהסיר החמץ הוא הס"מ שלאבד עמו בחשך
 ולאור הנר כשעלה השחר הסירו אז נאמר ויעבר את
 מעבר יב"ק ויבואר א"ה להלן:

מאמר יא בו ידובר עניני חי' דהובד
למאן (ח) דס"ל דמלכות חו"מ אסורה מדאורייתא
 רק שנמסר הדבר לחכמים אשר הם
 יפרשו איזה מלכה אסורה ואיזה מותרת ומתראוי
 להתבונן בזה איזה טעם ל"ל שמוכן הדבר ע"פ מה
 שאמר הרב הקדוש המפורסם כק"ש מה' פינחס מקארען
 זללה"ה כאשר ידוע שלכל הענינים והנבדלים ומיני
 המדרגות מחולקים במעלה אשר הם בעולם יש אלגעי
 ביניהם כמו בין דומם לזומם (אלמוג הוא דומם וזומם)
 בין

מאמר יא בו ידובר עניני חי' דהובד
למאן (ח) דס"ל דמלכות חו"מ אסורה מדאורייתא
 רק שנמסר הדבר לחכמים אשר הם
 יפרשו איזה מלכה אסורה ואיזה מותרת ומתראוי
 להתבונן בזה איזה טעם ל"ל שמוכן הדבר ע"פ מה
 שאמר הרב הקדוש המפורסם כק"ש מה' פינחס מקארען
 זללה"ה כאשר ידוע שלכל הענינים והנבדלים ומיני
 המדרגות מחולקים במעלה אשר הם בעולם יש אלגעי
 ביניהם כמו בין דומם לזומם (אלמוג הוא דומם וזומם)
 בין

בין לומח לחי (כסף חי) בין חי למדבר (אדני השדה) וכן בין תורה שככתב לתורה שבע"פ קרי וכתיב (כל העינים האלה הוא הכל להתודע ולהגלות אל אחד בראון יולר אחד ילרן) כן הוא נקדושת הזמן. בין קדש לחול הוא חולו של מועד עכ"ד נקלת תוס' ביאור ומעשה תבין כיון שחולו של מועד ממוצע בין קדש לחול ע"כ נרמו עיקר איסור המלאכה בתורה ונמסר הדבר לכני חלם הבן הדבר ועוד יתבאר ח"ה :

ג) חול המועד הוא ג"כ בכלל אשר פרו יתן בעתו לטובת ח"ה כמו שב"ת ויו"ט וסומך חוליו של מועד בני"ה ת"ק חיבור רמ"ח איברין דכורא ור"כ דנוק' ויתבאר עוד ח"ה :

מאמר יב בו ידובר מעיני העמר וספירת העומר ביד י"י הטובה עלינו :

א) במדרש פ' אמור סכ"ח ו"ל אל תהי מלות העמר קלה בעיניך שע"י מלות העמ"ר זכה אברהם לירש את הארץ הה"ד ונחתי לך ולזרעך אחריו על מנת ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מלות העמ"ר עכ"ל והנה הוא דבר מתמיה מהיכן שפט דקאי על מלות העמ"ר וגם למה נקרא מלות העמ"ר ברית וגם לו יחי' דמלות העמ"ר נק' ג"כ ברית אעפ"כ למה אפקי' ממשמעותי' הפשוט דקאי על ברית המילה הנאמר שם מבואר בפרשה ו"ל דהנה האקשה לו בפסוק ואתה את בריתי כו' אחת וזרעך כו' זאת בריתי כו' המול לכם כו' דקשה ה"ל בקיבור אחת וזרעך אחריו תשמרו את בריתי המול לכם כו' ומדקאמר מקודש ואתה את בריתי תשמור ואח"כ אחת וזרעך אחריו משמע מה דקאמר מקודש ואתה את בריתי כו' הוא ענין אחר אשר תלוי רק באברהם ולא בורעו ע"כ דרש זה על מלות העמ"ר והנה כתב הרמ"ו זללה"ה כי בימי העמ"ר טוב לתקן עון הכר"ת קר"י בני"ה עמ"ר וכתב ע"ז הרב מהר"מ שאסירש זללה"ה ח"ס י"פ ע"כ כמנין עמ"ר מלא [עין" מ"ס רי"ש] כי הטפה בדחי' חס"ד ע"כ ומעשה תלך לבטח בדרכי רבותינו כיון שמוכח מהפסוק דקאי ואתה את בריתי תשמור על ברית אחד (זולת מלות המילה) החלוי באברהם דייקא מדחו מדת החס"ד ואיזה זה מלות העמ"ר שמתקנין על ידו חסא הברית מה שחטאו בקר"י (בני"ה עמ"ר) ופגמו בטפת הלובן שהוא פגם בחס"ד אברהם והנה במלא העמ"ר דימים ההם בני"הו שהוא בני"ה שיעור הקומה קומת החס"ד י"פ ע"כ נשלים

שיעור קומת החס"ד לאברהם ועי"ז יירש אברהם את הארץ הבן כי קלרתי :

ב) זכרון שהימים האלה מסוגלים לתקן עון הברית אשר פגם הברית בעו"הר הוא בלדיק יסוד עולם נקרא ח"ל ח"י ע"כ הימים הספירים במלות התורה הלא כמה מ"ס ימים בנימי' ח"ל ח"י הבן :

ג) בפסוק וספרת"ם לכם ממחרת השבת כו' ובאת לנו הקבלה בתורה שבע"פ ממחרת

יומ"א טב"ח וכמו שהוכיחו חז"ל בדרשותיהם כ"ח כפי לימודו ממבואר במס' מנחות וכו"כ ובמדרשים עיין בבריתיהם והנה ידוע דנחמקרו בזה האדוקים ואומרים הכונה הוא שב"ת ממש והנה מהראוי לכל משכיל להסתובן מה זאת עשה הש"י לנו שכתב בתורתו חיבת שב"ת לשיטתך בזה לימודים שונים בתורה שבע"פ שהכוונה בזה על יו"ט טוב וכו' עי"ז טעות למינים שאינם מאמינים בתורה שבע"פ ה"ל לנימכתב בפירוש ממחרת יום הראשון ולא נלטרך לשום דבר ובפרט שלא יהי' בזה אריכות לשון. אך יוכן הדבר עפ"י מש"ל כ"פ שכל האורות נחשוו בלילה הראשונה בנבחי מרומים בדרך נס שלא ע"י מעשינו (וכ"ה בכל שנה) אך להיות הדבר שלא ע"י מעשינו חין קיום להאורות והמוחין ההם. ע"כ זנו הש"י מלות ספירת העמ"ר לספור מחדש יום אחר יום ונכנסין המוחין לאט לאט ע"י מעשינו ולזה יש קיום כיון שהוא ע"י מעשינו אז הוא וכיון שנגמרין כל המוחין על ידי מעשינו יום קבלת התורה מן השבועות. וזה וספרתם לכם לטובתכם ולהנחתכם שיהי' קיום לקבלת המוחין אל החורה והנה החלוק שבין שב"ת ליו"ט טו"ב מבואר בכתבי מרן האר"י"ל שב"ת נק' קד"ש היא לכם משא"כ יו"ט טו"ב מקרא קד"ש שבשב"ת באים המוחין דחכמ"ה (חכמ"ה נק' קד"ש) מעצמם שלא ע"י מעשינו משא"כ יו"ט טו"ב נקרא קד"ש לשון הזמנה לקד"ש כענין אחר כן יאכלו הקרוואים היינו שאנחנו מזמינים את הקד"ש ע"י מעשינו והנה תבין לפי"ז קדושת היום של יום טו"ב הראשון דח"ג המלו"ת היא ג"כ שלא ע"י מעשינו ח"כ יש לו בזה מדריגות יום השב"ת (" ח"כ התורה כשראתה לרמוז לנו טעם המלות אמרה בלשונה הקדוש וספרתם לכם להנחתכם ולטובתכם ממחרת השב"ת ר"ל להיות היום הראשון הוא בנמינה שב"ת וכו"ן האורות שלא ע"י מעשיכם ואין לזה קיום עד אשר חספרו יום אחר יום ונעשה הדבר ע"י מעשיכם ויהי' הדבר

" דג"ה הנה תמצא בכל מועדי י"י מקראי קדש נכתב בתורה מקרא' קד"ש יהיה לכם משא"כ ביום הראשון דחג המלות כתיב סתם ביום הראשון מקרא' קד"ש ולא כתיב יהיה לכם והטעם מוכן דככל מועדי י"י כתיב מקרא' קד"ש יהיה לכם ר"ל הזמנת הקדוש הוא על ידי מעשיכם משא"כ ביום ח' דח"ג המלו"ת לא כתיב יהיה לכם שאין הקד"ש זמן ע"י מעשינו והבן :

הדבר לכ"ס לקיום ע"כ קראתו התורה שנת' ככדי להשמיטנו טעם המלות בין והתבונן ועוד יתבאר :

ד) במדרש תני ר"ח וספרתם לכם וכו' שבע שבתות תמימות תהיינה חזמתי הס

תמימות בזמן שישראל עושין ראונו ש"מ עכ"ל והוא לפלג בפניו כל רואה. והנראה דהוקשה לו תיבת תהיי' דחין לו ביאור דהאיך ילוח לנו הש"י אשר השבע שבתות תהיינה תמימות והרי הזמן אינו מסור בדינו. ע"כ פירש חזמתי הס תמימות בזמן וכו' והוא דהנה הארת מוחין העליונים כביכול נק' רל"ן (כי הרל"ן הוא במוח כביכול) והנה כתבנו למעלה שהארת המוחין הנעשים כליל ח' דחג המלות הוא שלא ע"י מעשינו ע"כ אין לזה קיום ולונו הש"י מלות ספירת העומר וזו יוס

אמר יוס נעשים הארות המוחין ע"י מעשינו ויש לזה קיום והנה תמי"ס בלה"ק הוא על דבר שאין בו חסרון ע"כ יש לו יסוד וקיום (ראו' לזה יודע י"י ימי תמימ"ס ומחלתם לפול"ס תהי') ולפי"ז יפורשו היטב דברי ר"ח כדהוקשה לו תיבת תהיינה הרי הזמן אינו מסור בדינו לזה אמר דהכי פירושו ז' שבתות תמימות תהיינה חזמתי הס תמימות בזמן שישראל עושין ראונו ש"מ היינו דהתורה משמיענו מה שהארת המוחין נעשים כליל ח' זה לא נק' תמימות כי אין להארה זו יסוד וקיום כי לא נעשה הדבר ע"י מעשינו (וזה נק' אין ישראל עושין ראונו ש"מ כי המוחין הנק' רל"ן אין נעשין ע"י ישראל) ע"כ לנו הש"י וספרתם לכם

וכ' ז' שבתות תמימות (בקיום) תהיינה. בזמן שישראל עושין ראונו ש"מ היינו שעי ישראל נעשה הארת המוחין זו תהיינה תמימות בקיום. הכן.

ה) עור יש לבאר דברי ר"ח הנ"ל ידוע ענין הספיר' הוא ג"כ ספירת ז' המדות חנ"ת כה"ס ככל שזכר מדה אחת. וככל שזכר מנדרים ילול"ס אחרים מהמדות שנסלו בשבירה וכן מה שגופלים ככל עת צבור' דהיינו במדת אהב"ה שבאדם (הוא מדת חס"ד) חס אוהב את הדבר אשר הזהיר הש"י להרחיק וכן במדת היראה חס מחייר' מן הדבר אשר הזהיר הש"י וכיוצא. והדבר ידוע למשכילים. והנה עליית היול"ן בפעולת האדם הוא בהפלות האדם כ"א מהמדות לשורשו ע"י התשובה שלימה כי ע"י מדת התשובה יתוקנו היול"נות מהשבירה לבוא לקוד פרטוף אר"ס (יונעס למשכיל ע"ד ולטועס מעה"ת) ומה שה' איזה מהמדות רק נקודה בכה יתוקן בהתפשטות בהרמת ראש להיות קומה שלימה תמימה באדם. לאחוב את הבורא ית"ש. ולירא ממנו וכיוצא. והוא

בהשכיל בחכמה ובינה ודעת כי כל האהבות והיראות הם כפלים לעיקר המלאות ואין להם מלאות זולת שפטו ית"ש. התבונן מאר ידדי. וזכה תשכיל ע"ד

באמרו שבע שבתות תמימות תהיינה. תמימות דייקא בהרמת ראש קומה שלימה תהיינה דייקא הוי' מחדש ע"י מפשיר וז"ש ר"ח חזמתי (תהיינה) הס תמימות כשישראל עושין ראונו ש"מ שזה הי' רל"ן הקדום כביכול היה בונה עולמות ומחריבן אמר דין הגיין לי ורין וכו' ככדי שיהי' בחירה בעולם ושכר ועונש וז"ש וספרתם יוכן ג"כ מלשון ספי"ר ובהירות ידעתי ידידי אשר דברי אלה לא יוכנו רק להמשכילים ומין דברנו רק להפלים באמת יחי חלקנו עמהם :

א) אמר הקדוש המפורסם בישראל מהר"ם מקארין זא"ק"ל איתא בכתבים שיכווין כ"א בימי הספירה לחקן שורש נשמחו. כי עמ"ר בני' י"ש היא חכמ"ה יש מאין. והחכמ"ה מאין תמלא. וכ"א יש לו שורש בחכמה ולכך אומרים בימי הספירה כל ישראל י"ש להם חלק וכו' לחקן נשמת כ"א ולהפלות אוחו ובחמירת מס' אבות ג"כ היא כוונת כל הספירה עכ"ד

כ"ל דהנה המוחין נק' אבות כידוע לך ותבונן שמעשה אבות קדמו בתורה לסיפור תיבת התורה הנה גם אחנו עוסקים במס' אבות קודם חג השבועות זמן מתן תורתנו. ובפרט לפי דרכנו אשר כל הכוונות מעלינו תמלא משנת חסידים מס' אבות ללמדים מנעשי האבות אשר מנזארים בתורה המשכיל יבונן ע"כ שם המסכת אבות והתחלת המסכת משה קיבל תורה וכו' הכן :

ז) עור אמר הקדוש הבל' מה שידון בין פסח לעשרת הוא יותר מראש השנה רק שנה"ה הוא מזד הגבורות ובימים הללו מזד החסדים עכ"ד לדעתי הקלושה מוכן הדבר ברה"ס הדורמיתא שיהי' הסחלקות המוחין פד שמתעוררין ע"י השופר ובימים האלה הוא בהיפך לטובה קבלת המוחין בכל יום כנודע להנאים בסוד י"י והש"י יודע האמת :

ח) עור אמר הקדוש הבל' להיות הימים האלה חיקון הגשמות בשרשם בחכמה הנה ר' עקיבא שורש נשמחו נאמר עליו למשה שחוק כך עלה במחשב' וכשמתי היתה גדולה וכו' ומ"ש משה רבינו ע"ה שלח נח ביד תשלח אמר על ר' עקיבא והיה רואה שיחמו התורה על ידו אלא שהי' מעולם התחשבה ולא הי' יכול לבוא לידי דיבור לכך הי' דורש תגין קולין (שהוא שערות) שהוא ג"כ בחכמ"ה והחלמדיים על שלא נסגו כבד"ד זה זכה (כבד"ד בנימט' ל"ב תיבות חכמ"ה) היו פונמין במקום גבוה ולכך מתו עכ"ד . ולדעתי תבונן בזה סוד הכתוב כבד"ד חכמ"ים ימלו . וג"כ תבונן מפני מה מנהג ישראל תורה שלא לגלח השערות בימים הסס. והמ"י טעם למה אין מנדיבין שהחיינו על מלות הספירה אמר הקדוש הבל' להיות שאין זה דבר חדש כי כל העלויות (היינו כל המוחין) היו ביחד כליל ח' דפסח כנודע (מסוד החפזון) ואח"כ בימי הספירה

הספירה הם נכנסין שוב מדריגה אחר מדריגה עכ"ד. ויל' לבאר עוד יותר דברכת שהחיינו אינה בזה רק על דבר שמשמח הלכ שלא ה' לו זמן רב טובה הלזו. והנה בבוא הטובה יגל וישמח הנה מדרך שהחיינו וכאן אדרבה הנה חתמול היו כל המדריגות בהארה יחד וכהיום שנים לאחור ומתחילין למנות ממדריגה הקטנה עד למחר יותר גבוה וכן בכל הימים עד שמשחלמי' כל המדריגות במ"ט ושלא שיעור קומה ע"י מעשינו ונמצא זאת המדריגה היא אז ביתר שאת מזיל א' דפסח שהיו אז שלא ע"י מעשינו וכהיום הושלמו ע"י מעשינו אז מברכין כגון השבועות שהחיינו והבן עיין סי' י"א :

(י) **בגמ'** מלוא למימני יומי ומלוא למימני שבוע . ל"ל טעם לזה עפ"י פשוטו עפ"י מ"ש הראשונים דמה שניתנה החור"ה בחדש השלישי ללאחס מאמ"ל דייקא הוא כענין הבחינה כאשה דלריכה הבחנה ג' חדשים להבחין בין וכו' והנה לפ"ו היה מהראוי להיות ג' חדשים שלימים אבל כ"כ ה' הש"י משתוקק לחיבת ישראל עם קרובו כביכול וקיים הדין הזה בספירת יומי ושבוע דהנה חוץ הימים הראשונים היינו ששה ימים שאינם כפסל אבל כל שאר הימים הספירה היא כפסל היינו י"ב ימים היינו ל"א יום חוץ מיום שנתארסה בו . כפי הדין ותקנת חז"ל ל"ל :

(ח) **אשובה** עוד לבאר בפסוק וספרתם לכם ממחרת השבת וכו' שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום הגה יש להבחין חיות תמימות עפ"י פשוטו וגם חיות תהיינה (כמש"ל) אין לו ביאור ובי הזמן מסור בידינו ליתן לו הוי' וקיום הלא הש"י מחיי' חיים בזמן שרואה וכבר דברו בזה חז"ל במדרשהם (כמש"ל) ועוד דקדקו הראשונים הלא אין מלות הספירה רק ז' שבתות כדכתיב שבע שבתות תמימות ואח"כ אמר תספרו חמשים יום (עיין בגמ' מנחות) והנראה עפ"י מ"ש כבוד מחו' הרב הקדוש בעל קדושת לוי זוק"ל טעם שאין מברכין שהחיינו על מלות הספירה דהנה מלות הספירה הוא כעין ספירת ז' נקיים שהאשה סופרת לבעלה לטוב א"ע אחר ספירתה . והנה כל מגמתה ותשוקתה להגיע ליחס השמיני דהיינו אחר שיעברו ימי ספירתה ויבוא יום הטירה ותחמחר א"ע לבעלה ועיין ספירתה הוא כרמיון איזה איש המלפס לאיזה יום התענוג אבל יודע שהיום שהוא עוד במרתק בזמן כמה ימים . והנה הוא סופר בכ"י כמה ימים יש לו עוד להתמין ליום המקווה הוא . ובבוא יום המקווה הוא . הנה בזה תשוקתו ועיקר מגמתו אשר אליו ה' מלפס ומשתוקק בכל הימים הנספרים [כענין ספירתו] וכן שמעתי ג"כ בפסוק וימל אברהם את

ילחק בנו בן שמונת ימים הנה ביו"ט הח' מצט"ל אך הוא כמו שפרש"י בכ"מ וכ"ה עפ"י הדקדוק שלש"ת שבע"ת שמנ"ח מורה על חיבור כל הימים הללו ביחד. וכמו שלפני רש"י ז"ל אישטייניץ והנה א"ח לגודל תשוקתו לקיים מלות בוראו ובפרט מלוא כוחת למול את בנו לח"י (שעדיין לא טעם טעם המלוא הזאת) הנה מיום שנולד ילחק עד יום השמיני היה מלפס ומשתוקק מתי יבוא יום השמיני ותחמלא תשוקתו במה שיקיים מלות בוראו והנה מיום שנולד ילחק עד יום השמיני היה מלפס ומשתוקק ליום ההוא המקווה א"כ כל השמונת ימים היו בחיבור יחד לפועל ההוא ע"כ נכתב שמנת ימים בחיבור כל השמונה ימים יחד בתמימות הבן. וכמו כן פירשנו מאמר משה בעת פטירתו אמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום מה תלמוד לומר היום (ודברי חז"ל ידוע ולפי הפשט לא נדע) אבל יתפרש עפ"י דברי רשב"י באיראח זוטא קודם פטירתו אמר שכל ימיו היה מחכה ומלפס ליום ההוא כי כל מה שהלדיקים משיגים קודם פטירתם אינם יכולים להשיג כל ימי חיותם וכמ"ש תוסף רוחם יגועון וז"ש ג"כ משה בן מאה ועשרים שנה אנכי היום דבכל המאה ועשרים שנה היה מלפס ומשתוקק להשגות היום ההוא הנה כאשר בא היום ההוא נגמרה אללו תשוקתו מכל הק"ץ שנה בחיבור וז"ש בן מאה ועשרים שנה אנכי היום הבן הדבר והנה כתב הרב הקדוש ה"ל ש"כ אין מברכין שהחיינו על מלות הספירה כי אין התשוקה על הימים הנספרים רק על היום שאחר ימי הספירה אז מברכין שהחיינו וקימנו והגיענו לזה"י כי כל ימי הספירה היינו סופרים ומלפס ליום הנכבד והנחשק שהוא זה תוכן דבריו בקל"ת תוס' ביאור ולדעתי זה שיש לפרש בפסוק וספרתם לכם וכו' שבע שבתות תמימות תהיינה היינו שתספרו בתשוקה הנכבדת מראשית הימים עד סופם מתי יבוא יום הנועד ההוא יום מתן תורתנו וכיון שכלל יום תהיו סופרים ומלפס ליום הנכבד ההוא יום החמשים אם כן כל הו' שבתות תהיינה תמימות היינו מחוברת (כמש"ל בפסוק וימל אברהם וכו' בן שמונת ימים) עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום . היינו כל הו' שבתות תהיינה מחוברות למספר החמשים ע"כ יום החמשים אינו לספירה כי כבר בא יום הנכבד אשר אליו נספר המספר. הבן הדבר :

(ז) **מעם** למיני ימי הספירה קודם מתן תורה מ"ט ימים עפ"י מ"ש הרב האיד"א טעם לגלות מצרים (בשם ילקו"ט דוד) דהתורה יוחזיות ואינה חלה על האדם שיש לו מחשבות רעות ויזר זוכה (ולב רע) כי התורה כולה טהורה . וז"ש שאח"כ לא יכלו לקבל התורה ולכן הכניע הקב"ה את ישראל בגלות מצרים

מזרים להחליט כח ה'ה"ר אשר משכנו בחלל השמאלי שבלב. ותוכל לשכון בם התורה (פל ידי היל"ט שהוא בחלל הימני שבלב) עכ"ד. ע"כ קוטרין קודם מהן תורה מנין מ"ט. מנין מספר ל"ב עו"ב. ועיין מ"ט בשער ומאמר ל"ג בעומר ותבין יותר :

ג) ראיתי בקסר הנחמד גדה לדרך טעם נחמד עס"י פשוטו. למנין ומספר ימי הספיר

קודם יום מתן תורתנו מ"ט ימים ואח"י יום מתן תורתנו ביום החמשים. ואעתיק לך לשונו. וז"ל דע כי זה הענין כפשוטו. שזא בספירת העמ"ר זא ציולל ואמר וקפרת לך שבע שבחות שמים וכו' חשע וארבעים שנה וכן אמר לקדש שנת החמשים שנה. ואחר שמאלנו זה בשביתת עבודת ארמתינו שהוא חיי הגופות. וכן בקבלת תורתנו שהוא חיי הגופות והגשמות. הורה שזא לענין גדול וכבוד כזר נודע שהקדמונים היו מייחסים כוחות כל הנמאל לשבעה כוכבי לכת ולשבעה גלגלים. והיו מייחסים שבעה האקלימיים שהם שבעה חלקי הישבו אליהם והיתה אמונתם שהשמש הוא האלהי הגדול כמס"ל. ואחריו הירח ואח"כ החמשה הנשארים. סוף דבר כולם היו חלקות אללס. ולכל אחד מהם היו מייחדין ממשלה. וכ"א שבעה האחרים. ודעתם זה ה' לפי שהיו רואים שבעלייתם וירידתם ואחר תנועתם היו מתחדשות פעולות בעוה"ז עד שהיתה תפלתם ועבודתם אליהם. וכפי מספרם היו מקריבים שבעה ממיני בעלי חיים. כמו שראה בלעם הקוסם. שזיה לכנות ז' מזבחות ולהקריב ז' פרים וז' חילים ולפי שכל אחד מהכוכבים היו מולאים לו ממשלה מיוחדת. ושאר הכוכבים יעורוהו. והכל כמו שחלק אותם לכל העמים ולשבע הארצות נמאל להם שבעה ממשלות. עד שהיו הקוסמים קוסמים ע"ד המספר הזה. כמו שחירגס יונתן על מאמר יחזקאל שביעי שבוטות להם. ומאמר שם על קסם נכוכדנר. וזה ה' נמשך לדעת הקודמים בתנועת הגלגלים שהם חשע וארבעים. כי לגלגל שבתאי"ד"ק מאד"ס חשע תנועות לכל אחד. ולגלגל חמה. שחיים. ולגלגל כוכב חשע. ולגלגל נוגה המש. ולגלגל לבנה שש. עד שחשנו קלת מהראשונים. כי לפי התנועות האלה היו הגלגלים מ"ט לפי התנועות של כוכבי לכת וכו' ולפי"ז הענין ה' הקדוש ביום חמשים ובענת החמשים להורות על המניע שלא יתנוגע (ר"ל השם ב"ה אשר הוא מניע את הגלגלים וכל כוחותיהם כראונו. ואין להם שום כח מבלעדי שפעו וכחו ויכולתו ית"ש) וענין זה המספר הזכירו יעשי' הנביא ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. וזה כולו להעיר אותנו שלא נטעה בדעת הקדמונים אלא שנאמין שכל הממשלות תחת ממשלתו ית"כ לו לכדו הממשלה וכולם משרתיו עושי ראונו ולפיכך אותה התורה שלא

לעבוד שום אחד מהם כלל ואמר לא תעשה לך פסל ואמר וסן חשא עיניך השמימה וגו' וכמה מלות באו בתורה למחות זה הדעת וכן קלת המספרים הנה ימות עולם מספרין שבעה ובהיקף יריחו ז' כהנים וז' שופרות שבעת הימים ושביעי הקיפו ז' פעמים. וכן מספר הספירה והיכול הכל למסורת בעת זה לידע ולהכיר כי אין מושל זולתו. וזה יודע במופת כי כל הגלגלים לריקים למניע ראשון שאינו מתנוגע. ובדרך זה יודע מלאות הש"י ואחרותו וכמה שפעו הראשונים בראותו דרך יודע לנו ממשלתו וגדולתו לקיים מ"ט כי ישרים דרכי י"י לריקים ילכו כם ופושעים יכשלו כם כמשארז"ל בשעת מתן תורה קרע הקב"ה ז' רקיעים ופתח ז' ארצות ואמר להם בינו בעליונים והביטו בתחתונים. ודשו שאין אלוה זולתי מיד פתחו והקדימו נעשה לעשמי עכ"ל. והנה לפי ה"ל הנה ימי הספירה מתחילין ממחרת יום לאחנו מאמ"ל. והנה ב' הנהגות הם. אחת הנהג' הניסית בשידוד המערכה מערכת הגלגלים והכוכבים. והנה זה נתפרסם ביום לאחנו מאמ"ל שהראה הש"י ארך הוא משדד מערכות השמים וכוכבי השמים וכסיליהם ע"י הארת חסדו לבניו וההנהג' השנית הוא הנהג' הטבעיית אשר מתנהגת עפ"י סידור הכוכבים בשמירתם ברקיע מזרחשית. והנה הקדמונים היו סוברים שמסר הש"י מזרחשית ההנהגה לכוכבים והם מתנהגים כקבע מבלי השגחה עליונה (רק בזמן שלטתך המשגיח לשדד מערכתם בהאר מדת חסדו לבניו כמו בזמן לאחנו מאמ"ל) והנה לפי טעם ה"ל זונו הש"י לכסוד בהשגחת המשגיח בכל עת ורגע ואין להם שום תנועה מבלעדי השגחתו ויכולתו בכ"ז ועידן נמאל לפי"ז אין לנו לירא מן שום דבר רק מהבורא ית"ש וזה שיש לרמוז בכתוב אם תבקשנה ככסף (היינו הוראת ההנהג' הניסית אשר נתגלה בפועל ביום לאחנו מאמ"ל והוא מבחי' החסד אשר רמוז בכסף כידוע) וכמ"ט מוים תחפשה היינו מנין מ"ט אשר אנו מוים להורות על הנהגת הטבע (בני' חלקים) והם מ"ט תנועות כוכבי השמים הכל הוא בחסן חלקי מבלי הסיר ההשגחה כרגע אז תבין יראת י"י והנה קצתי והמשכיל ירחיב הדבר :

יד) פתיקתא פי"ח בחי'ה זכות וכו' ישראל ליקח את ארץ כנען זכות העומ"ר לפיכך משה מזכיר את ישראל והבאתם את עומ"ר ע"כ. הדקדוקים ידועים ומה שאני יכול לניין כעת הוא שהמדרש דקדק ארץ כנען דייקא. ידוע כנען מבחי' חס"ד דסע"א וכשישראל לקחו מידו את הארץ הולרכו לעשות מלוה שהיא מבחי' החסד דקדושה והנה ארמוז לך עמ"ר בנימי"ש ה' הוא י"פ ח"ל שהוא חסד כמד"א חסד ח"ל כל היום והנה כל ספירה שביעור קומתה

קומתה הוא עשרה הנה עשר פעמים אל בנימי עמ"ר ואי"ה נבחר :

טו) שם רבי יוחנן אמר לעולם אל תהא מלות העמ"ר קלה בעיניך שעי" מלות העמ"ר זכה אברהם וירש את ארץ כנען שנאמר ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מנור"ך וגו' על מנת ואתה את בריתי תשמור ע"כ. (הג"ה כ"ה ג"כ במד"ר וכבר פרשתיהו בסימן א') ר"ש בן לקיש אמר לעולם לא תהא מלות העומר קלה בעיניך שעי" מלות העומר עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו הה"ד והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עלי' עשירית האיפה קמת שעורים וגו' ואיזה זה מלות העמ"ר ע"כ. והנה לכאורה הוא תמוה דהרי מנחת קיאות של קטטה הוא מלוא אחרת ולא מנחת העמ"ר שהוא מלוא ללבוז אבל המשכיל יבין הדבר ע"פ דברי הזכר אשר מנחת העומר שערות הוא ג"כ לבדיק' כניכול אשר נבדקה כנסת ישראל וטעורה היא ונקטה ומזרעה זרע עיין בזה ובתבין :

מאמר קריעת י"ם

מאמר יג ידובר בו מענין ז' ש"פ פסח ומעניני קריעת י"ם ויתפ"שו כמה פסוקים בפרשיות התורה והגם שלא יבואו הדברים בסדרן רק קמא קמא דמטי ל' ידן ואין מוקדם ומאוחר בדברי תורה ונקרא בשם מאמר קריעת י"ם :

א) מנהג אבותינו תורה לעשות כל התמונות הראשים בכל קהלה זו של פסח. ל"ל להיות התמונות הראשון ממלכות בית דוד שנט בנימין שירדו לחוף הים זכו למלוכה לפי שעה היינו שאלו מבנימין ע"כ ותי לחוק בישראל התמונות כל הממשלות בשביעי של פסח ועוד יתבאר בזה אי"ה :

ב) ג"ר עוד טעם דהנה כל מושל נקרא פרי"ם הדור כענין שאמרו כמה פעמים בנימי (לדור שאחיה פרי"ם וכיוצא) והטעם כי ע"י הפושל והנשיא כפי אשר ידריך את הדור כן תהי' הפרנסה כענין שאמרו ויהי בימי שפוט השופטים (ודרשו חז"ל דור ששפטו את שופטיהם ע"כ). ויהי רעב בארץ עד שעמד בועז לנשיא ונתהוה שובע בעולם (כי שמעה בשדה מואב כי פקד י"י את עמו לתת להם לחם חירגס שם המתרגם בזכות" דבועז לדיקא כו' עיי"ש) ע"כ נקרא הנשיא והמושל המדריך את הדור בשם פרי"ם והנה אמר"ל קשין מזונותיו של אדם כקריעת י"ם והנה ביום ההוא אשר מסוגל לנס גדול קריעת י"ם בקלות הוא ילו מסדו קדוש יעקב לגזור פרינסים טובים לישראל. חס"י ח"ו אין בידם זכות כ"כ ושמעתי מפי קדוש מחו' הרב הקדוש מהר"ם מוידעטשוב זוק"ל מלאכת או"ל נס"ש שהתירה

התורה בכל י"ט. הנה נכתב בתורה אלל שביעי של פסח כי קשין מזונותיו של אדם כקריעת י"ם והנה לפי דברינו הנ"ל תשכיל בטוב טעם מנהג ישראל למנות פרנסת הדור בשביעי של פסח דייקא :

ג) ויגד למלך מזרים כי ברח העם חירגס חונקלום ארי אז"ל עמ"ר והיא לפלא דהו"ל לתרגם ער"ק וגראה לבאר ע"פ האמור בזהר בפסוק וי"י הולך כו' ללכת יומם ולילה וכי אמאי הוא אזלי יומם ולילה יהכין ביממא ולא יהכין בליילא ככני נשא דערקין כו' אלל לאשכחא בזה שלימותא דלית שלימו אלל יומם ולילה [היינו מדת יו"ם דכורא תורה שנכתב לילה מדת נוקבא מלכות פה ותורה שבע"פ קריין לה] ואח"כ אמרו בזהר ויגד למלך מזרים מאן קאמר לי' כו' אבל חכמוי ותרשוי איתכנשו לגבי' ואודועוהו כי ברח"ה העם ואמאי קאמרו דא אלל חמו ברחמתא דילהון דהוי אזלי יממא וליילא אמרו ודאי ערקין אינון עכ"ל. ר"ל דהאיטעגנומים לא ידעו סיבת הליכתם בלילה הוא עבור מדת נוקבא תורה שבע"פ ולפיכך בתרגום שהוא בתורה שבע"פ מתרגמינן על ברח"ה אז"ל לסורות דהיודע סוד תורה שבע"פ יבין דהליכתם גם בלילה הוא הליכה ולא בריחה אבל האיטעגנומים לא ידעו מזה הסוד ושפטו כי ברח"ה העם וכוה יועסם לך לשון הזהר ואודועוהו כי ברח"ה העם הנה לשון הזהר הוא תרגום ואמאי כתב הקך תיבות בלי"הק ולפי דברינו יונח הם לא ידעו סבת הליכתם בלילה הוא עבור תורה שבע"פ ע"כ אמרו כי ברח"ה העם, הכן מאד :

ד) ופרעה הקריב קרב מיבע"ל. ודרשו חז"ל שהקריב את ישראל לתשובה וכו"ה בזהר ר"י אומר הא אחרת דקריב לון לתשובה עכ"ל. והנה אינו מבואר במקרא בפירוש תיבת לתשובה ונמסר בתורה שבע"פ אית תשובה ואית תשובה היינו תשובה"ה תשובה ה' אחרונה היא תשובה ואית תשובה עלאה כה' ראשונה והנה תשובה תתאה כה' אחרונה היא בתיבת תורה שבע"פ מלכות פ"ה ותורה שבע"פ קריין לה והנה רמזה התורה בפעם הראשון שנתקו ב"י אל י"י בלאתם ממזרים הנה נמסר תיבת תשובה"ה בתורה שבע"פ להורות דאפילו תשובה תתאה המגי לכל העוונות ומעליים ופשעים :

והנה אומר לך ג"כ כפשוטו דהנה ע"י העוונות ח"ו מסרידין ח"ו בין הדביקים בין ו' לה' הינו בחי' תורה שנכתב ותורה שבע"פ והנה תשובה תשובה ה' להתחבר כו' היינו תורה שבע"פ לתורה שנכתב ע"כ נמסר תשובה בתורה שבע"פ, הכן. ועוד אומר לך נמסר תיבת תשובה"ה בעל פה להורות דע"פ משפטי התורה עיקר התשובה נסה וידי דברים כמ"ס הביא קחו עמכם דברים ושבו אל י"י :

וירא

וכאשר תחבוק בדברי מרן האריז"ל בסוד תפילין דרש"י ותפילין דר"ת. הנה תפילין דרש"י הוא הוי' בפסוק המאירה בחדש ליום היואל מספוק "שמחו השמי' ותגל הארץ. ותפילין דר"ת הם בסוד לירוף יהוה היואל מספוק "יתהלל" המתהלל "השכל יודוע וכתב האריז"ל שהתפילין הללו המה מסוגלים מאד להשגת חכמה [ג"ל כי המה בסוד המוחין דאבא חכמה ע"כ הירוף הזה נרמו בפסוק הכ"ל השכל יודוע] כאשר תחבוק כ"ז תבין כי גם החדש הזה אשר מאיר בו הירוף הכ"ל מסוגל להשגה:

ב) בספר יצירה המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר ולרפן זה צוה ולר' צו שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימינית כנפש זו"ל, ע"כ. ע"פ הדברים הכ"ל כיון שהירוף הכ"ל המאיר בחדש אייר הוא יתהלל "המתהלל" השכל יודוע והוא מסוגל להשכלה וידיעה כענין תפילין דר"ת ע"כ שייך לחדש הזה בריאת הברהור שהוא במוח ההשכלה ועיין מ"ש עוד במאמר ג' פסח שני ענין ו' מוסיק על ענין ראשון ובענין הרהור כדבור דמי:

ג) חדש אייר הוא נבחר ומונסה בחכמת הרפואה שהוא מסוגל לרפואה להריק האלטומכא מן העיפושים וחולשת המרה. ונ"ל העטם דנשאר זה בסגולה בחדש הזה דהנה כל החולשות והחולאים ע"פ הרוב באים מן המאכלים שאינם לפי מזג האדם והנה בחדש הזה התחיל המן לירד יחס אכיריים לחם הנכלע באכיריים ולא היה בא מזה שום חולי ושום מכאוב נמלא בחדש הזה נתרפאו כל החולאים ע"כ נשאר עטע קיים בחדש הזה סגולה לרפואה עמש"ל ס"ה:

ד) חדש אייר נקרא במקרא ז"ו הנה אמרו"ל לא יתנה תורה אלא לאוכלי המן. הנה בחדש סיון יתנה התורה וירידת המן שהוא הכנה לתורה ה' תחלת ירידתו באייר והנה בריאת חדש אייר ה' ע"י אות ו' כמש"ל מן ספר יצירה, ובריאת חדש סיון ה' ע"י אות ז' כמוכא בס"י והנה התורה נסמכת לאוכלי המן שירד בחדש הזה ע"כ החדש הזה נקרא ז"ו אות ה' נסמכת על אות ו' לרמוז לא יתנה תורה אלא לאוכלי המן:

ה) נקרא זה החדש אייר אמרו דורשי רשומות שהוא ר"ת "אברהם יצחק יעקב ירחל הם ד' רגלי המרכבה. ואפשר להיות החדש הזה הכנה לתורה והכנה לתורה היא ע"י המדות ע"כ מפעלה אבות קדמה בתורה אל המלות כי במעשי אבות מבוארים המדות ע"כ מנהג ישראל ללמוד מס' אבות בימים ההם וכפי דרכיו נקראת מס' זו אבות מספי שכל המדות וחסידות המבואר במס' זו הכל נלמד ממעשי אבות כאשר הוא בכתובים אללנו ועוד נקרא החדש אייר בנימי ארץ. ומבואר בזוהר שהוא לשון רפואה כמד"א כי

ה) יירא ישראל את מלרים מת כו' וירא ישראל את ה' הגדולה כו' ויראו העם את י"י כו' הנה יש לדקדק וירא וירא ל"ל הר"ל למימד ואת היר כו' ב' י"ד הגדולה הוא חס"ד ומהו חס"ד שנעשה למלרים וכדו מזה בזה"ק ג' אמר כיון שראו את היר הגדולה הוא חס"ד אז ויראו הרי ירא"ה הוא במדת הגבורה הנ"ל ויאבדו כי אבד"ם בחס"ד והנראה ע"פ מה שמקובל לרבותינו כשהנס נעשה לאדם בזכותו וזכה הוא בעלמו לראות במפלת אויביו משא"כ כאשר בזכותו אבל בתגובת מדה חס"ד ורחמי"ם אע"פ שאינו בזכותו וזכה האדם לראות בעלמו במפלת אויביו (עיין במאמרי פורים מש"ש בפסוק ישמח לדיק כי מזה נקם כו' וכנוסח ההודאה ואתה ברחמיך הרבים כו') ומעתה יתפרשו כנאן המקראי קודש וירא ישראל את מלרים מת כו' הנה הם בעלמם זכו לראות מפלת אויביהם וירא ישראל ראו שני שאין זה מלד זכותם רק זה הוא מתגבורת י"ד הגדולה וכשהבינו זאת שאין זה מלד זכותם רק זה הוא מתגבורת י"ד הגדולה וכשהבינו זאת שאין זה מלד זכותם אז ויראו העם את י"י. והבן כי קארתי:

ו) תביאמו ותטעמו בחר נחלתך כו' י"י ימלך לע"ו. להבין הסמוכות ג"ל ע"פ מה דהקשו הא דקיי"ל דלא ה' בא"י הר וגבעה שלא עבדו הכנענים עלי' ע"ז וא"כ האין נכנה הב"המק על ההר ותירן הרב גדול מהר"א רזואל"ם ז"ל (בעל משנה למלך ופרשת דרכים) הביאו הרב החיד"א בס' כסא דוד דף ל"ג ע"א דכ"מ שקנתה השכינה והקדושה דמלכות שמים מקום טוב אינה יכולה הסת"א לקנות שם מקום (כי מלכותו לעד קיימת ואמרו רז"ל באבן שתי שממנה האשתת העולם. כביכול בשעת בריאת העולם התפלל הקב"ה שם ואמר יה"ר שיכבשו רשמי את כעסי ואכנום כו' וא"כ קנחה מלכות שמים שם מקום ושוב אין מקום להשאר כו' כי מלכותו ית"ש לעד קיימת עיי"ש ועפ"ז תחבונן הפסוקים הג"ל תביאמו ותטעמו בחר נחלתך מכוון לשכתך פעלת י"י כו' רז"ל אהה. פעלת מן ימי בראשית שיה' מכוון לשכתך כי קיית שם מקום כביכול וכי תימא הרי עבדו שם ע"ז לזה אמר י"י ימלך לע"ו ע"כ מקום שקנתה מלכות שמים מקום טוב אין מקום כו' והבן הדברים:

מאמרי החדש אייר

מאמר א בוידובר הצירוף של הוי"ו השולט בחדש הזה וסגולת החדש וכל הזמנים אשר בזה החדש:

א) צירוף הוי' השולט בחדש הזה יהו"ו יולא מספוק בר"ת "יתהלל" המתהלל "השכל יודוע

עמו . הוא שקטרג עליו על שאמר וכל אשר תמן לי
 עשר אעשרנו לך . ולא ע"ש את בניו . באתה שעה
 הופרש לוי למעשר . והנה אמרו המקובלים בקבלתם
 דהנה יעקב אמר עשר אעשרנו תרין עשירין . והוא
 חומש . אשר ע"ז סגנו בתקנת אושא המצונו אל
 יבזנו יותר מחומש :

מאמר ב בו ירובר מעניני פסח שני .

א) ענין פסח שני בחדש אייר . כ"ל עפ"י מ"ש
 במאמר א' דהנה לירוף הו"י של חדש ניסן
 הוא הו"י כסדרה . וכבר ידעת ד' פרשיות שבחפילין
 הנה רמזים בשם הו"י . והנה חפילין דרש"י הלא הם
 כסדרן . קדש . וס' כי יביאך . שמע . וס' אם שמע
 והס נגד לירוף הו"י כסדרה . והמה בח' מוחין הכלים
 מן חמט בינה והנה לירוף הו"י של חדש אייר הוא
 יה"סו כפי לירוף חפילין דר"ת שהם בח' מוחין דאבא
 חכמה . והנה ידוע לך מסוד הכתוב וטעמו וקדשו וכו'
 טהר' בבחי' בינה חמ"א קדושה בבחי' חכמה אבא
 שג' קדש . והס תמיד בסוד תרין ריעין דל"ג . ע"כ
 במשמיות ב' הסדרים קדשים טהרות נרמזין בטפוק וס'
 חמונת וכו' חכמת ודעת בחיבור הו' (וגם תראה סוף
 סדר קדשים קודם שמתחילין בסדר טהרות מדבר שם
 בזקני ת"ת . כ"ז שמוקיין דעתן מתיישבת עליהן הכן)
 ע"כ האוכל קדשים לר"ך להיות טהור ומי שאינו טהור
 לא יאכל מן הקדש . הנה חלו סב' חדשים ניסן אייר
 הנה לירופיהן כענין לירופי חפילין דרש"י ודר"ת מוחין
 דאו"ח כמש"ל והם בבחי' דל"ג . ע"כ מי שלא הו' טהור
 בניסן יאכל קדשיו באייר הכן . כ"ז הגני כותב בדרך
 אפסר והשם הטוב יודע האמת :

ב) ענין מ"ש במאמרי חדש ניסן מאמר א' המליך
 אות ה' בשמה וכו' . המליך אות ו' בהרהור וכו' ור' בו
 ויסן בשנה וכו' . המליך אות ו' בהרהור וכו' ור' בו
 שור בעולם ואייר בשנה מזה תבונות הרהור כדיבור
 דמי . הנה ניסן מקריבין קרבן פסח הוא נדרש פ"ה
 ס"ח כמבואר בכתבי מרן . והנה החדש מסונל לזה כי
 הוא בחדש השיחה . ומי שלא קרב קרבנו בחדש השיח'
 מחמת חובט עומאה ודרך רחוקה הנה ישלים בחדש
 הטהור כי הרהור כדבור דמי .

ג) ותתבונן לפי הל"ל ג"כ . מפני מה ו' מוסף
 על ענין ראשון כי חדש אייר הוא
 נוזר בלות ו' והוא ייתוסף על חדש ניסן . שאם לא
 קרב קרבנו בניסן יקריבנו באייר :

מאמר ג ענין ל"ג בעומר . מהו עניינו .

א) ענין ל"ג בעומר שוהגין בו שמחה ושלא לומר
 תחינה . לומר לך את אשר עם לבני .
 ואקדים

כי אעלה ארוכה לך . והחדש הזה הוא בסגולה לרפואה
 כמש"ל ס' ג' ועמ"ש במאמרי השבתות בענין כסא
 דוד רכ"א לוגין כוסי רו"י הוא אר"ך עי"ש :

ו) הנה גם מחמת הבאר יתן לישראל בחדש הזה .
 חדש אייר הנה הוא ג"כ מטעם המבואר
 לפיל סימן ג' ד' שהחדש הזה הכנה לתורה והנה הבאר
 מסונל לדיעת והשגת התורה . וידוע מה שעשה מרן
 האר"ז לחלמירו מהרמ"ז זללה"ה ששט עמו כספיה
 ונתן לו לשחות מימה של טבר"י ממקום הכבר' בים
 ששם הוא הכבר' . ואמר לו שצוה יהיה לו לב מבין
 ודיעה והשכל ברזן דאורייתא . ואנב בחתי להודיעך
 מה שהקשו הקדמונים מפני מה צוה ה"ש לפשות זכר
 לעניי כבוד ולא צוה לפשות זכר למן ובאר . כ"ל הטעם
 מבואר בספוק בסוכות תשבו וכו' כי בסוכות הושגתי
 את ב"י בהוליה' אוחס מאמ"ל . ר"ל מחמת עניי הכבוד
 ה' תיכף בחדש ניסן בהוליה' אוחס מאמ"ל . וכתיב
 למען תזכור את יום אהך מאמ"ל כל ימי חיך . ע"כ
 מחויבים לפשות זכר לעניי כבוד שה' תיכף בעת זאת
 ב"י ממלרים . משא"כ מחמת בא"ר ומן זה לא יתן
 להם עד חדש אייר :

ז) מרחמת עמלק היתה בחדש אייר . כבר
 כתבתי לך אשר החדש הזה מסונל

להכיל ליריעת התורה . הנה כאשר רפו יריהם מן
 החורה . ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפדים [אשר
 רפו יריהם כמש"ל] הנה ידוע עמלק הוא מביחית
 הדעת דס"ח כאשר כתבנו במקומו . הנה בחדש הזה
 שהוא מסונל להכנת יריעת התורה (כאשר נרמז הלירוף
 של החדש "חלה" המהלל "השכל יודוע) כאשר רפו
 יריהם . אזי בא עמלק שהוא היגוד הדעת דס"ח .
 וזה משה ליהושע להלחם עמו שהוא מזרעא דיוסף
 דכתיב ב' בכור שורו הדר לו . והחדש הזה מזלו שור
 כ"ז ג"ל . והמשכיל ירחיב הדברים :

ח) התחלת בנין בית המקדש היה בחדש אייר .
 הנה החדש הזה הוא מוכן ומסונל

ליריעה כמו שרמזו בלירוף השם . השכל וידוע . ומן
 היריעה יש הכנה לעבודה ואמר דוד לשלמה דע את
 אלקי אביך ופגדהו וכו' . ע"כ בחדש הזה יסר שלמה
 יסודי בית המקדש מקום העבודה :

ט) עפ"י סדר הנגלים החדש הזה מיוחס לשבת
 יששכר . נכתב בו מבני יששכר יודעי בינה

וכו' כענין לירוף החדש הזה שהוא השכל וידוע כ"ל .
 והנה בחדש הזה היתה התחלת עבודת הלויים משא
 בכחף כי בעשרים לחדש הזה נעלה הענן והנה תבין
 החדש הזה מיוחס ליששכר . ובו בחדש התחילה עבודת
 שבת לוי משא בכחף תבין היסוד . עפ"י מ"ש במ"א
 בשם הקדמונים ה' דאמרו רבנן ביעקב . שהס"ס שנאבק

ואלקדים את אשר כתבתי במשנה מסכת אבות תמשה תלמידים הי' לו לריב"ז וכו' אל לא וראו איזהו דרך טובה שידבק בה האדם (על כרחק ל"ג דשאל להם איזהו טוב כללי שיהי' כולל כל הטובות . דאלת"ה מהו השאלה תורה ומצוות המה הטוב כמד"א ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וכו') ר' אליעזר אומר עין טובה . ר' יהושע אומר חבר טוב . ר' יוסי אומר שכן טוב . ר' שמעון אומר הרואה את הכולד . ר' אליעזר אומר לב טוב אמר להן רואה אני את דברי ר"א בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם ע"כ . הגה מה שיש להתבונן . ח' אל לא וראו היכן לזה להם לראות . ב' כל דבריהם שאמר כ"א וא' מהיכן למדו . ג' מה שאמר להם ריב"ז רואה אני וכו' שבכלל דבריו כו' האך יוכלו בכלל לב טוב חבר טוב ושכן טוב ורואה את הכולד וגם עין טובה . הלא פעולת העין קודם ללב כענין שאמרו העין רואה והלב חונק . וז"ל ראה לי דהנה אין לך שום שכל מושגל שלא יהי' נשמע מן השורה . והנה לזה להם ריב"ז שיהיו מתבוננים מן החור' איזה דבר הוא טוב כללי והתלמידים הבינו בדברי רבם אשר הדעת הזה נלמד מן הטוב הראשון הנזכר בתורה הוא הוא הטוב הכללי הכולל לכל דרכי התורה (והיא עפ"י דרך שאמרז"ל הרואה ט' בחלום סימן יפה לו הואיל ופתחה בו התורה בתיבת טוב תחלה . כי מן בראשית עד תיבת טוב אין אות ע"י נשמע מזה שיש ללמוד מהאות והתיב' שנכתב בתורה בראשיתה . היינו שאותו האות והתיבה נזכר בתחלה בתורה אחרת הדבר הוא דבר כללי לכל הנאמר אחריו . והנה התורה היא טוב אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב וכו' ממילא כל דרכי התורה היא טוב . אבל כללית טובות התורה בודאי יש ללמוד מן הטוב הראשון הנכתב בתורה וכ"ל) והנה יאלו התלמידים ודקדקו כ"א מן הטוב הראשון הנאמר בתורה שהוא בודאי טוב כללי . הגה למד ר"א . הגה טוב הא' הנזכר בתורה הוא וירא אלוקים את האור כי טוב . הגה תלוי הטוב הראשון בתו' ברא' . מזה נלמד הדרך הטוב הכללי הוא עין

טוב וכו' ור' יהושע למד מדכתיב שהי' חושך ע"פ תהום . ויאמר אלוקים יהי אור ונעשה האור חבר להחשך . וירא אלוקים כי טוב נשמע דרך הטוב הכללי הוא חבר טוב . ר' יוסי אומר שכן טוב דברי כתיב וירא אלוקים את האור כי טוב ויבדל וכו' ודרשו בזה חז"ל (כמו שפירש"י בזה) ראה שאין נאה שיהי' האור משתמש בערפוביח עם החשך וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה היינו סמיכות בשכינות זה לזה וע"ז נאמר וירא וכו' כי טוב . הגה נשמע שכן טוב הוא הדרך הטוב הכללי . ר' שמעון אומר הרואה את הכולד . כי וירא אלוקים את האור כי טוב . דרשו חז"ל (וכפירש"י חף בזה אנו לריב"ז לדברי אגדה) שגם הקב"ה במעשיהו של רשעים וראה כי טוב לנזו את האור . הגה נשמע הטוב הכללי הוא הרואה את הכולד ר"א בן ערך אומר לב טוב כי מהתחלת התורה בראשית עד תיבת טוב . ל"ב תיבות יורה על ל"ב טוב הוא הטוב הכללי . ע"כ אמר ריב"ז רואה אני וכו' שבכלל דבריו דבריכם . כי הן אמת שגם דבריכם נשמעים מן התורה הלזו שכל אלה הם טובות כוללים . אבל הטוב' שלמד ר"א בן ערך נשמע מן התורה שהוא כולל גם כל אלה טובות שאמרתם . דהנה לימוד כ"א הוא רק מהפסוקים המיוחדים המוסמך אל הטוב . והנה הוא למד מכל הכלל דהיינו מהתחלת התורה עד הטוב' . ח"כ נשמע שהטוב הוא כולל כל הטובות שאמרתם . והם אינם כוללים דבריו*) והוא דבר נחמד להבין וישר למואלץ דעת :

והנה ע' בדבריו בדרושים לח"ג הפס"ח בכוונת ליל ח' שהוא הכל בחפזון נעשים כל האורות והשפעות המוחין (לקבלת התורה) באיתערות' דעילא שלא ע"י מעשיו (כמו שהי' במצרים ש"י להתממהמה עד שיתחווה הדבר ע"י מעשיו) והנה להיות הארה שלא ע"י מעשיו אין לזה קיום . ע"כ לזו הש"י ח"כ מצות ספירת העומר מ"ט יום ואנו סופרין יום אחר יום . דרגא בתר דרגא ומאירין האורות (הנלרצין לקבלת התורה) ע"י מעשיו ויש לזה קיום ואז היא יום קבלת התורה . והנה ימי הספירה הם מ"ט ימים מכין

* דג"ה וכן נהפכו לאו וראו וכו' הגה כ"א לפי דרכו מדכשמע מן התורה שזה הוא הטוב נשמע הפכו הוא בתיבך שידעת ההפכיים אחד (והוא דשאל אותם שוב לאו וראו וכו' יתבאר אי"ה במ"א) אבל מהראוי להתבונן בדברי ר"ש שאמר בדרך הטוב הרואה את הכולד וכמ"ש בפנים לימודו ונהפכו אמר הלוה ואינו משלם * וי"ל דהנה הרואה את הכולד הוא נלמד שלפה הקב"ה מעשיהו של רשעים וראה כי טוב ליגזו האור ואמרו נגזו ללדיקים לבא ב"ב עתיד להחזירו לנו ונאמן הוא בעל מלאכתיו (שלקח מאתנו האור ונגזו) להחזירו ולשלם לנו לעתיד לבא וזה הוא הטוב . נשמע הפכו הוא הלוה ואינו משלם וגם כן הוא עפ"י משארז"ל בפסוק אין אומר ואין דברים כיון שנגזו האור הראשון ששימש ל"ז שעות מכאן ואיך הלילה לזה מן היום והיום לזה מן הלילה ומחזירין זה לזה באמונה בלי אומר בלי דברים היינו בלא שטר ובלא עדים והנה בזה כתיב וירא וכו' כי טוב ויבדל וכו' וקבע לזה תחומו וכו' ולוין זה מזה ומחזירין באמונה . והנה הפכו הלוה ואינו משלם הבן :

זמורה אור משיח דרקינו. כמשארז"ל ויאמר אלקים יח' אור זה אורו של מלך המשיח בזכות התעסקות פהאור כי טוב אשר השאיר בזו"ל קדישא לברכה ולחיים ולאור לכל ישראל :

ג) ובוה תבין מנהג ישראל תורה הוא להדליק נרות ומאורות ביום זה לכבוד האור כי טוב שמתחיל להתנוץ ביום זה היקר ל"ג בעומר עו"כ ימים קודם מתן תורה ולכבוד נשמת מאור התורה בזו"ל קדישא אשר נתגלה ביום הזה וביום הזה עלה לשמי מרומים והוא יומא דהילולא דילי' לאורו נסע ולך. לכבוד ספרו הקדוש וזהו המאיר ומבהיק מסוף העולם ועד סופו (אשר כתב ר' אבא ביום הזה) והוא מאיר לנו בנלוותיו עד כי יבא משיח דרקינו דלתמר ב' ויאמר אלקים יח' אור (בנימי' ע"כ ס"ג מ"ה ב"ן) זה אורו של מלך המשיח יב"ב ויגלה לנו האור הגנוז. והמשכילים יזכירו כזה"ר הרקיע ותבין לפי"ז אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ליון רשכ"י היא שלא כעכפ דכתיב אור דרקים ישמח :

ד) מנהג ישראל אשר התלמידים בני זי רב יורו בקשת ביום הזה והנה שמעתי מאת כבוד אדומ"ו הרב הקדוש מהרמ"מ ז"וק"ל כעפעס הוא כי בנימי ר' שמעון לא נראתה הקשט. והנה ביום עלותו למרום עושין הסימן הזה עכ"ד. והוא כפין ללמד בני יהודה קשת וז"ל ע"ד דברי אדומ"ו דהנה אמר רשכ"י לר"א ברי' (בזהר) ברי לא חפשי לרגלי דמשיחא עד דתתחזי קשתא בגווין נהורין. הוא סימן התגלות אור של מלך המשיח אשר יגלה האור כי טוב הגנוז הנה ביום הזה אשר נכתב בס' הקדוש הזה שיהא מהארת כי טוב הגנוז. מפי בזו"ל קדישא. וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח דרקינו יהי אור זה אור"ז של מלך המשיח והס' מסור בידיו בשעתא דלתחזי קשתא בגווין נהורין. ע"כ ביום זה לסימן הטוב הגוה ויורו המורים בקשת :

ה) ונ"ר לומר עוד טעם על מנהג הקש"ת ע"פ אשר כתבנו [בדרושי חוכה] בפסוק הדולאים נתנו ריח כו' דרשוהו חז"ל על יששכר עמוד התורה הטולד ע"י סיבת הדולאים. וזהו הדולאים נתנו ריח טוב בעולם ויתר הפסוק אינו מתפרש לפי"ז ופירשנו בזה דהנה קיי"ל יום שנחשברה בו לאה אמנו עיבור יש שכר הי' כליל חג השבועות עיין באלשיך (וילך ראו"ב בימי קציר חטים הוא שבועות) וכ"ה בתי"ז ואלו ראו"ב בימי סיון. וע"כ נולד מזה יששכר עמוד התורה. והנה קיי"ל בדברי חז"ל אשר כל השכטי ישורון נולדו לשבעה ולמקוטעין כי יולדת לו' יולדת למקוטעין ח"כ כיון שנחשברה לאה אמנו עיבורו של יששכר בחג השבועות נולד יששכר ככסליו

מנין לב טוב הגלמד על הטוב הכללי מן חיבת בראשית עד וירא אלקים כי טוב (וטיין בדרושים הכללי עיין כונות הליכה הזה (מ"ה ב"ן) מלה (ע"כ ס"ג) בני' יהי אור שוד אור הגנוז (הבן מאר) הוא הטוב הכללי אל התורה אשר בה גנוז האור הטוב. ע"כ אנו הש"י לספור קודם מתן תורה מ"ט ימים מנין לב טוב, אין טוב אלא תורה כמה שגאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת. וע"כ נקרא התורה טוב מפני שבה גנוז האור כי טוב. ויש בתורה ל"ב נתיבות חכמה בראשית מירגס יונתן בחוכמתא. שוד ראשית חכמה כידוע הרי לך בתורה ל"ב (היינו ל"ב נתיבות חכמה) טוב (היינו אור הגנוז אור כי טוב) ע"כ להבנת התורה אנו הש"י לספור מ"ט ימים מנין לב טוב) ואח"כ הוא יום קבלת התורה ומעתה הקורא נעים תכה לנך הטוב ותראה רמזות לב בתורה (כמש"ל) הוא רק בחשבון ל"ב נתיבות מן בראשית עד חיבת טוב, כי בראשית התורה הקדומה רשומה חכמתך הסתומה (ל"ב נתיבות חכמה) מאין תמלא והיא נעלמה ע"כ נרמז הלב רק בחשבון הנתיבות מן בראשית (חכמה) ל"ב חייבין עד חיבת טוב (רמז ל"ב נתיבות) הפעלמים אורייתא מתחמה נקפת) ותיבת טוב היא כפירוש בתורה מזה נשמע בהגיע עתותינו עת דודים במלות ספירתיו להכנעת לב טוב לקבלת התורה בהשלים נספירה מספר ל"ב אז מתגלה הטוב אור הגנוז שגנוז בתורה. ע"כ עושין היום הזה יום שמחה אור דריקים הכן כי ח"א לפרש :

ו) ועתה אמה ברוך י"י קורא נעים תשכיל ותבין אשר ביום זה התחלות התגלות הטוב של התורה שגנוז בה האור כי טוב הוא האור שהאדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו בזה האור רואין מסעירין של יולד בראשית. הנה ר' שמעון בן יוחאי קראוהו בזו"ל קדישא כי ע"י נתגלו בחינתגליא סודות התורה ה"ס האור כי טוב הגנוז בתורה ע"כ נקרא ספרו הקדוש זה"ר אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור"ז הטוב הגנוז בתורה. ע"כ יומא דהין עו"כ ימים למתן תורה. אשר מתחיל להתנוץ האור כי טוב בתורה וכמש"ל הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון בן יוחאי בו ביום עלה לשמי מרומים. ומסתמא ביום זה נולד ג"כ כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של דריקים מיום אל יום הנה בו ביום שמתחיל האור כי טוב להאיר מן התורה היינו טוב ימים קודם מתן תורה בו ביום נתחייב הכשמה הקדושה בעולם אשר תגלה דרך אור כי טוב בתורה ע"כ נקרא הקדוש האור בזו"ל קדישא (היינו ל"ר הקדוש) בו ביום עלה לשמי מרומים וזהו לרי אבא לכתוב כל הגנוז נסתרות אשר נתגלה להשאיר ברכה מהארת האור הגנוז (כי טוב כמד"א מה רב טובך אשר לפנת כו') שמור לנו ולבנינו עד יתגלה

ז) **עפ"י** מש"ל אור הגנוז שגנוז הקב"ה הגה הוא גנוז בתורה ולוחו האור נקרא טוב כמ"ש וירא חלקים לת האור (בגימ' תרי"ג. וג"כ בגימ' בתורה) כי טוב ע"כ עו"ב ימים קודם ליום נתינת התורה מתחיל להתנוגץ או"ר מן התורה וזה שיש רמז בדברי נעים זמירות ג"ל עיני [היינו ביום ג"ל לעומר אז] ואכזיבם כסללות מתורתך ליל בלעשר :

בכסליו (" (ומסתמא בחוכה שבו נעשה בלחמית הימים נס בלור המנוחה הרמוזה לתורה שרצו היונים לבעול ומזה נתקן לנו מלות נר חוכה הרמז לאור תורה אור הגנוז שזמזה האור נתהווה הגם כאשר הארבעו במקומו) וזה שפירשנו הדודאים נתנו ריח (טוב בעולם שגולד יששכר בלמנועתם ובינתם וע"כ נתהווה) ועל פתמינו כל מגדים (היינו שנתהווה על פתמי ב"י) כל מגדים (כל מיני מחיקה. מוזה נר חוכה) חדשים וגם ישנים (היינו שיש לנו כעת לפי"ז מזה חדשה נר חוכה עם ישנים מוזה) דודי לפניך לך (אעמיד לך את ר"ח בלפון שהוא שמאל כי הלכתא מוזה בימין ור"ח בשמאל כרי שהי' מסוכב במלות. עיין באריכות בדרושי חוכה) והנה נפ"ז תחבונן כיון שזמן עיבור יששכר עמוד התורה הי' בליל ה' דח"ש זמן מתן תורתינו הגה כבר כתבנו לך הארת הטוב שבתורה מתחיל להחשורר טוב ימים קודם קבלת התורה היינו ביום ל"ג בעומר בו ביום מתחיל להתנוגץ אור הגנוז בתורה אור כי טוב ע"כ מל"י שמדליקין בו נרות וכנ"ל. התחלת התנוגות אור התורה. ובחוכה נולד יששכר עמוד התורה מדליקין בו נרות במנוה. כי הוא הזמן שנעשו נסים לישראל הארת אור ניסי מן אור הגנוז אל המנוחה הרמוזה לתורה. והוא הזמן שנתגלה אור התורה להאיר לישראל עד אשר יתגלה משיח לדקיניו נאמר בו יהי אור זה אור של מלך המשיח. נמלא לפי"ז ביום ל"ג בעומר הוא התחלת התנוגות של האור כי טוב ובחט"כ הוא נעשה בפועל הטנת המנוחה בהיטיבו את הנרות. והנה חוכ' בכסלו מזלו קשת ע"כ בל"ג בעומר ויורו המורים בקש"ת הכן :

ו) **וייש** לומר עוד טעם על מנהג בני ישראל שנוהגין להרבות בלור ביום ההוא יומא דהלולא דרבי שמעון דהנה ר"ש כשהי' מגלה רזין ביום ההוא באדרא קדישא אמר (דף ר"א ע"ב) וז"ל והשתחא בעינא לגלגלה רזין קמי' דקוב"ה כו' והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתי' כיומא אחרת דהא כל יומא דא ברשותי קיימא עב"ל. רז"ל שהי' היום מתאריך בלורו ולא היה רשות לאור היום להתחשך. היינו שיחפיה מן העולם עד שנתן לו ר"ש רשות וזה יורה כי כל האורות בטלים ומשמיים אל האור כי טוב והיינו רזין סתימין דאורייתא אשר גנוז בה אור הגנוז ללדיקים, והלדיקים המבינים ברזין דאורייתא הגה מאירים בלור הגנוז בה ע"כ אור היום ההוא הי' מתאריך ושמר סקודתו של ר"ש, הכן. הגה לבעבור זה מרבין או"ר ביום הזה :

ויחפרש
 (* **הג"ה** ידעתי שיסנס דרכים שונים בזמן לידת השבטים אבל אני כותב כל זה ע"פ מה דמוכח לי מלשון התורה ועפ"י דברי התרגום המיוחס ליונתן וע"פ הרב האלשיך זוק"ל :

שער ישיבר

מאמר הירחים

לראשי חדשים. ולחדשי השנה ככוללתן. כמבואר פנימה בעה"י
וכשמו כן הוא „מאמר הירחים“.

זה מאמר לדיקים ז"ל, אולם ליושב מנהג העולם וכל
הסידורים כולם נכתבו זכרון לכולם „יהוי“ ו"ל שקחי
גם עתה בגלותנו שאין לנו הקרבן בפועל רק וגשמה
פריס שפתינו ע"כ אלו מתפללין שיהיה בלמרי פינו הקרבן
מוסף הלו הכה הזה ללא השוגא הגדול הנו מקטרונו
ח"ש זכרון לכולם „יהוי“ (היינו היה ועתה כי כן משמש
יחדיו כמ"ש רש"י עה"כ [איוב א - ה] ככה יעשה איוב
וגו' וכן בשאר דוכתי על דבר הרגיל והיה בכל עת) ע"י
וגשמה פריס שפתינו גם עתה „וחשועת נפסס מיד
שוגא“ כנז' וזה"ל:

ב. ובזה יש להבין מה שמעתי מאבותינו הקדושים
בשם לדיקים ז"ל בענין נשואין שכתב בש"ע
ה' קידושין דרמ"א (סי' ס"ד סעי' ג') שכתב שלא לעשות
נשואין רק במילוי הלבנה ואמר לדיקים דעד יום כ"ג
(או כ"ג) לחדש יוכלו לעשות ועמאל בני (דכיון שכתעס
שהמזל יפה רק במילוי הלבנה כשהלבנה מוספה ומתמלאת
ח"כ לאחר ע"ז בחדש עד כ"ג מה משיבתי" ימה ע"כ
כשכבר הלבנה מתהסרה) וע"ז שכתבו בשם הרמ"ע
מהשוגא הגלוים מדויק שפיר דכיון דז' ימים של סוף
כל החדש והסרון הלבנה הוא זמן קטרוג התלוים והוא
רק ז' ימים קודם הירח וא"כ התהלך הו' ימים
אלו בחדש חסר ביום כ"ג לחדש ע"כ יש לעשות נשואין
עד יום כ"ג קודם התהלך הקטרוג כנז' אולם בזה יש
להסתפק כמה שקבלתי כנז' אם הוא עד יום כ"ג ועד ככלל
או לא עד ככלל היינו רק יום כ"ג בלבד ולכאורה נראה דזה
תלוי בחדש חסר או מלא כנ"ל כי כשהחדש לי יום הרי
מתחילין הו' ימים בסופו רק מיום כ"ד ויכולין לישא עד כ"ג
משא"כ כשהחדש רק כ"ע יום ח"כ מתחילין מיום כ"ג
כנז' והגם דתלוי זה בחסרון הירח והיו תלוי במולד
מ"מ כנז' הוי תלוי בהקצת שפיר ראש החדש ולא במולד
דיקא. ועיין בדבריו להלן (אות ה') בשם זקני בנינו
וגם דבריו ז"ל שם ל"ע כנז' להלן. וגם בזה ל"ע דגם
בחדש מלא איך יתשבי הו' ימים מיום כ"ד דהיינו ז'

א. בתפלת מוסף ר"ח יסודו אכשי כנסת הגדולה ראשי
חדשים לעמך נחת וכו' בהיחוס מקריבים
לפניך זכתי רלון ושעירי העלאת לכפר בעדם וכו' וחשועת
נפסס מיד שוגא. וקשה לכאורה דהיך מלינו אשר מוספי
ר"ח דייקא המה ליטועה ונחתן נגד השוגא והאויבים,
ואי משום דכתיב (במדבר י"י) וציום שמהתכס
ובצועדיכם ובראשו חדישים וגו' ונזשעס מאויבים הלא
כתיב ובצועדיכם וגו' ג"כ ולמה לא מלינו נוסחא זו
בתפלת מוסף יו"ע או בשבט (ועיין בספר מאה שערים,
מובא בבני יששכר מאמר תפלת ר"ח אות ו' ועדיין לר"ך
ביאור) וי"ל הכונה בלמה כמ"ש בתפלת הגלוים
המקובלים הראשונים ז"ל והבוא בתאמר אם כל מי
להרמי"ע מפלנו ז"ל (ח"א פ"ט) כי ז' ימים קודם
ראית הלבנה מדה הרמ"ע ערכת מלחמה עם כ"מ וחילוי
על המיעוט (שגרס ללבנה) ומיכאל וגבריאל נלחמים
נגד המקטריגים ובסוף יום השביעי גבריאל מחליט בהם
של המקטריגים ומיכאל כהן גדול מביא לשעמשאל השר
הגדול המתלמד זכות על עשו שהוא כדמיה שפיר ומקריבו
כדמות קרבן במזבח וכו' בכל ר"ח ואלו מחפיים הלזין
והכבוד מהרבה ומתמלא וכה השפיר בלה באש הגבורה
עכ"ל הרמ"ע מפלנו ז"ל בשם השוגא הגלוים ע"י.
וזכו המתמלא שיש לנו עם השוגא הגדול ס"מ וחילוי
כנז' בכל ז' ימים לפני ר"ח רק בבוא ר"ח ע"י השפיר
ר"ח שנקריבין (וגם עתה בגלותנו. וגשמה פריס שפתינו)
ע"ז יבא חשועה לנו כנז' שמחפיים הלזין ודין נלה ע"י
מיכאל וגבריאל כנ"ל ח"ש ר"ח לעמך נחת וכו' זכתי רלון
ושעירי העלאת וכו' וחשועת נפסס מיד שוגא זוהי חשועת
נפסס מיד שוגא הגדול ללחו ע"י שפיר ר"ח כנ"ל. [ועיין
זה"ק פ' נח דף ס"ד ע"א ודף ס"ה].

והנה בתנ"א (סי' ח"כ ס"ק ג') הביא י"א י"ב
הגרי"א מוילנא ז"ל הביא בסיפתחו לומר זכרון
לכולם „יהוי“ וחשועת נפסס וכו' (ולא „יהוי“) כי ממזבח
חדש בליון חכין מחיל בלשון לעמוד. וכן שמעתי כנוסח